Analize gramaticale

Autor: Fântânaru Neculai-Ioan

https://neculaifantanaru.com

Iată toate prescurtările care apar în cele două imagini, transcrise și dezvoltate integral, folosind grafia actuală cu diacritice:

Prescurtare	**Formă completă**
Ac.	acuzativ
act.	diateza activă
adj.	adjectiv
adv.	adverb
advers.	adversativă
art.	articol
atr.	atribut; propoziție atributivă
card.	numeral cardinal
caus.	propoziție circumstanțială de cauză
c. c. cauză	complement circumstanțial de cauză
c. c. constr.	complement circumstanțial instrumental
c. c. loc	complement circumstanțial de loc
c. c. mod	complement circumstanțial de mod
c. c. mod comp.	complement circumstanțial de mod comparativ

Prescurtare	Formă completă
c. c. timp	complement circumstanțial de timp
c. d.	complement direct
c. d. expr.	complement de agent
c. ind.	complement indirect
conces.	propoziție circumstanțială concesivă
cond.	propoziție condițională
consec.	propoziție circumstanțială consecutivă
cop.	propoziție copulativă
D.	dativ
dem.	adjectiv; pronume demonstrativ
disj.	propoziție disjunctivă
f.	feminin
fr.	fraudă
G.	genitiv
genit.	genitival
ind.	indicativ
intr.	verb intranzitiv
imperf.	imperfect
loc.	locuțiune
loc. adv.	locuțiune adverbială
loc. prep.	locuțiune prepozițională

Prescurtare	Formă completă
loc. verb.	locuțiune verbală
m.	masculin
mod	propoziție circumstanțială de mod
N.	nominativ
n.	neutru
neh.	nehotărât
num.	numeral
ob. direct	obiect (complement) direct
ob. ind.	obiect (complement) indirect
part.	participiu
part.-adj.	participiu-adjectiv
pas.	diateza pasivă
perf. comp.	perfect compus
pers.	persoană; personal
pl.	plural
pos.	posesiv
pot.	(mod) potențial-optativ
pred.	predicat
prep.	prepoziție; prepozițional
prez.	prezent
prop.	propoziție

Prescurtare	Formă completă
pron.	pronume; pronominal
refl.	reflexiv
sing.	singular
subst.	substantiv; substantival
sb.	grup subiectiv
superlat.	grad superlativ
temp.	propoziție circumstanțială de timp
val.	valoare
vb.	verb
viit.	viitor

Prescurtări suplimentare foarte folosite în analiza gramaticală (deși nu apar în imagini)

Pentru baza de date îți recomand să adaugi și:

Prescurtare	Formă completă
EPS	element predicativ suplimentar
P.P.	propoziție principală
P.S.	propoziție secundară (subordonată)
P.R.	propoziție regentă
P.Atr.	propoziție atributivă
P.C.D.	propoziție completivă directă
P.C.I.	propoziție completivă indirectă
P.C.L.	propoziție circumstanțială de loc

Prescurtare	Formă completă
P.C.T.	propoziție circumstanțială de timp
P.C.M.	propoziție circumstanțială de mod
P.C.C.	propoziție circumstanțială de cauză
P.C.Conces.	propoziție circumstanțială concesivă
P.C.Consec.	propoziție circumstanțială consecutivă
P.C.Cond.	propoziție condițională
P.C.S.	propoziție circumstanțială de scop
c. pred.	complement predicativ
n. pred.	nume predicativ
elem. rel.	element de relație
attr. adj.	atribut adjectival
attr. subst.	atribut substantival
attr. pron.	atribut pronominal
attr. genit.	atribut genitival
c. ag.	complement de agent
c. voc.	complement vocativ (în unele lucrări vechi)
loc. conj.	locuțiune conjuncțională
conj. coord.	conjuncție coordonatoare
conj. subord.	conjuncție subordonatoare

Acestea acoperă aproape toate prescurtările întâlnite în manualele clasice, în Gramatica Academiei, la Drăsoveanu, Irimia, Neamțu și în culegerile de analiză gramaticală.

Model 1 – Exemplu

Din când în când Simion Butunoiu strănută atât de zgomotos că toate femeile se întorc spăimântate, sau se pornește pe tusa lui obișnuită cu care de multe ori scoală noaptea tot satul din somn. Macedon așteaptă cuviincios până ce isprăvește dascălul cu tusea, apoi ia din fereastră o sticlă cu rachiu, închină foarte ceremonios, trage o dușcă zdravănă și trece băutura bătrânului care mormăie scurt ,,să ne ție Dumnezeu pe toți" și pune gârliciul la gură. Sticla pe urmă umblă din mână în mână.

Analizeaza textul din toate punctele de vedere gramatical, stilistic, logic, punctuatie, ortografie, etc.

Ai aici tehnici de antrenament https://archive.org/details/drasoveanu-d.-d-analize-gramaticale-si-stilistice

Analiza completă a fragmentului (din „Ion" de Liviu Rebreanu)

I. ANALIZA SINTACTICĂ A FRAZEI (delimitarea propozițiilor)

Fraza 1 — 4 propoziții:

1. *Din când în când Simion Butunoiu strănută atât de zgomotos* — **prop. principală** (PP)
2. *că toate femeile se întorc spăimântate* — **prop. circumstanțială consecutivă** (consec.), introdusă prin conjuncția „că", cu corelativul „atât de" în regentă; subordonată față de P1
3. *sau se pornește pe tusa lui obișnuită* — **prop. principală**, coordonată **disjunctiv** (prin „sau") cu P1
4. *cu care de multe ori scoală noaptea tot satul din somn* — **prop. atributivă** (atr.), determină substantivul „tusa" din P3; introdusă prin pron. relativ „care" precedat de prepoziția „cu"

Schema: P1 ← P2 (consec.); P1 — sau — P3; P3 ← P4 (atr.)

Fraza 2 — 8 propoziții:

1. *Macedon așteaptă cuviincios* — **PP**

2. *până ce isprăvește dascălul cu tusea* — **prop. circumstanțială de timp**, introdusă prin locuțiunea conjuncțională „până ce"
3. *apoi ia din fereastră o sticlă cu rachiu* — **PP**, coordonată prin juxtapunere cu P1 (adverbul „apoi" marchează succesiunea, nu e element de relație)
4. *închină foarte ceremonios* — **PP**, juxtapusă
5. *trage o dușcă zdravănă* — **PP**, juxtapusă
6. *și trece băutura bătrânului* — **PP**, coordonată copulativ prin „și"
7. *care mormăie scurt „să ne ție Dumnezeu pe toți"* — **prop. atributivă**, determină „bătrânului"
8. *și pune gârliciul la gură* — **prop. atributivă**, coordonată copulativ cu P7 (același subiect: „care" = bătrânul)

Vorbirea directă *„să ne ție Dumnezeu pe toți"* funcționează global ca **echivalent al unui complement direct** pe lângă „mormăie" (conținutul mormăitului).

Fraza 3 — propoziție simplă, principală, independentă: *Sticla pe urmă umblă din mână în mână.*

II. ANALIZA MORFOSINTACTICĂ (pe cuvinte, cu prescurtările din tabel)

Fraza 1

Cuvânt	**Morfologic**	**Sintactic**
din când în când	loc. adv. de timp	c. c. timp
Simion Butunoiu	subst. propriu, m., N.	subiect
strănută	vb. predicativ, intranzitiv, ind. prez., pers. III sg., conj. I	pred. verbal
atât de	adv. corelativ + prep. (marcă a superlativului)	— (intră în structura gradului)

Cuvânt	**Morfologic**	**Sintactic**
zgomotos	adv. de mod, grad superlativ de intensitate	c. c. mod (corelat cu consecutiva)
că	conjuncție subordonatoare	—
toate	adj. pron. nehotărât, f. pl., N.	atribut adjectival
femeile	subst. comun, f. pl., N., art. hot.	subiect
se întorc	vb. predicativ, refl., ind. prez., pers. III pl.	pred. verbal
spăimântate	part.-adj., f. pl., N.	**element predicativ suplimentar**
sau	conjuncție coordonatoare disjunctivă	—
se pornește	vb. predicativ, refl. (a se porni pe), ind. prez., III sg.; subiect subînțeles: *el*	pred. verbal
pe tusa	prep. + subst. f. sg., Ac., art. hot.	c. ind. (prepozițional)
lui	pron. pers., pers. III, m. sg., G.	atribut pronominal genitival
obișnuită	adj. propriu-zis, f. sg., Ac.	atribut adjectival
cu care	prep. + pron. relativ, Ac.	**c. c. instr.** + element de relație
de multe ori	loc. adv. de timp (frecvență)	c. c. timp
scoală	vb. predicativ, tranzitiv, ind. prez., III sg.; subiect subînțeles: *el*	pred. verbal
noaptea	subst. cu valoare adverbială	c. c. timp

Cuvânt	Morfologic	Sintactic
tot	adj. pron. nehotărât, n. sg., Ac.	atribut adjectival
satul	subst. comun, n. sg., Ac., art. hot.	c. d.
din somn	prep. + subst., Ac.	c. c. loc (cu sens figurat de stare; în gramatica modernă, discutabil ca circumstanțial de origine)

Fraza 2 (elementele esențiale)

Cuvânt	Morfologic	Sintactic
Macedon	subst. propriu, N.	subiect
așteaptă	vb. pred., ind. prez., III sg.	pred. verbal
cuviincios	adv. de mod	c. c. mod
până ce	loc. conjuncțională	—
isprăvește	vb. pred., ind. prez., III sg.	pred. verbal
dascălul	subst., N., art. hot.	subiect (postpus — inversiune)
cu tusea	prep. + subst., Ac.	c. ind. prepozițional (a isprăvi cu ceva)
apoi	adv. de timp	c. c. timp
ia	vb. pred., tranzitiv, ind. prez.	pred. verbal
din fereastră	prep. + subst., Ac.	c. c. loc
o sticlă	art. nehot. + subst., Ac.	c. d.
cu rachiu	prep. + subst., Ac.	atribut substantival prepozițional

Cuvânt	Morfologic	Sintactic
închină	vb. pred., ind. prez.	pred. verbal
foarte ceremonios	adv. (superlativ absolut) + adv. de mod	c. c. mod
trage	vb. pred., tranzitiv	pred. verbal
o dușcă	c. d.	c. d. (cu atributul adjectival „zdravănă")
trece	vb. pred., tranzitiv	pred. verbal
băutura	subst., Ac.	c. d.
bătrânului	subst., D., art. hot.	**c. ind. în dativ**
care	pron. relativ, N.	subiect + element de relație
mormăie	vb. pred.	pred. verbal
scurt	adv. de mod	c. c. mod
să ne ție	conjunctiv prez. (formă populară pt. „să țină"); „ne" = pron. pers. neaccentuat, Ac.	pred. verbal; „ne" = c. d.
Dumnezeu	subst. propriu, N.	subiect
pe toți	prep. + pron. nehot., Ac.	c. d. (reluare emfatică a lui „ne")
pune	vb. pred.	pred. verbal
gârliciul	subst., Ac., art. hot.	c. d.
la gură	prep. + subst., Ac.	c. c. loc

Fraza 3: *Sticla* = subiect; *pe urmă* = loc. adv. de timp, c. c. timp; *umblă* = pred. verbal; *din mână în mână* = construcție cu prepoziții corelate (din... în...), c. c.

loc cu puternică nuanță modală — repere spațiale succesive care exprimă felul circulației.

III. ANALIZA STILISTICĂ

Registrul și perspectiva. Narațiune la persoana a III-a, narator omniscient, dar cu **prezent etnografic** (strănută, așteaptă, ia, închină, trage, trece, umblă) — timpul ritualului, al gestului repetabil, care transformă scena individuală în obicei colectiv. Rebreanu nu povestește un eveniment, ci un ceremonial.

Comicul și hiperbola. Hiperbola *„scoală noaptea tot satul din somn"* construiește comicul de situație în tradiția lui Creangă; reacția femeilor („se întorc spăimântate") amplifică efectul prin contrast între cauza banală (strănutul) și efectul disproporționat.

Lexicul popular-regional, sursă de autenticitate: *rachiu, dușcă, gârlici* (gâtul sticlei), *a isprăvi, a scula* (= a trezi), *spăimântate* (formă populară pentru „înspăimântate"), *să ne ție* (conjunctiv popular pentru „să țină").

Epitetele sunt sobre, funcționale, în maniera realistă a lui Rebreanu: *tusa obișnuită* (epitet care fixează tipicul personajului), *dușcă zdravănă*, și mai ales epitetele adverbiale ale ceremonialului: *cuviincios, foarte ceremonios* — gesturile băutului devin protocol social, cu o ironie discretă a naratorului.

Vorbirea directă integrată fără două puncte (*mormăie scurt „să ne ție Dumnezeu pe toți"*) — procedeu tipic rebrenian de topire a oralității în fluxul narativ; formula de binecuvântare laicizată în ritualul băuturii.

Personificarea/metonimia finală: *„Sticla pe urmă umblă din mână în mână"* — obiectul devine subiect activ, iar simetria construcției *din mână în mână* închide scena circular, sugerând comuniunea colectivă.

Construcția scenei: verbe de acțiune înlănțuite asindetic (ia, închină, trage, trece) — tehnică aproape cinematografică, behavioristă: personajele se definesc exclusiv prin gest.

IV. PUNCTUAȚIA

1. **Virgula dinaintea lui „sau"** (*spăimântate, sau se pornește*) — norma actuală nu cere virgulă înaintea lui „sau" neprecedat de alt „sau"; aici însă virgula este **justificată funcțional**: închide consecutiva P2 și

semnalează că „sau" coordonează cu P1 (principala), nu cu subordonata. Fără virgulă, lectura ar fi ambiguă.

2. **Virgulele din fraza 2** despart corect propozițiile juxtapuse și pe cea temporală de seria principalelor.
3. **Lipsa virgulei înaintea atributivei** *„care mormăie..."* — corectă: atributivă determinativă (restrictivă), neizolată.
4. **Ghilimelele românești** „..." încadrează corect vorbirea directă; absența celor două puncte este o licență stilistică, nu o eroare.

V. ORTOGRAFIE ȘI FORME (raportate la norma actuală)

- *spăimântate* — formă populară/arhaică; norma literară: **înspăimântate**
- *pe tusa lui* vs. *cu tusea* — textul oscilează: „tusa" este forma articulată veche/populară; norma actuală: **tusea** (de remarcat că Rebreanu folosește ambele în același fragment)
- *să ne ție* — conjunctiv popular; literar: **să ne țină**
- *gârliciul* — regionalism (gâtul sticlei; și intrarea boltită a pivniței), corect ortografiat
- Restul textului respectă ortografia; formele „neregulamentare" sunt **mărci intenționate ale oralității**, nu greșeli.

VI. ANALIZA LOGICĂ

Fragmentul are o coerență temporal-cauzală riguroasă: relația **cauză–efect** (strănutul → spaima femeilor, construită sintactic prin consecutivă), apoi **succesiunea rituală** marcată prin conectori gradați: *până ce → apoi → și → pe urmă*. Scena se deschide cu perturbarea (strănutul/tusea), continuă cu ritualul de reparație socială (închinarea, binecuvântarea) și se închide cu integrarea colectivă (sticla care circulă) — o structură logică circulară: de la individ la comunitate.

Dacă dorești, pot aprofunda analiza unei singure fraze în maniera strict drăsoveniană (cu schema relațiilor sintactice desenată) sau pot transpune observațiile stilistice într-un material de antrenament.

Analiză relațională integrală, în maniera D. D. Drăsoveanu (sintaxa clujeană)

0. Premisele metodei

Înainte de analiză, fixez instrumentarul drăsovenian, fiindcă el dictează tot ce urmează:

1. **Unitatea monopredicațională**: propoziția se delimitează printr-un singur **mod personal** (predicativitatea = flectivul de mod personal). Numărăm deci modurile personale, nu „ideile".
2. **Relația sintactică este binară și orientată**: T1 (regent) → T2 (subordonat). Nu există relații „de inerență": **verbul-predicat este unicul termen regent absolut**, iar subiectul îi este subordonat, nominativul fiind **caz regizat** de verb.
3. **Mijloacele (flectivele) subordonării**: desinența cazuală, prepoziția (**joncțional intrapropozițional** + caz impus), **acordul**, **recțiunea**, **aderarea** (subordonare fără flectiv, proprie adverbului).
4. Principiul **„o funcție — un caz"**: funcția sintactică este generată de flectivul cazual, nu de sens.
5. **Coordonarea = relație de nondependență**, realizată prin jonctive coordonatoare sau prin juxtapunere; ea nu creează ierarhie.
6. **Conectivele interpropoziționale**: conjuncția subordonatoare = jonctiv „gol" (nu e parte de propoziție); pronumele relativ = **conectiv bifuncțional** (jonctiv + funcție sintactică în subordonată, purtând flectiv cazual propriu).

FRAZA 1

Din când în când Simion Butunoiu strănută atât de zgomotos că toate femeile se întorc spăimântate, sau se pornește pe tusa lui obișnuită cu care de multe ori scoală noaptea tot satul din somn.

Inventarul modurilor personale (= 4 propoziții): *strănută* (ind. prez.), *se întorc* (ind. prez.), *se pornește* (ind. prez.), *scoală* (ind. prez.).

P1 — *Din când în când Simion Butunoiu strănută atât de zgomotos* (principală, regentă pentru P2)

Structura relațională, cu **strănută** ca termen regent absolut:

strănută (T1 absolut, predicat — flectiv: mod personal)

/ | \

Simion Butunoiu din când în când zgomotos

(subiect) (c.c. timp) (c.c. mod)

- **Simion Butunoiu → strănută**: subordonare prin **flectivul de nominativ**, caz **regizat** de verb (în concepția drăsoveniană, „acordul" verbului în număr și persoană este flectivul retur, dar direcția dependenței rămâne dinspre verb-regent). Substantiv propriu compus, tratat ca unitate lexicală unică.
- **din când în când → strănută**: locuțiune adverbială; subordonare prin **aderare** (zero flectiv cazual; structura internă fosilizată prep. + adv. nu mai e analizabilă sintactic — e „flectiv înghețat").
- **zgomotos → strănută**: adverb, subordonare prin **aderare**.
- **atât de**: nu este termen al relației, ci **morfem corelativ** — semimarcă anticipativă a consecutivei; drăsovenian, el aparține sistemului conectiv al frazei, fiind perechea intrapropozițională a jonctivului „că". Cuplul **atât de... că** funcționează ca jonctiv discontinuu.

P2 — *că toate femeile se întorc spăimântate* (circumstanțială consecutivă, subordonată lui P1)

- **Jonctivul interpropozițional „că"**: gol funcțional (nu e parte de propoziție); subordonarea P2 → P1 se realizează **exclusiv joncțional**, cu sprijinul corelativului din regentă.
- **femeile → se întorc**: nominativ regizat (subiect).
- **toate → femeile**: adjectiv pronominal nehotărât; subordonare prin **acord** (flectiv: gen f., nr. pl., caz N. — acord total).
- **se**: formant reflexiv obligatoriu, **morfem al verbului** (a se întoarce), fără funcție sintactică — drăsovenian, e flectiv lexico-gramatical încorporat.

- **spăimântate** — punctul teoretic sensibil. În termeni clujeni, **elementul predicativ suplimentar** este un termen cu **dublă raportare, dar cu un singur flectiv vizibil**:
- către **femeile**: **acordul** (f., pl.) = flectivul real, verificabil;
- către **se întorc**: **aderarea** (poziție postverbală, simultaneitate aspectuală).

Conform principiului „o funcție — un caz", flectivul de acord în nominativ trădează dependența primară de nume; raportarea la verb e relațională, nu flectivală. De aceea școala clujeană vede aici o funcție **mixtă atributiv-circumstanțială**, cu dominanta dată de acord.

P3 — *sau se pornește pe tusa lui obișnuită* (principală, coordonată disjunctiv cu P1)

- **sau**: jonctiv coordonator disjunctiv — **relație de nondependență** P1 — P3; nu instituie regență.
- **Subiectul**: inclus în desinență (pers. III sg. — *el*, Simion Butunoiu); drăsovenian, **flectivul personal-desinențial** ține locul nominativului lexicalizat.
- **se pornește**: din nou, *se* = morfem reflexiv obligatoriu (a se porni pe).
- **pe tusa → se pornește**: aici intervine analiza strict drăsoveniană a prepoziției: **„pe" = joncțional intrapropozițional** care, împreună cu **acuzativul** pe care îl impune, formează flectivul complex **prep. + Ac.** Verbul *a se porni* **regizează** acest cuplu (recțiune prepozițional-cazuală obligatorie). Funcția: complement (obiect) prepozițional — generată de flectivul „pe + Ac.", nu de sens (nu e c. direct, deși „pe + Ac." seamănă formal cu marcarea obiectului direct personal: aici „pe" e cerut de verb, e **plin recțional**, nu morfem al acuzativului-obiect).
- **lui → tusa**: pronume personal în **genitiv** — flectivul cazual G. generează funcția unică de **atribut genitival** (cazul atributiv prin excelență în sistemul drăsovenian).
- **obișnuită → tusa**: adjectiv propriu-zis, subordonare prin **acord total** (f., sg., Ac.).

P4 — *cu care de multe ori scoală noaptea tot satul din somn* (atributivă, subordonată lui P3 prin antecedentul „tusa")

- **cu care**: conectiv **bifuncțional** — exemplul-școală drăsovenian. *Care*: (a) **jonctiv** interpropozițional (leagă P4 de antecedentul „tusa"); (b) **parte de propoziție în P4**, purtând flectiv propriu: **cu + Ac.** → funcție de **complement circumstanțial instrumental** pe lângă *scoală*. Anaforicul *care* preia referința lui „tusa" — relația cu regenta trece prin **identitatea referențială**, flectivul rămânând intrapropozițional.
- **scoală** (T1 al propoziției): tranzitiv; subiect inclus (pers. III sg.).
- **satul → scoală**: **acuzativ fără prepoziție** = flectivul obiectului direct (cazul Ac. „gol" generează funcția de c. d.).
- **tot → satul**: acord total (n., sg., Ac.).
- **de multe ori → scoală**: locuțiune adverbială de frecvență, **aderare**.
- **noaptea → scoală**: substantiv **adverbializat** — drăsovenian, forma articulată e aici **fosilizată ca flectiv temporal**; nu mai e Ac. funcțional al unui nume, ci adverb prin conversiune → **aderare**.
- **din somn → scoală**: **din + Ac.** = flectiv complex; funcția generată: circumstanțial cu valoare de **punct de origine** (ablativ prepozițional); cuplul e semiregizat de semantica verbului *a scula (din)*.

Schema frazei 1:

P1 ————sau———— P3 (nondependență, jonctiv disjunctiv)

| |

└ că → P2 └ (tusa) ← cu care → P4

(consecutivă; (atributivă; conectiv bifuncțional)

corelativ „atât de")

FRAZA 2

Macedon așteaptă cuviincios până ce isprăvește dascălul cu tusea, apoi ia din fereastră o sticlă cu rachiu, închină foarte ceremonios, trage o dușcă zdravănă și trece băutura bătrânului care mormăie scurt „să ne ție Dumnezeu pe toți" și pune gârliciul la gură.

Inventarul modurilor personale: *așteaptă, isprăvește, ia, închină, trage, trece, mormăie,* ***să ție****, pune* = **9 moduri personale → 9 unități monopredicaționale** (criteriul drăsovenian obligă la numărarea conjunctivului din citat!).

P1 — *Macedon așteaptă cuviincios* (principală)

- **Macedon → așteaptă**: N. regizat (subiect).
- **cuviincios → așteaptă**: adverb, **aderare**.

P2 — *până ce isprăvește dascălul cu tusea* (circumstanțială de timp, subordonată lui P1)

- **până ce**: **locuțiune jonctivă** subordonatoare — gol funcțional intrapropozițional; întreaga subordonare P2 → P1 stă în acest jonctiv (frază = subordonare prin joncțiune, prin excelență).
- **dascălul → isprăvește**: N. regizat, subiect **postpus** — topica nu e flectiv aici (nominativul e neechivoc), deci inversiunea e fapt stilistic, nu sintactic.
- **cu tusea → isprăvește**: **cu + Ac.** regizat de *a isprăvi (cu)* — complement prepozițional. De notat drăsovenian: același cuplu formal „cu + Ac." a generat în P4/fraza 1 un **instrumental** (*cu care scoală*), iar aici un **obiect prepozițional** — dovadă că funcția o decide **recțiunea verbului**, nu prepoziția izolată.

P3 — *apoi ia din fereastră o sticlă cu rachiu* (principală, juxtapusă la P1)

- **Coordonare prin juxtapunere** (virgulă = jonctiv zero); **apoi** este adverb-circumstanțial de timp în P3 (**aderare** la *ia*), nu conectiv — drăsovenian, el nu poate fi jonctiv fiindcă **are funcție sintactică** (un termen nu poate fi simultan flectiv).
- **o sticlă → ia**: **Ac. neprepozițional** → c. direct; *o* = articol nehotărât, flectiv al integrării enunțiative.

- **din fereastră → ia**: **din + Ac.** → circumstanțial de loc (origine spațială), semiregizat de *a lua (din)*.
- **cu rachiu → sticlă**: aici „cu + Ac." este subordonat **unui nume**, nu verbului → funcția generată: **atribut substantival prepozițional** (calitate/conținut). Triplă apariție a lui „cu + Ac." în fragment, cu trei funcții — ilustrare perfectă a tezei că **regentul selectează funcția** flectivului complex.

P4 — *închină foarte ceremonios* (principală, juxtapusă)

- Subiect inclus (Macedon, prin desinență).
- **ceremonios → închină**: aderare; **foarte → ceremonios**: morfem analitic al **superlativului absolut** — drăsovenian, *foarte* nu e termen al unei relații, ci **flectiv gradual** al adverbului (nu primește funcție).

P5 — *trage o dușcă zdravănă* (principală, juxtapusă)

- **o dușcă → trage**: Ac. gol → c. direct;构 *a trage o dușcă* = la limita locuțiunii verbale, dar cele două cuvinte își păstrează autonomia flexionară (dovada: epitetul intercalabil) → analiză analitică legitimă.
- **zdravănă → dușcă**: acord total (f., sg., Ac.).

P6 — *și trece băutura bătrânului* (principală, coordonată copulativ cu P5)

- **și**: jonctiv coordonator copulativ, nondependență în serie (P3, P4, P5 **și** P6 — jonctivul apare doar la ultimul termen al seriei, restul fiind juxtapuse: structură de **coordonare mixtă**).
- **băutura → trece**: Ac. gol → c. direct.
- **bătrânului → trece**: forma e ambiguă morfologic (G. = D.), iar drăsovenian dezambiguizarea e **strict relațională**: regentul este **verbul** *trece* (tranzitiv cu dublă valență: *a trece ceva cuiva*), nu numele „băutura"; deci flectivul este **dativul** → **complement indirect în dativ** (dativul = cazul completiv prin excelență, opus genitivului atributiv). Proba comutării: *îi trece băutura* (dublare clitică posibilă) vs. imposibilul *băutura lui... a bătrânului* cu sens păstrat.

P7 — *care mormăie scurt „să ne ție Dumnezeu pe toți"* (atributivă, subordonată lui P6 prin antecedentul „bătrânului")

- **care**: conectiv bifuncțional — jonctiv + **subiect** în P7 (flectiv: **N.**, preluat anaforic de la „bătrânului", dar cazul lui *care* e impus de verbul *mormăie*, nu moștenit: încă o dată, cazul relativului se decide **în subordonată**).
- **scurt → mormăie**: adjectiv **adverbializat** (conversiune) → aderare.

P7' — *să ne ție Dumnezeu pe toți* (propoziție citată)

Punct delicat, tratat riguros drăsovenian:

- Are mod personal propriu (**conjunctiv prezent**, forma populară *ție* = *țină*; *să* = **morfem-flectiv al conjunctivului**, nu jonctiv!), deci este unitate monopredicațională autonomă.
- **Nu există jonctiv** între *mormăie* și citat → subordonarea este **zero-joncțională**: citatul ocupă **poziția de obiect direct global** al lui *mormăie* prin simplă **inserție apozitiv-citațională** (echivalentul frastic al acuzativului gol). Este un caz de **funcție fără flectiv segmental**, marcată doar grafic (ghilimelele) și prozodic.
- Intern: **Dumnezeu → să ție**: N. regizat, subiect; **ne → să ție**: clitic personal, **Ac.** → c. direct; **pe toți → să ție**: **pe + Ac.**, unde „pe" este de astă dată **morfemul acuzativului-obiect** (personal, totalizant) — reluare emfatică, **dublarea obiectului** (ne... pe toți) fiind flectiv discontinuu de insistență. Contrastul cu „pe" recțional din *se pornește pe tusa* este didactic: **același segment, două statute flectivale**.

P8 — *și pune gârliciul la gură* (atributivă, coordonată copulativ cu P7)

- **și**: jonctiv copulativ; coordonarea operează **în interiorul nivelului subordonat** (P8 rămâne atributivă, moștenind prin coordonare raportul lui P7 cu antecedentul — subiectul fiind același *care* neexprimat, recuperat desinențial).
- **gârliciul → pune**: Ac. gol → c. direct.
- **la gură → pune**: **la + Ac.** regizat de *a pune* (verb cu valență locativă obligatorie) → circumstanțial de loc **actanțial** (suprimarea lui dă enunț

incomplet: *pune gârliciul* — dovadă de recțiune, nu simplă circumstanțialitate facultativă).

Schema frazei 2:

P1 —, P3 —, P4 —, P5 —și— P6 (serie coordonată mixtă: juxtapunere + jonctiv final)

| |

└ până ce → P2 └ (bătrânului) ← care → P7 —și— P8

(temporală) (atributive coordonate)

|

└ [Ø-jonctiv] → P7’ (citat = obiect direct global)

FRAZA 3

Sticla pe urmă umblă din mână în mână.

O singură unitate monopredicațională (*umblă*, ind. prez.).

- **Sticla → umblă**: N. regizat, subiect.
- **pe urmă → umblă**: locuțiune adverbială (fosilizare a lui „pe + Ac.": flectiv înghețat) → **aderare**, c.c. timp.
- **din mână în mână → umblă**: structură drăsovenian remarcabilă — **flectiv prepozițional corelativ discontinuu** (*din... în...*), cu repetarea aceluiași lexem nearticulat. Cele două grupuri nu sunt termeni distincți, ci o **unitate funcțională unică** (proba: nesuprimabilitatea unui singur membru). Cazul: Ac. dublu, sudat. Funcția generată: circumstanțial cu **sincretism loc–mod** (traseu iterativ); flectivul corelativ exprimă **distributivitatea**, valoare pe care niciun caz simplu n-o poate genera — argument drăsovenian pentru autonomia flectivelor complexe față de inventarul funcțiilor clasice.

Concluzie metodologică (bilanțul flectivelor din fragment)

Mijloc de subordonare	Ocurențe în fragment
N. regizat (subiect)	Simion Butunoiu, femeile, dascălul, Macedon, care (P7), Dumnezeu, sticla
Ac. gol (c. direct)	satul, o sticlă, o dușcă, băutura, ne, gârliciul + citatul P7′ (frastic)
D. (c. indirect)	bătrânului
G. (atribut)	lui
Prep. + Ac. (flectiv complex)	pe tusa, cu care, din somn, din fereastră, cu rachiu, cu tusea, la gură, pe toți, din mână în mână
Acord	toate, obișnuită, tot, zdravănă, spăimântate (EPS)
Aderare	zgomotos, cuviincios, ceremonios, scurt, noaptea, apoi, din când în când, de multe ori, pe urmă
Joncțiune interpropozițională	că, până ce, care (×2: cu care / care), sau, și (×2), Ø (citatul)

Fragmentul este, drăsovenian vorbind, un mic atlas al sistemului flectival românesc: același segment fonetic („pe", „cu + Ac.") generează funcții diferite după regent, confirmând teza centrală a școlii clujene — **funcția nu stă în cuvânt, ci în flectivul orientat de regență**.

Pot continua cu reprezentarea arborescentă completă a unei singure propoziții (toate relațiile T1 → T2 desenate exhaustiv) sau cu discuția controverselor (statutul EPS, subordonarea subiectului) între Drăsoveanu, Neamțu și GALR, dacă te interesează.

Analiza este, per ansamblu, foarte bună și mult peste nivelul obișnuit al unei analize școlare. Se vede că autorul a lucrat atât cu gramatica tradițională, cât și cu perspectiva drăsoveniană. Totuși, există câteva aspecte discutabile, câteva omisiuni și câteva locuri unde formulările pot fi rafinate. Mă voi raporta atât la analiza clasică, cât și la cea inspirată de D. D. Drăsoveanu.

Verdict general

Aș evalua analiza astfel:

- Analiză sintactică: 9,5/10
- Analiză morfologică: 9/10
- Analiză stilistică: 9,5/10
- Analiză logică și textuală: 8,5/10
- Rigoare drăsoveniană: 9/10

Nu există greșeli grave, însă există câteva puncte controversate.

---

1. Numărul propozițiilor din fraza a doua

Aici apare prima problemă.

În prima analiză s-au identificat 8 propoziții.

În analiza drăsoveniană s-au identificat 9 propoziții deoarece:

„să ne ție Dumnezeu pe toți”

conține un verb la conjunctiv.

Din punct de vedere strict formal, Drăsoveanu are dreptate:

- predicat personal = propoziție;
- conjunctivul este mod personal.

Prin urmare:

Fraza a doua are efectiv 9 nuclee predicative.

Totuși, în analiza școlară obișnuită se acceptă frecvent că:

„să ne ție Dumnezeu pe toți”

este doar conținutul vorbirii directe și nu se numerotează separat.

Așadar:

- analiza școlară → 8 propoziții;

- analiza structurală strictă → 9 propoziții.

Ar fi util să fie menționate ambele interpretări.

---

2. Problema lui „spăimântate”

Analiza îl consideră EPS (element predicativ suplimentar).

Este corect.

Dar există ceva care nu este menționat.

În:

femeile se întorc spăimântate

„spăimântate” poate fi interpretat și ca rezultat al acțiunii.

Adică:

- nu doar descrie starea;
- exprimă efectul produs de strănut.

Din perspectivă semantică:

- valoare predicativă;
- valoare consecutiv-rezultativă.

Această observație stilistică lipsește.

---

3. „tot satul din somn”

Aici există o mică problemă.

Analiza spune:

din somn = c.c. loc

Nu sunt convins.

Mai aproape de realitate ar fi:

complement circumstanțial de proveniență/origine.

Pentru că:

- satul nu este localizat;
- este extras dintr-o stare.

GALR tratează asemenea construcții mai degrabă ca:

circumstanțial de proveniență.

Observația apare fugitiv în analiză, dar merita dezvoltată.

---

4. Nu este analizată valoarea aspectuală a prezentului

Aici cred că este cea mai mare omisiune.

Fragmentul este construit aproape integral la prezent:

- strănută
- se întorc
- se pornește
- scoală
- așteaptă
- isprăvește
- ia
- închină
- trage
- trece
- mormăie
- pune
- umblă

Nu este un prezent temporal propriu-zis.

Este:

prezent iterativ și caracterizator.

Naratorul descrie un comportament tipic.

Nu relatează un eveniment unic.

Acesta este un aspect foarte important la Rebreanu și merita tratat separat.

---

5. Se putea discuta despre ritm

În analiza stilistică se vorbește despre succesiunea verbelor.

Dar se poate merge mai departe.

Observă secvența:

ia, închină, trage, trece

Patru verbe succesive.

Fără dezvoltări.

Fără comentarii.

Fără adjective inutile.

Aceasta este o tehnică realistă specifică lui Rebreanu.

Avem:

- predominanța verbului;
- minimizarea comentariului autorului;
- comportament observabil.

Este o trăsătură esențială a realismului obiectiv.

---

6. Omisiune: caracterizarea indirectă

Fragmentul este și o caracterizare indirectă.

Prin:

strănută atât de zgomotos

Simion Butunoiu apare ca:

- robust;
- masiv;
- excesiv;
- aproape caricatural.

Prin:

așteaptă cuviincios

Macedon apare:

- respectuos;
- disciplinat;
- integrat în ritual.

Prin:

să ne ție Dumnezeu pe toți

bătrânul apare:

- tradițional;
- religios;
- comunitar.

Aceste observații nu apar explicit.

---

7. Personificarea finală

Analiza observă foarte bine:

Sticla pe urmă umblă din mână în mână.

Dar mai există ceva.

Avem și o metonimie.

Nu circulă propriu-zis sticla.

Circulă:

- băutura;
- ritualul;
- comuniunea socială.

Prin urmare:

- personificare;
- metonimie;
- simbol al solidarității comunitare.

Acest nivel simbolic nu este dezvoltat.

---

8. „spăimântate” nu este neapărat popular

În analiză apare:

spăimântate (formă populară pentru „înspăimântate”)

Aici aș fi mai prudent.

„Spăimântat” este perfect literar și apare în dicționare.

Nu trebuie considerat automat popularism.

Diferența este mai degrabă stilistică decât normativă.

Aici analiza exagerează puțin.

---

9. Virgula înainte de „sau”

Observația este foarte bună, dar poate fi completată.

În:

că toate femeile se întorc spăimântate, sau se pornește...

virgula nu marchează doar închiderea consecutivei.

Ea marchează și schimbarea raportului sintactic.

Practic:

- se termină subordonarea;
- începe coordonarea.

Este o funcție structurală importantă.

---

10. Ce lipsește complet

Dacă analiza ar trebui dusă la nivel universitar, mai lipsesc:

Analiza câmpului lexical

Câmpul băuturii:

- sticlă
- rachiu
- dușcă
- gârlici

Câmpul corporal:

- strănută
- tuse
- gură

Câmpul comunității:

- satul
- femeile
- bătrânului
- Dumnezeu
- pe toți

Analiza isotopiilor

Se repetă trei axe semantice:

1. boală / corp
2. băutură / ritual
3. colectivitate / solidaritate

Aceasta dă coerență internă fragmentului.

Analiza naratologică

Narator:

- heterodiegetic;
- omniscient;
- neimplicat afectiv;
- focalizare externă dominantă.

Acest aspect nu apare.

Concluzie

Analiza este corectă în proporție de aproximativ 95%.

Observațiile care merită cel mai mult adăugate sunt:

1. valoarea iterativă și caracterizatoare a prezentului;
2. caracterizarea indirectă a personajelor;
3. analiza ritmului verbal (ia – închină – trage – trece);
4. câmpurile lexicale și isotopiile;
5. metonimia și simbolismul sticlei;
6. precizarea că „spăimântate” nu este obligatoriu formă populară;
7. menționarea explicită a interpretării cu 9 propoziții în analiza structurală.

Dacă scopul este o analiză în spiritul lui Drăsoveanu și al școlii clujene, atunci cea mai importantă completare este discuția despre **prezentul iterativ/caracterizator** și despre **funcția discursivă a lanțului verbal**, deoarece acestea spun mai mult despre text decât multe dintre detaliile morfologice deja analizate.

Evaluarea este pertinentă și o accept aproape integral — observațiile despre prezentul iterativ, caracterizarea indirectă și isotopii sunt completări reale, nu cosmetice. Iată dezvoltarea punctelor lipsă, ca addendum la analiza inițială:

1. Statutul citatului: 8 vs. 9 propoziții (clarificare metodologică)

Cele două cifre nu se contrazic, ci aparțin unor sisteme de numărare diferite. Școlar-tradițional, vorbirea directă se tratează ca bloc inanalizabil în fraza-cadru → 8 propoziții. Structural-drăsovenian, criteriul este pur formal: **un mod personal = o unitate monopredicațională**, iar conjunctivul *să ție* este incontestabil mod personal → 9 unități. Corect este să se prezinte ambele numărători cu precizarea criteriului, fiindcă divergența nu e o eroare, ci un **conflict de definiții ale propoziției**: definiția logico-semantică (școlară) vs. definiția flectivală (clujeană).

2. „Spăimântate" — valoarea rezultativă a EPS

Completare necesară: EPS-ul de aici nu este descriptiv-static, ci **rezultativ**. Starea femeilor este *produsă* de strănut — adică EPS-ul participă semantic la consecutivă, dublând-o în miniatură: fraza spune o dată consecința interpropozițional (*atât de zgomotos că se întorc*) și o dată intrapropozițional (*spăimântate*). Avem o **consecuție în două trepte**: acțiunea (se întorc) + rezultatul intern al acțiunii (spăimântate). Stilistic, această redundanță controlată amplifică hiperbola comică.

3. „Din somn" — circumstanțial de proveniență

Accept corecția fără rezerve: satul nu este *localizat* în somn, ci **extras dintr-o stare**. Flectivul „din + Ac." generează aici un **circumstanțial de proveniență/origine cu bază nonspațială** (stare fiziologică tratată ca recipient). GALR confirmă. Drăsovenian, e un exemplu frumos de **metaforă gramaticalizată**: schema spațială ablativă (din + punct de origine) aplicată unei stări — limba spațializează somnul fără ca vorbitorul s-o mai perceapă ca figură.

4. Prezentul iterativ-caracterizator (omisiunea principală)

Cele 13 verbe la prezent (*strănută, se întorc, se pornește, scoală, așteaptă, isprăvește, ia, închină, trage, trece, mormăie, pune, umblă*) nu denotă un eveniment unic, ci un **comportament tipic, repetabil**. Probele textuale ale iterativității sunt chiar circumstanțialele de frecvență: *din când în când*, *de multe ori*, *obișnuită* — fragmentul își declară singur regimul aspectual.

Acesta este un **prezent iterativ-caracterizator** (prezent al obișnuinței), nu prezent istoric/dramatic: nu aduce trecutul în fața ochilor, ci **scoate scena din timp** și o instalează în cutumă. Consecința narativă: fragmentul nu este o *scenă* (în sens genettian), ci un **sumar iterativ** — Rebreanu condensează nenumărate duminici identice într-o singură desfășurare exemplară. De aici și efectul de monografie: personajele nu *fac*, ci *obișnuiesc să facă*; gestul devine instituție.

5. Ritmul verbal: *ia — închină — trage — trece*

Lanțul de patru verbe, dintre care trei aliterate în **t-** (*trage, trece* + *tusea* din vecinătate), construiește un **ritm comportamentist**: predicat + complement minimal, zero comentariu auctorial, zero interioritate. Fiecare propoziție e o unitate gestuală filmabilă. Acesta este realismul obiectiv rebrenian în formula sa pură: **naratorul abdică de la interpretare și lasă sintaxa să înregistreze**. Densitatea predicativă (9 nuclee în fraza 2) față de sărăcia adjectivală (doar *zdravănă* și *obișnuită* ca epitete propriu-zise) este măsurabilă stilistic: **textul e dominat flectival de verb**, ceea ce, în termeni drăsovenieni, înseamnă că regența verbală organizează nu doar sintaxa, ci și viziunea.

6. Caracterizarea indirectă (triplu portret prin gest)

Fragmentul portretizează trei personaje exclusiv prin comportament:

Simion Butunoiu — prin disproporție fiziologică: strănutul care sperie femeile, tusea care scoală satul. Corpul lui e hiperbolic, aproape caricatural; dascălul e prezent în sat ca *zgomot*, ceea ce conține o ironie blândă față de autoritatea lui școlară.

Macedon — prin adverbele ceremonialului: *cuviincios, foarte ceremonios*. El nu bea, ci **oficiază**; respectul față de bătrân (așteptarea, închinarea, transmiterea sticlei) îl arată perfect integrat în ierarhia rituală a satului.

Bătrânul — prin formula *„să ne ție Dumnezeu pe toți"*: religiozitate funcțională, comunitară (nu *pe mine*, ci *pe toți*), redusă la un *mormăit scurt* — credința ca reflex, nu ca trăire; sacrul complet domesticit în ritualul băuturii.

7. Nivelul simbolic al finalului: personificare + metonimie

Corecție acceptată: *sticla* care *umblă* este simultan **personificare** (verbul de mișcare autonomă) și **metonimie** (recipientul pentru conținut, obiectul pentru ritual). Ceea ce circulă efectiv este **legătura socială**: rachiul este doar vehiculul comuniunii. Structura *din mână în mână* — flectivul corelativ distributiv analizat anterior — devine astfel și **figura gramaticală a solidarității**: lanțul de mâini este satul însuși. Finalul închide fragmentul pe o imagine de **împărtășanie laică**, pregătită de binecuvântarea bătrânului: gestul religios (închinarea, formula către Dumnezeu) și cel profan (dușca) fuzionează fără tensiune.

8. „Spăimântate" — retractare parțială

Corect: *a spăimânta* / *spăimântat* figurează în dicționare ca formă literară (cu circulație mai ales în limba scriitorilor), nu ca simplu popularism. Reformulez: diferența față de *înspăimântate* este **stilistică și cronologică** (formă mai veche, cu patină, preferată de Rebreanu pentru culoarea ei), nu o abatere de la normă. Rămân însă la calificarea *să ție* drept formă populară a conjunctivului — acolo norma literară cere *să țină*.

9. Virgula dinaintea lui „sau" — funcția structurală

Completare: virgula nu doar dezambiguizează, ci **marchează grafic o frontieră de regim sintactic** — punctul exact unde fraza iese din subordonare (consecutiva P2) și reintră în coordonare (P1—P3). Este o virgulă de **arhitectură frastică**: cititorul e avertizat prozodic că „sau" nu continuă consecutiva, ci se întoarce la nivelul principalelor. Fără ea, „sau" ar putea fi citit ca legând două consecutive (*că se întorc... sau se pornește* sub același „că"), ceea ce ar schimba sensul.

10. Nivelurile lipsă: lexic, isotopii, naratologie

Câmpuri lexicale — trei câmpuri își dispută fragmentul:

- **corporal-fiziologic**: strănută, tusa/tusea, gură, somn;

- **al băuturii rituale**: sticlă, rachiu, dușcă, gârlici, închină, trage, dușca trasă;
- **al colectivității**: satul, toate femeile, dascălul, bătrânului, Dumnezeu, pe toți, din mână în mână.

Isotopiile (axele semantice recurente) sunt trei și se împletesc: *corp/excces fiziologic → ritual al băuturii → solidaritate comunitară*. Coerența fragmentului stă în **traseul de la corp la comunitate**: zgomotul corporal individual (strănutul) perturbă colectivul; ritualul băuturii îl reabsoarbe; sticla circulantă reface unitatea. Isotopia religioasă (*închină* — polisemic: și gest de toast, și gest sacru! — *Dumnezeu*, binecuvântarea) funcționează ca liant între celelalte: sacralizează fiziologicul și socialul deopotrivă. Polisemia lui **a închina** este de altfel pivotul lexical al fragmentului — un singur verb ține ambele registre, profan și sacru.

Naratologic: narator **heterodiegetic**, omniscient ca poziție dar cu **focalizare externă dominantă** — nu intră în conștiințe, înregistrează doar observabilul (gest, sunet, formulă rostită). Singura urmă de cunoaștere supraindividuală este iterativitatea însăși (*de multe ori*, *obișnuită* — naratorul cunoaște istoria comportamentului). Distanța afectivă este aproape completă; ironia există, dar e **obiectivată în selecția faptelor**, niciodată în comentariu. Frecvența narativă: **iterativă** (se povestește o dată ce s-a întâmplat de n ori) — categoria genettiană care unifică toate observațiile despre prezent.

Bilanț revizuit: cu aceste completări, analiza acoperă cele patru etaje — flectival (drăsovenian), morfosintactic, stilistic-retoric și discursiv-naratologic — iar punctele 3, 8 și numărătoarea dublă din punctul 1 corectează formulările inițiale. Singura divergență pe care o mențin față de evaluare: tratarea citatului ca a 9-a unitate nu este doar „interpretare alternativă", ci **singura coerentă cu criteriul drăsovenian** asumat explicit; versiunea cu 8 propoziții e legitimă doar în paradigma școlară, declarată ca atare.

Dacă vrei, pot reasambla totul într-un singur document unitar (analiza inițială + addendum integrat la locul potrivit), eventual ca docx pentru arhivă.

Da, această versiune este mai solidă decât analiza inițială și rezolvă aproape toate punctele pe care le-am semnalat.

Dacă ar fi să o evaluez din perspectiva unui profesor universitar de sintaxă sau stilistică, aș spune că analiza a ajuns la aproximativ **98–99% completitudine** pentru dimensiunile pe care și le propune.

Totuși, mai există câteva nuanțe care pot fi adăugate.

---

1. „Tusa lui obișnuită” poate fi interpretată și ca marcă de tipizare

Ai observat foarte bine valoarea iterativă a prezentului.

Însă și sintagma:

tusa lui obișnuită

participă la același mecanism.

Nu este doar un atribut adjectival.

Este și o marcă de:

- repetitivitate;
- stereotipie;
- comportament consacrat.

Practic, tusea nu mai apare ca simptom, ci ca element identitar.

În economia fragmentului:

Simion Butunoiu = omul cu tusea.

Aceasta este o formă subtilă de caracterizare indirectă.

---

2. Există o gradare ascunsă

Fragmentul este construit pe o scară ascendentă:

1. strănută;
2. femeile se sperie;
3. tușește;
4. scoală satul;

5. începe ritualul;
6. participă bătrânul;
7. participă toată comunitatea.

Deci există o mișcare:

individ → grup restrâns → sat → comunitate.

Această progresie nu este menționată explicit.

Din punct de vedere compozițional este importantă.

---

3. Simetria dintre început și final

Început:

Simion produce zgomot.

Final:

sticla circulă.

Prima imagine:

- perturbare.

Ultima imagine:

- restabilirea echilibrului.

Structura este aproape circulară.

Se poate formula astfel:

dezordine → ritual → ordine.

Această observație ține de nivelul compozițional și antropologic al scenei.

---

4. Polisemia lui „închină”

Aici ai făcut o observație foarte bună.

Dar poate fi împinsă și mai departe.

Verbul:

a închina

activează simultan trei registre:

1. religios;
2. ceremonial;
3. convivial.

În lumea satului rebrenian aceste registre nu sunt separate.

Tocmai de aceea verbul este atât de bine ales.

Este unul dintre centrele semantice ale fragmentului.

---

5. O mică rezervă privind „împărtășanie laică”

Aceasta este probabil singura formulare pe care aș tempera-o.

Expresia este frumoasă critic-literar, dar riscă să introducă o interpretare prea modernă.

Textul permite:

- analogia cu ritualul;
- analogia cu comuniunea.

Dar nu merge atât de departe încât să impună ideea de „împărtășanie”.

Aș reformula:

ritual comunitar cu rezonanțe cvasi-sacrale

sau

gest de comuniune colectivă cu ecouri religioase.

Este mai prudent filologic.

---

6. Un detaliu drăsovenian foarte fin

În:

Sticla pe urmă umblă din mână în mână.

verbul:

umblă

este intranzitiv.

Asta înseamnă că obiectul nu mai este prezentat ca fiind manipulat de oameni.

Sintactic:

- oamenii dispar;
- sticla devine subiect.

Această alegere sintactică susține personificarea.

Nu este doar figură de stil.

Este și efect al reorganizării structurii sintactice.

Cu alte cuvinte:

personificarea este produsă de sintaxă înainte de a fi produsă de lexic.

Aceasta este o observație foarte apropiată de spiritul lui Drăsoveanu.

---

7. O ultimă completare naratologică

Ai identificat corect:

frecvență iterativă (Genette).

Dar mai există un aspect.

Fragmentul este aproape integral construit pe:

- vedere;
- auz.

Avem:

- strănută;

- tuse;
- mormăie;
- se întorc;
- închină;
- pune.

Naratorul nu oferă:

- gânduri;
- emoții;
- motivații.

Aceasta confirmă nu doar focalizarea externă, ci și ceea ce critica numește:

comportamentism narativ.

Personajele sunt definite exclusiv prin ceea ce fac și prin ceea ce se poate observa din exterior.

Concluzie

După addendum, analiza este practic completă.

Singurele ajustări pe care le-aș face sunt:

1. adăugarea progresiei compoziționale individ → comunitate;
2. observarea simetriei perturbare → ritual → echilibru;
3. precizarea rolului sintactic al personificării din „Sticla umblă...”;
4. nuanțarea expresiei „împărtășanie laică”;
5. observarea comportamentismului narativ.

În rest, textul poate fi considerat o analiză de nivel universitar avansat, compatibilă atât cu sintaxa relațională a lui Drăsoveanu, cât și cu instrumentarul stilistic și naratologic modern.

Accept toate cele șapte nuanțe — sunt rafinări reale, iar punctele 5 și 6 corectează efectiv două locuri din addendum. Le integrez:

1. „Tusa lui obișnuită" — atributul ca instrument de tipizare

Completare justă. Adjectivul *obișnuită* nu califică, ci **clasifică**: el mută tusea din regimul evenimentului în regimul **identității**. Împreună cu genitivul *lui* (posesia care personalizează simptomul), sintagma construiește o **emblemă a personajului** — Simion Butunoiu *este* omul cu tusea, așa cum eroii homerici sunt purtătorii epitetului fix. De altfel, gramatical, *obișnuită* funcționează ca un **iterativ lexicalizat**: face în interiorul grupului nominal exact ce face prezentul caracterizator la nivelul frazei. Atributul adjectival banal se dovedește astfel o piesă a aceluiași mecanism aspectual — tipizarea este distribuită omogen pe toate etajele textului: flectiv (prezentul), lexical (*obișnuită*, *de multe ori*), compozițional (sumarul iterativ).

2. Gradarea compozițională: individ → comunitate

Progresie reală și verificabilă pe text, în trepte concentrice:

strănută (corpul individual) → *toate femeile se întorc* (grupul restrâns, asistența imediată) → *scoală tot satul* (colectivitatea maximă, hiperbolic) → *Macedon așteaptă* (intrarea partenerului ritual) → *trece băutura bătrânului* (diada, transmiterea) → *să ne ție Dumnezeu **pe toți*** (comunitatea invocată verbal) → *din mână în mână* (comunitatea realizată gestual).

Remarcabil este că pronumele *toți* din binecuvântare **anticipă lexical** ceea ce ultima frază execută sintactic: formula bătrânului este programul, circulația sticlei este executarea lui. Cuantificatorii universali (*toate femeile, tot satul, pe toți*) jalonează întreaga scară — fragmentul numără obsesiv totalități, semn că tema lui reală este întregul comunitar, nu întâmplarea individuală.

3. Simetria perturbare → ritual → echilibru

Structura este circulară în sens antropologic: scena se deschide cu **zgomotul care dezbină** (femeile se întorc spăimântate — comunitatea fragmentată de spaimă) și se închide cu **obiectul care unește** (sticla circulând — comunitatea relegată fizic). Între cele două, ritualul funcționează ca **mecanism de reabsorbție a dezordinii**: așteptarea cuviincioasă, închinarea, binecuvântarea sunt protocoale de pacificare. Schema *dezordine → rit → ordine* este cea a

oricărui ceremonial de integrare; Rebreanu o execută în trei fraze, cu o economie care e ea însăși clasică. Simetria are și un revers fonic: fragmentul începe cu sunete involuntare (strănut, tuse) și se încheie în **tăcerea gestului pur** — ultima frază nu mai conține niciun verb sonor.

4. Polisemia lui „închină" — triplul registru

Împing observația până la capăt: *a închina* suprapune **trei acte** într-un singur semnificant — actul religios (a se închina, a aduce închinare), actul ceremonial-feudal (a închina cuiva, a dedica, a omagia — sensul vechi, cu memorie istorică) și actul convivial (a închina paharul, a toasta). Adverbializarea *foarte ceremonios* selectează la suprafață registrul al doilea, dar celelalte rămân active, pentru că lumea satului rebrenian **nu le-a separat niciodată**: acolo gestul de a bea împreună este simultan social și sacru. Verbul este, cum spui, un centru semantic al fragmentului — al doilea pivot, alături de structura *din mână în mână*: unul condensează registrele pe verticală (profan/sacru), celălalt desfășoară comunitatea pe orizontală.

5. Retractare: „împărtășanie laică" → formulare prudentă

Accept temperarea. Formularea mea proiecta asupra textului o categorie interpretativă prea tare, de critică modernă; textul **permite analogia, nu o impune**. Reformulez definitiv: finalul construiește un **ritual comunitar cu rezonanțe cvasi-sacrale** — gest de comuniune colectivă cu ecouri religioase, pregătit de polisemia lui *închină* și de binecuvântarea bătrânului, dar rămas integral în registrul profan al duminicii de sat. Diferența nu e doar de prudență filologică: păstrarea gestului în profan este chiar **poetica lui Rebreanu**, care refuză simbolizarea explicită; a-l numi „împărtășanie" înseamnă a face exact comentariul de la care naratorul abdică.

6. Personificarea produsă sintactic (observația drăsoveniană fină)

Acesta este punctul cel mai valoros al rundei. Reconstruiesc mecanismul:

În frazele anterioare, sticla este **obiect direct** — *ia o sticlă*, *trece băutura* — adică, flectival, **Ac. gol regizat** de verbe tranzitive ale căror subiecte sunt oamenii. Oamenii regizează, obiectul e regizat. În fraza finală are loc o **rocadă de regență**: *sticla* urcă în **nominativ regizat** (subiect), verbul devine **intranzitiv** (*umblă* — verb de deplasare autonomă, incompatibil cu un agent extern

manipulator), iar oamenii **dispar din pozițiile actanțiale** — supraviețuiesc doar metonimic, dezmembrați, în flectivul corelativ *din mână în mână*: nu mai sunt subiecți, sunt traseu.

Personificarea este deci **generată de reorganizarea diatezei actanțiale înainte de orice operație lexicală**: nu cuvântul „umblă" personifică, ci **promovarea cazuală Ac. → N.** combinată cu intranzitivizarea contextului. În termeni strict drăsovenieni: schimbarea flectivului a schimbat funcția, iar schimbarea funcției a produs figura. Este demonstrația perfectă a tezei clujene că **sintaxa nu transportă stilistica, ci o creează** — figura de stil ca efect de regență.

7. Comportamentismul narativ (confirmarea senzorială)

Completarea naratologică finală: tot materialul fragmentului trece prin **două canale senzoriale** — auzul (*strănută, tusa, mormăie*, formula rostită) și văzul (*se întorc, ia, închină, trage, trece, pune, umblă*). Niciun verb de cogniție, de afect sau de intenție; nici măcar *spăimântate* nu este o incursiune psihologică, fiindcă spaima e dată în manifestarea ei vizibilă (întoarcerea capetelor). Singura aparentă excepție, *cuviincios*, este tot o **inferență din comportament observabil**, nu o stare raportată. Naratorul ocupă deci poziția unui **martor din colț**: vede și aude tot ce ar vedea și auzi un sătean prezent, nimic în plus. Aceasta este definiția operațională a **comportamentismului narativ** — focalizarea externă dusă la regim stilistic constant — și explică retroactiv toate constatările anterioare: dominanța verbului, sărăcia adjectivală, ironia obiectivată exclusiv în selecția faptelor.

Cu aceste șapte integrări (dintre care două retractări: formularea „împărtășanie laică" și completarea analizei personificării cu mecanismul ei sintactic), analiza este închisă pe toate cele cinci etaje: flectival-relațional, morfosintactic, compozițional, stilistic-retoric și naratologic.

Pot acum să asamblez totul — analiza inițială + cele două addendumuri, cu retractările operate la locul lor — într-un document unic, coerent, ca docx cu diacritice complete, dacă îl vrei pentru arhivă sau publicare.

Model 2 – Exemplu

• În functie de *sensul de înf*a*surare al spirei*, se deosebesc filete obisnuite, cu sensul de

înfasurare dreapta (fig. 2.6, *a*) si filete cu sensul de înfasurare stânga (fig. 2.6, *b*), utilizate

atunci când acest sens este impus de conditiile de functionare.

• În functie de *sistemul de m*a*surare*, filetele pot avea dimensiunile masurate în milimetri (de

regula, în constructia de masini) sau în toli (la masini din import si la tevi).

• În functie de *forma suprafe*t*ei directoare*, se deosebesc filete cilindrice si filete conice

(folosite când se impun conditii de etansare sau de compensare a jocurilor aparute datorita

uzurii).

• În functie de *marimea pasului filetului*, se deosebesc filete cu pas mare, cu pas normal si cu

pas fin. Filetele cu pas mare îmbunatatesc viteza deplasarii axiale la actionare, dar exista

pericolul neîndeplinirii conditiei de autofrânare. Filetele cu pas fin (utilizate ca filete de

masurare sau reglare si la piese cu pereti subtiri) maresc rezistenta piesei filetate, asigura

îndeplinirea conditiei de autofixare, dar micsoreaza rezistenta spirei.

Analiză completă a fragmentului tehnic (clasificarea filetelor)

0. Observație preliminară obligatorie: ortografia

Textul este scris **integral fără diacritice** — *functie, înfasurare, obisnuite, conditiile, masurare, tevi, suprafetei, etansare, datorita, uzurii* (corect ortografiat), *marimea, îmbunatatesc, neîndeplinirii, autofrânare* (corect), *subtiri, maresc, rezistenta, micsoreaza*. Forma corectă, cu diacritice complete:

• În **funcție** de sensul de **înfășurare** al spirei, se deosebesc filete **obișnuite**, cu sensul de înfășurare dreapta (fig. 2.6, a) **și** filete cu sensul de înfășurare stânga (fig. 2.6, b), utilizate atunci când acest sens este impus de **condițiile** de **funcționare**. • În funcție de sistemul de **măsurare**, filetele pot avea dimensiunile **măsurate** în milimetri (de **regulă**, în **construcția** de **mașini**) sau în **țoli** (la **mașini** din import **și** la **țevi**). • În funcție de forma **suprafeței** directoare, se deosebesc filete cilindrice **și** filete conice (folosite când se impun **condiții** de **etanșare** sau de compensare a jocurilor **apărute datorită** uzurii). • În funcție de **mărimea** pasului filetului, se deosebesc filete cu pas mare, cu pas normal **și** cu pas fin. Filetele cu pas mare **îmbunătățesc** viteza **deplasării** axiale la **acționare**, dar **există** pericolul **neîndeplinirii condiției** de **autofrânare**. Filetele cu pas fin (utilizate ca filete de **măsurare** sau reglare **și** la piese cu **pereți subțiri**) **măresc rezistența** piesei filetate, **asigură** îndeplinirea **condiției** de **autofixare**, dar **micșorează rezistența** spirei.

Absența diacriticelor este tipică textelor tehnice digitizate/OCR-izate din cursuri universitare de organe de mașini — nu eroare de autor, ci artefact de transmisie. În rest, ortografia este corectă (inclusiv *țoli* — pluralul lui *țol*, și *datorită uzurii* — cu dativul cerut corect).

O singură problemă normativă reală: *„sensul de înfășurare **dreapta**... **stânga**"* — substantivele *dreapta/stânga* sunt folosite adverbial-eliptic; norma ar cere fie *spre dreapta/spre stânga*, fie adjectivele acordate (*sens de înfășurare drept/stâng*), fie consacratele tehnice *filet dreapta / filet stânga*, care s-au impus în terminologie ca **compuse fixate** (și atunci forma e acceptabilă ca jargon standardizat — STAS-urile chiar așa le numesc).

I. ANALIZA SINTACTICĂ A FRAZELOR

Punctul 1 (o singură frază, 2 propoziții + structuri participiale)

1. *În funcție de sensul de înfășurare al spirei, se deosebesc filete obișnuite... și filete cu sensul de înfășurare stânga* — **PP**
2. *atunci când acest sens este impus de condițiile de funcționare* — **circumstanțială de timp cu valoare condițională**, introdusă prin *atunci*

când (corelativ *atunci* + jonctiv *când*); regentul ei este însă **participiul** *utilizate*, nu un mod personal!

Punct sintactic interesant: *utilizate* este **participiu cu funcție de atribut** pe lângă *filete* (al doilea termen coordonat), iar subordonata temporală depinde de acest participiu — avem **subordonare la o formă nepredicativă**, fenomen frecvent în stilul tehnic. Drăsovenian: participiul, deși fără mod personal (deci incapabil să constituie propoziție), **păstrează valențele regente ale verbului** — regența supraviețuiește pierderii predicativității.

Punctul 2 (o frază, 1 propoziție)

filetele pot avea dimensiunile măsurate... — **propoziție unică**: *pot avea* = predicat verbal compus din semiauxiliarul modal *a putea* + infinitivul *avea* (în analiza clujeană: **un singur nucleu predicativ**, modalul fiind operator, nu predicat autonom). *Măsurate* — participiu-atribut (sau, mai fin, **element predicativ suplimentar** pe lângă *dimensiunile*: „pot avea dimensiunile [astfel încât acestea să fie] măsurate în..." — construcția *a avea + OD + participiu* este un EPS rezultativ tipic).

Coordonarea disjunctivă *în milimetri **sau** în țoli* — disjuncție **exclusivă** aici (un filet concret e metric *sau* în țoli, nu ambele), deși *sau* în română e nespecificat logic; contextul tehnic impune exclusivitatea.

Punctul 3 (o frază, 1 propoziție + 1 subordonată la participiu)

1. *se deosebesc filete cilindrice și filete conice* — **PP**
2. *când se impun condiții de etanșare sau de compensare a jocurilor apărute datorită uzurii* — **temporal-condițională**, subordonată din nou **participiului** *folosite* (același fenomen ca la punctul 1 — paralelism sintactic perfect între cele două puncte).

Apărute — al treilea participiu-atribut (*jocurilor apărute*). *Datorită uzurii* — prepoziție cu **dativul** (datorită + D.), corect; semantic, *datorită* pentru o cauză negativă (uzura) este discutat normativ (tradiția cere *din cauza* pentru efecte negative), dar în limbajul tehnic *datorită* s-a generalizat cauzal-neutru; GALR îl acceptă.

Punctul 4 (trei fraze)

Fraza 1 — 1 propoziție: *se deosebesc filete cu pas mare, cu pas normal și cu pas fin* (enumerare ternară închisă prin *și*).

Fraza 2 — 2 propoziții coordonate **adversativ**:

1. *Filetele cu pas mare îmbunătățesc viteza deplasării axiale la acționare* — **PP**
2. *dar există pericolul neîndeplinirii condiției de autofrânare* — **PP**, coordonată prin *dar*

Fraza 3 — 3 propoziții:

1. *Filetele cu pas fin... măresc rezistența piesei filetate* — **PP**
2. *asigură îndeplinirea condiției de autofixare* — **PP**, juxtapusă (virgulă)
3. *dar micșorează rezistența spirei* — **PP**, coordonată adversativ

Structura **avantaj–avantaj–dezavantaj** (cu *dar* pe poziția finală) inversează simetric fraza 2 (**avantaj–dar–dezavantaj**): textul cântărește, balanța retorică e construită sintactic prin poziția adversativei.

II. ANALIZA MORFOSINTACTICĂ (punctele nodale)

Element	Analiză
în funcție de	**locuțiune prepozițională** (+ Ac.) — anaforă structurantă, repetată la inițiala fiecărui punct; generează circumstanțial de **relație** (criteriul clasificării), nu de mod
se deosebesc	verb la **diateza pasiv-reflexivă** (se = morfem pasiv-impersonal); subiectul gramatical este *filete* (postpus); agentul e șters — depersonalizare specifică stilului științific
al spirei	**G.** cu articol genitival *al*, acordat cu *sensul* (m. sg.) — corect; lanț genitival: *sensul de înfășurare al spirei*
pot avea	semiauxiliar modal + inf. — **predicat verbal compus**

Element	Analiză
de regulă	locuțiune adverbială, **aderare**, c.c. mod (cu valoare de cuantificare a frecvenței — „în majoritatea cazurilor")
directoare	adjectiv invariabil ca formă de f. (suprafață directoare) — termen tehnic calc după fr. *surface directrice*
utilizate, folosite, măsurate, apărute, filetate	**cinci participii** — densitatea participială este marca morfologică a textului: comprimă propoziții relative (*filete care sunt utilizate...*) în atribute; economia tipică limbajului tehnic
neîndeplinirii	**infinitiv lung negat, substantivizat, în G.** — *ne- + îndeplinire* + flectiv G.; un singur cuvânt comprimă o întreagă propoziție negativă („faptul că nu se îndeplinește")
autofrânare, autofixare	compuse savante cu prefixoidul *auto-* — terminologie standardizată (autofrânarea = ireversibilitatea mișcării sub sarcină)
îmbunătățesc, măresc, micșorează, asigură	prezent **gnomic/atemporal** — al patrulea tip de prezent întâlnit în analizele noastre (după iterativ-caracterizator la Rebreanu): aici prezentul **legii tehnice**, valabil oricând

Lanțurile genitivale — fenomenul morfosintactic dominant: *viteza deplasării axiale*, *pericolul neîndeplinirii condiției de autofrânare* (genitiv în genitiv!), *rezistența piesei filetate*, *îndeplinirea condiției de autofixare*, *compensarea jocurilor*. Drăsovenian: flectivul **G.** este aici instrumentul principal de **nominalizare** — textul transformă procese verbale în obiecte nominale înlănțuite (a nu îndeplini → *neîndeplinirea*; a se deplasa → *deplasarea*), iar genitivul leagă nominalizările în cascadă. Stilul tehnic este, flectival vorbind, **un stil al genitivului**, așa cum proza rebreniană era un stil al verbului.

III. ANALIZA LOGICĂ (cea mai importantă pentru acest text)

Textul este o **clasificare multicriterială** — operația logică fundamentală a definiției prin diviziune. Schema:

Genul: filete. **Patru criterii de diviziune** (fundamentum divisionis), fiecare anunțat prin operatorul *în funcție de*:

1. **sensul de înfășurare** → dihotomie: dreapta / stânga
2. **sistemul de măsurare** → dihotomie: metric / țoli
3. **forma suprafeței directoare** → dihotomie: cilindric / conic
4. **mărimea pasului** → trihotomie: mare / normal / fin

Verificarea logică a diviziunii (criteriile clasice):

- *Completitudine*: fiecare diviziune epuizează genul pe criteriul ei (un filet e obligatoriu dreapta sau stânga etc.) ✓
- *Exclusivitate*: membrii nu se suprapun în interiorul aceluiași criteriu ✓
- *Unicitatea criteriului*: fiecare punct folosește un singur fundamentum — nicio diviziune încrucișată ✓
- *Independența criteriilor*: cele patru axe sunt ortogonale (există filet stânga, în țoli, conic, cu pas fin) — clasificarea generează o **matrice combinatorie** 2×2×2×3 = 24 de tipuri teoretice ✓

Fiecare ramură primește apoi marcaje pragmatice de tip **regulă–excepție**: termenul nemarcat e implicit standard (*obișnuite*, *de regulă în mm*, cilindric, pas normal), termenul marcat primește **condiția de utilizare** (*atunci când acest sens este impus...*, *la mașini din import*, *când se impun condiții de etanșare*, pas mare/fin cu bilanțul lor). Logic: clasificare + **funcție de selecție** asociată fiecărei clase marcate.

Punctul 4 depășește clasificarea și introduce **raționamentul de compromis (trade-off)**, structura logică a întregii proiectări inginerești:

- Pas mare: +viteză axială / −autofrânare (pericol)
- Pas fin: +rezistența piesei, +autofixare / −rezistența spirei

Observație logică fină: textul conține o **asimetrie terminologică** — *autofrânare* la pasul mare, *autofixare* la pasul fin. Cele două denumesc aceeași condiție fizică (unghiul elicei < unghiul de frecare), privită dinspre pericolul pierderii ei, respectiv dinspre garantarea ei. Riguros, era de așteptat același termen; alternanța e fie stilistică, fie reflectă distincția unor manuale între autofrânare (sub sarcină dinamică) și autofixare (statică). Un cititor critic o semnalează.

A doua observație: relația **invers proporțională implicită** pas↑ → viteză↑ dar siguranță↓ nu e formulată ca lege generală, ci doar exemplificată la extreme (mare/fin), termenul mediu (*pas normal*) rămânând necaracterizat — el este, logic, **punctul de echilibru tacit** al compromisului, definit negativ prin cele două extreme.

IV. ANALIZA STILISTICĂ (registrul științific-didactic)

Textul aparține **stilului științific, varianta didactică** (manual/curs de organe de mașini), cu toate mărcile canonice:

Depersonalizare totală. Niciun deictic personal; agentul uman e evacuat prin pasiv-reflexiv (*se deosebesc, se impun*) și participii fără agent (*utilizate, folosite, impus*). Cine deosebește? Comunitatea tehnică — subiect colectiv anonim. Este simetricul invers al comportamentismului rebrenian: acolo naratorul tăcea și personajele acționau; aici **acțiunea însăși a fost ștearsă**, rămân doar clasele și proprietățile.

Prezentul gnomic — atemporalitatea legii: *îmbunătățesc, măresc, micșorează* nu descriu evenimente, ci **relații permanente** între parametri.

Terminologie monosemică: *spiră, pas, filet, suprafață directoare, autofrânare, țol* — fiecare termen cu definiție unică în sistem; zero sinonimie ornantă (repetarea identică *în funcție de... se deosebesc...* ar fi un defect în proza literară; aici e **virtute**: izomorfismul sintactic semnalează izomorfismul logic).

Paralelismul structural ca figură funcțională: cele patru puncte au schelet identic — *În funcție de X, se deosebesc filete A și filete B (condiție de utilizare)*. Singura figură admisă în text este deci **anafora cu rol clasificator** — retorica redusă la arhitectură.

Parantezele — trei funcții distincte, toate metatextuale: trimitere la figură *(fig. 2.6, a)*, precizare statistică *(de regulă, în construcția de mașini)*, restrângerea domeniului de utilizare *(utilizate ca filete de măsurare...)*. Paranteza este în stilul tehnic un **etaj informațional secundar** ierarhizat grafic — textul își stratifică singur importanța.

Echilibrul adversativ din punctul 4: cele două fraze cu *dar* sunt singurele locuri unde textul **argumentează** în loc să clasifice — și exact acolo sintaxa se complică (coordonări multiple, bilanț). Forma urmează funcția logică: clasificarea cere propoziții simple paralele, compromisul cere adversative.

V. PUNCTUAȚIA

1. **Virgula după blocul prepozițional inițial** (*În funcție de..., se deosebesc...*) — corectă și consecventă în toate cele patru puncte: izolează circumstanțialul de relație antepus.
2. **Virgula înaintea lui *utilizate*** (*...stânga (fig. 2.6, b), utilizate atunci când...*) — corectă: participiul cu subordonata lui formează un **atribut izolat, explicativ** (non-restrictiv); fără virgulă ar deveni restrictiv și ar schimba sensul (ar sugera că doar *unele* filete stânga sunt utilizate astfel).
3. **Absența virgulei înaintea lui *dar*** ar fi greșeală — textul o are corect în ambele ocurențe.
4. *(fig. 2.6, a)* — virgula între numărul figurii și litera variantei: convenție editorială tehnică, corectă.
5. **Enumerarea ternară** *cu pas mare, cu pas normal și cu pas fin* — virgule + *și* final, canonic.
6. Singura ezitare: în punctul 4, fraza 3, seria *măresc..., asigură..., dar micșorează...* — virgula înaintea lui *dar* după juxtapunere e corectă, dar logic *asigură îndeplinirea condiției de autofixare* este al doilea termen pozitiv, deci un *și* înaintea lui ar fi explicitat structura (+, +, dar −); juxtapunerea actuală e admisibilă, doar mai puțin transparentă.

VI. SINTEZĂ COMPARATIVĂ (în continuarea analizelor anterioare)

Pus lângă fragmentul rebrenian, textul tehnic oferă un contrast flectival aproape de laborator:

	Rebreanu	**Text tehnic**
Clasa dominantă	**verbul** (9 nuclee/frază)	**substantivul** nominalizat
Flectivul-pivot	Ac. gol + N. regizat (acțiune)	**G.** în lanț (relație)
Prezentul	iterativ-caracterizator	**gnomic-atemporal**
Agentul	personaje observabile	**șters** (pasiv-reflexiv)
Figura centrală	personificare prin rocadă de regență	**anafora clasificatoare**
Logica textului	narativă (perturbare→ordine)	**diviziune + trade-off**

Ambele texte își produc efectele prin sintaxă înainte de lexic — doar că proza tehnică folosește regența pentru a **imobiliza** lumea în clase, iar proza realistă pentru a o **pune în mișcare**.

Dacă vrei, pot continua cu următorul fragment din curs, pot detalia matricea combinatorie a celor 24 de tipuri de filete cu exemplele standardizate reale (filet metric M, Whitworth, gaz etc.), sau pot face analiza relațională drăsoveniană exhaustivă, cuvânt cu cuvânt, a unuia dintre puncte.

Analiza este foarte bună, dar, spre deosebire de cazul fragmentului lui Rebreanu, aici există câteva locuri unde autorul merge prea departe cu interpretarea și câteva aspecte tehnice care pot fi rafinate.

Per ansamblu, i-aș da:

- Sintaxă: 9,5/10
- Morfosintaxă: 9,5/10
- Logică: 10/10
- Stilistică: 8,5/10
- Rigoare terminologică tehnică: 9/10

---

1. Cea mai bună observație din analiză

Fără îndoială:

clasificare multicriterială

Este exact mecanismul logic fundamental al textului.

Mulți analizatori se opresc la sintaxă și nu observă că textul este construit după schema logică:

Gen → criteriu → subclase.

Autorul identifică foarte bine:

1. sensul de înfășurare;
2. sistemul de măsurare;
3. forma suprafeței;
4. mărimea pasului.

Aceasta este cheia textului.

---

2. Observația cu matricea 2×2×2×3 este excelentă

Foarte puțini ar observa asta.

Într-adevăr:

- dreapta / stânga = 2
- metric / țoli = 2
- cilindric / conic = 2
- mare / normal / fin = 3

Rezultă:

2 × 2 × 2 × 3 = 24

tipuri teoretice.

Aceasta este o analiză logică superioară nivelului școlar.

---

3. Există însă o exagerare la „subordonarea participiului”

Aici aș fi mai prudent.

Autorul spune:

subordonata depinde de participiul utilizate

Formal este adevărat.

Dar în analiza sintactică tradițională:

utilizate atunci când...

este interpretat global ca atribut participial extins.

Subordonata:

când acest sens este impus...

nu este analizată de regulă separat ca dependentă exclusiv de participiu.

Mai corect ar fi:

- atributul participial este nucleul;
- subordonata dezvoltă atributul.

Diferența este fină, dar importantă.

---

4. Problema „pasiv-reflexivă”

În analiză apare:

se deosebesc = diateza pasiv-reflexivă

Aici există controversă.

În gramatica actuală:

se deosebesc filete...

este adesea tratată ca:

- construcție impersonală;
- construcție cu valoare pasivă;
- pasiv reflexiv.

Nu toate gramaticile mai folosesc termenul „diateză pasiv-reflexivă”.

Ar merita menționată controversa.

---

5. O observație care lipsește complet

Textul este construit pe o schemă foarte rigidă:

În funcție de X...

repetată de patru ori.

Aceasta nu este doar anaforă.

Este și:

paralelism sintactic integral.

Schema este aproape matematică:

În funcție de A → clasificare.

În funcție de B → clasificare.

În funcție de C → clasificare.

În funcție de D → clasificare.

Acest paralelism este principala sursă de coerență textuală.

Merita discutat separat.

---

6. Lipsesc relațiile de hiperonimie și hiponimie

Foarte importante într-un text tehnic.

Avem:

filet
↓
filet dreapta
filet stânga

filet
↓
filet metric
filet în țoli

filet
↓
filet cilindric
filet conic

etc.

Textul este construit aproape exclusiv pe relații taxonomice.

Aceasta este o observație semantică importantă.

---

7. Lipsește analiza definițională

Textul nu este doar clasificator.

Este și definitoriu.

Fiecare clasă este caracterizată prin:

- proprietăți;
- condiții de utilizare;
- avantaje;
- dezavantaje.

De exemplu:

filete conice

nu sunt doar numite.

Sunt și definite funcțional:

folosite când se impun condiții de etanșare.

Același lucru la:

pas mare

și

pas fin.

---

8. O observație tehnică foarte interesantă care nu apare

În punctul 4:

pas mare
→ viteză mai mare
→ autofrânare mai slabă

pas fin
→ autofixare mai bună
→ rezistența spirei mai mică

Aceasta este o relație de:

compromis inginerească (trade-off)

Autorul o observă.

Dar poate fi formulată mai precis:

Textul introduce pentru prima dată un criteriu de optimizare.

Primele trei puncte sunt:

- descriptive.

Al patrulea este:

- evaluativ.

Aici apare decizia inginerească.

Aceasta schimbă natura discursului.

---

9. Observația despre genitiv este foarte bună

Aș păstra-o.

Într-adevăr:

pericolul neîndeplinirii condiției de autofrânare

este tipic limbajului tehnic.

Procesele devin substantive.

Verbele sunt transformate în concepte.

Este una dintre cele mai importante trăsături ale stilului științific.

---

10. Ce lipsește la nivel stilistic

Aproape nimic.

Dar se poate adăuga:

Principiul economiei lingvistice

Textul evită:

- exemple;
- explicații istorice;
- justificări.

Folosește doar informația necesară.

Acesta este un principiu fundamental al stilului tehnic.

Principiul univocității

Termenii sunt folosiți:

- o singură dată;
- cu un singur sens.

Nu există ambiguitate lexicală.

Aceasta este poate cea mai importantă trăsătură stilistică a textului.

Singura afirmație pe care aș corecta-o

Aceasta:

„stilul tehnic este, flectival vorbind, un stil al genitivului”

Este frumoasă și sugestivă, dar formulată prea absolut.

Mai exact ar fi:

În acest fragment, genitivul este cazul dominant al organizării informației.

Există multe texte tehnice unde domină infinitivele, nominalizările în acuzativ sau structurile prepoziționale.

Prin urmare, nu aș generaliza la întreg stilul tehnic.

Concluzie

Analiza este foarte bună și, în mare, corectă.

Ce aș adăuga:

1. paralelismul sintactic integral al celor patru puncte;
2. relațiile taxonomice (hiperonim–hiponim);
3. caracterul definițional al clasificărilor;
4. diferența dintre primele trei clasificări descriptive și ultimul criteriu evaluativ;
5. principiul economiei și al univocității limbajului tehnic.

Ce aș nuanța:

1. dependența subordonatelor față de participii;
2. eticheta „pasiv-reflexiv”;
3. formularea prea generală despre genitiv.

În rest, analiza este una de nivel universitar și surprinde foarte bine atât structura logică, cât și mecanismele gramaticale ale textului.

Analiză revizuită și completată a textului tehnic (clasificarea filetelor) — versiune autonomă

1. Paralelismul sintactic integral (completare structurală)

Cele patru puncte nu sunt doar legate printr-o anaforă (*În funcție de...*), ci reproduc **aceeași schemă sintactică completă**, poziție cu poziție:

[Circumstanțial de relație antepus] + [verb pasiv-impersonal] + [subiect postpus enumerat] + [(condiție de utilizare)]

În funcție de X, se deosebesc filete A și filete B (utilizate/folosite când...)

Schema se repetă de patru ori cu fidelitate aproape matematică:

- *În funcție de sensul de înfășurare* → se deosebesc → dreapta / stânga → (utilizate atunci când...)
- *În funcție de sistemul de măsurare* → pot avea → milimetri / țoli → (de regulă... / la mașini din import)
- *În funcție de forma suprafeței directoare* → se deosebesc → cilindrice / conice → (folosite când...)
- *În funcție de mărimea pasului* → se deosebesc → mare / normal / fin → (bilanț de proprietăți)

Acest **paralelism sintactic integral** este principala sursă de coerență a textului: cititorul învață tiparul la primul punct și îl reaplică automat la următoarele, ceea ce reduce efortul de procesare la minimum. Identitatea formei semnalează identitatea operației logice — patru diviziuni ale aceluiași gen. Singura variație reală (verbul *pot avea* în punctul 2, în locul lui *se deosebesc*) este motivată semantic: criteriul măsurării nu desparte specii constructive, ci sisteme de exprimare a dimensiunilor — textul își ajustează discret verbul la natura criteriului.

2. Subordonarea la participiu — formulare nuanțată

Reformulez analiza inițială a secvenței *„...utilizate atunci când acest sens este impus de condițiile de funcționare"*:

Interpretarea prudentă, tradițională: întregul bloc *utilizate atunci când...* constituie un **atribut participial extins (izolat)** pe lângă *filete* — participiul este **nucleul** atributului, iar subordonata temporală-condițională **dezvoltă acest nucleu**, nu se raportează direct la un mod personal din regentă.

Formularea „subordonata depinde de participiu" rămâne adevărată la nivel strict relațional (participiul păstrează valențele verbului din care provine, deci poate primi determinări frastice), dar la nivelul analizei frazei este preferabilă descrierea ierarhică: **atribut participial = nucleu; subordonata = expansiune a nucleului**. Diferența este de perspectivă: relațional, regența participiului e reală; frastic, unitatea de analiză este blocul atributiv în întregul lui. Ambele descrieri sunt legitime, cu condiția declarării cadrului.

Același tratament se aplică simetric secvenței din punctul 3: *„(folosite când se impun condiții de etanșare...)"*.

3. Eticheta „pasiv-reflexivă" — menționarea controversei

Construcția *se deosebesc filete...* primește, în gramatici diferite, trei etichete concurente:

1. **diateză pasiv-reflexivă** (terminologia tradițională, școlară);
2. **construcție reflexiv-pasivă** sau **pasiv cu „se"** (GALR, care a renunțat la diateza pasiv-reflexivă ca diateză distinctă, tratând-o ca realizare a pasivului);
3. **construcție impersonală cu valoare pasivă** (acolo unde agentul este nerecuperabil și subiectul postpus tinde spre statut de obiect tematic).

Pentru fragmentul de față, descrierea cea mai exactă: **pasiv cu „se", cu subiect postpus (*filete*) și agent neexprimat și nerecuperabil** — agentul fiind comunitatea tehnică în ansamblu, ceea ce apropie construcția de impersonal. Esențialul funcțional rămâne neschimbat indiferent de etichetă: **evacuarea agentului uman** din text, condiție a obiectivității științifice. Eticheta unică „diateză pasiv-reflexivă" din analiza inițială se înlocuiește deci cu prezentarea acestui evantai terminologic.

4. Relațiile taxonomice: hiperonimie și hiponimie (completare semantică)

Textul este construit aproape exclusiv pe **relații semantice de incluziune**:

Hiperonimul unic: *filet*. Sub el, patru serii paralele de **hiponime**, câte una pe criteriu:

- filet → filet dreapta / filet stânga
- filet → filet metric / filet în țoli
- filet → filet cilindric / filet conic
- filet → filet cu pas mare / cu pas normal / cu pas fin

Două precizări semantice:

(a) Co-hiponimia — termenii fiecărei serii sunt co-hiponime aflate în **opoziție echipolentă** (dreapta/stânga, cilindric/conic) sau **gradabilă** (mare/normal/fin — singura serie scalară, cu termen median); opozițiile echipolente sunt binare și exclusive, cea gradabilă este ternară și ordonată.

(b) Caracterul multidimensional al taxonomiei — cele patru serii nu se subordonează una alteia, ci se **intersectează**: orice filet concret este simultan membru al câte unui hiponim din fiecare serie. Avem deci nu un arbore taxonomic unic, ci **patru arbori paraleli peste același gen**, a căror intersecție generează tipurile concrete. Lexical, acest lucru se vede în denumirile standardizate compuse, care concatenează hiponimele („filet metric cu pas fin, stânga").

Vocabularul textului este astfel organizat integral taxonomic: nu există în fragment niciun termen care să nu fie fie genul, fie un criteriu, fie un hiponim, fie o proprietate atașată unui hiponim.

5. Caracterul definițional al clasificării (completare logică)

Textul nu doar **numește** clasele, ci le și **definește funcțional**. Fiecare clasă marcată primește o caracterizare prin proprietăți și condiții de utilizare, ceea ce transformă enumerarea în serie de **definiții operaționale**:

- *filete stânga* — definite prin condiția de selecție: „utilizate atunci când acest sens este impus de condițiile de funcționare";

- *filete în țoli* — definite prin domeniul de apariție: „la mașini din import și la țevi";
- *filete conice* — definite prin funcție: „folosite când se impun condiții de etanșare sau de compensare a jocurilor";
- *filete cu pas mare / fin* — definite prin **bilanț de proprietăți** (avantaje și dezavantaje).

Structura definițională este de tip **gen proxim + diferență specifică**, unde genul proxim este *filet*, iar diferența specifică este dată de valoarea criteriului plus caracterizarea funcțională. Remarcabil: termenii **nemarcați** (dreapta, metric, cilindric, pas normal) nu primesc definiție — ei sunt cazul implicit, definit negativ, prin complementaritate. Textul definește doar excepția, economisind definiția regulii.

6. Ruptura discursivă din punctul 4: de la descriptiv la evaluativ

Aceasta este completarea cea mai importantă privind arhitectura textului.

Primele trei puncte sunt **pur descriptive**: constată existența claselor și condițiile lor de utilizare, fără a le ierarhiza. Punctul 4 schimbă regimul discursiv: introduce **evaluarea** — avantaje (*îmbunătățesc, măresc, asigură*) și dezavantaje (*pericolul neîndeplinirii, micșorează*), articulate prin adversativul *dar*.

Consecințele acestei rupturi:

(a) Apare pentru prima dată un **criteriu de optimizare**: alegerea pasului nu mai este dictată dinafară (ca sensul de înfășurare, „impus de condițiile de funcționare"), ci rezultă dintr-o **cântărire** — viteza de deplasare axială contra siguranței autofrânării, rezistența piesei contra rezistenței spirei.

(b) Se schimbă **destinatarul implicit**: primele trei puncte se adresează celui care *identifică* filete; al patrulea, celui care *proiectează* — textul trece de la cunoaștere taxonomică la **decizie inginerească**.

(c) Sintaxa înregistrează ruptura: punctele 1–3 au câte o frază cu propoziție unică (plus expansiuni participiale); punctul 4 are **trei fraze**, dintre care două cu coordonare adversativă — singurele adversative din text. Compromisul (trade-off-ul) cere sintactic adversativa, așa cum clasificarea cerea enumerarea: fiecare operație logică își are conectivul propriu.

(d) Structura bilanțului este simetric inversată între cele două fraze evaluative: pas mare = *avantaj, dar dezavantaj*; pas fin = *avantaj, avantaj, dar dezavantaj* — adversativa ocupă constant poziția finală, lăsând dezavantajul ca ultimă informație: textul avertizează, nu recomandă.

7. Principiul economiei lingvistice (completare stilistică)

Textul aplică riguros economia informațională: **zero exemple concrete** (nicio denumire de filet standardizat), **zero justificări fizice** (nu se explică de ce pasul mare periclitează autofrânarea), **zero istorie** (de ce țolii apar la importuri). Fiecare propoziție transmite exact o unitate informațională nouă; nu există reformulări, reluări explicative sau sinonime de variație. Chiar și trimiterile *(fig. 2.6, a)* externalizează informația vizuală în loc s-o descrie verbal — delegarea către figură este forma extremă a economiei. Densitatea informațională rezultată este maximă: fragmentul de circa 130 de cuvinte transportă o taxonomie completă cu patru criterii, condițiile de selecție și un bilanț de optimizare.

8. Principiul univocității (completare stilistică)

Fiecare termen tehnic apare cu **un singur sens, stabil pe tot parcursul textului**: *pas, spiră, filet, suprafață directoare, autofrânare, autofixare, țol*. Nu există polisemie activată, metaforă, conotație. Termenii nu sunt nici substituiți prin sinonime (singura pereche aparent sinonimică, *utilizate/folosite*, privește vocabularul general, nu terminologia). Univocitatea este trăsătura stilistică definitorie a fragmentului: acolo unde limbajul comun variază expresia, limbajul tehnic o **îngheață**, pentru că orice variație ar putea fi citită ca distincție conceptuală. Repetarea identică a operatorului *în funcție de* și a verbului *se deosebesc* nu este sărăcie stilistică, ci aplicare a acestui principiu: aceeași operație logică = aceeași expresie lingvistică.

9. Reformularea afirmației despre genitiv

Retractez generalizarea „stilul tehnic este un stil al genitivului" și o înlocuiesc cu formularea exactă, limitată la corpus:

În acest fragment, genitivul este cazul dominant al organizării informației: lanțurile *viteza deplasării axiale*, *pericolul neîndeplinirii condiției de autofrânare* (genitiv încastrat în genitiv), *rezistența piesei filetate*, *compensarea a jocurilor*

apărute leagă în cascadă nominalizările (deplasare ← a se deplasa, neîndeplinire ← a nu îndeplini, compensare ← a compensa), transformând procesele în concepte manipulabile sintactic. Mecanismul **nominalizare + înlănțuire genitivală** rămâne una dintre resursele majore ale exprimării științifice, dar nu unica: alte texte tehnice se organizează preponderent prin structuri prepoziționale, prin infinitive lungi în acuzativ sau prin serii verbale la prezent gnomic. Dominanta cazuală se constată pe text, nu se decretează pe stil.

10. Sinteza punctajului revizuit al analizei

Cu integrările de mai sus, analiza textului acoperă acum:

- **nivelul sintactic** — schema paralelă integrală a celor patru puncte, statutul atributelor participiale extinse cu expansiunile lor frastice, coordonarea adversativă ca marcă a evaluării;
- **nivelul morfosintactic** — pasivul cu „se" (cu evantaiul terminologic al controversei), predicatul verbal compus, densitatea participială, nominalizările și lanțul genitival (formulat ne-absolutizant);
- **nivelul semantic** — taxonomia multidimensională (hiperonim unic, patru serii de co-hiponime, opoziții echipolente vs. gradabile), caracterul definițional al claselor marcate și definirea negativă a termenilor nemarcați;
- **nivelul logic** — diviziunea multicriterială corectă (completitudine, exclusivitate, unicitate de criteriu, independența axelor, matricea combinatorie 2×2×2×3 = 24), plus ruptura descriptiv → evaluativ din punctul 4, cu trade-off-ul ca operație de optimizare;
- **nivelul stilistic** — depersonalizarea, prezentul gnomic, economia lingvistică, univocitatea terminologică, paranteze cu funcții metatextuale stratificate;
- **nivelul normativ** — restituirea diacriticelor, statutul formelor *filet dreapta/stânga* ca compuse terminologice fixate, acceptabilitatea lui *datorită* cauzal în registrul tehnic.

Pot trece la următorul fragment de analizat, în același regim autonom.

Această versiune este, într-adevăr, aproape completă. Față de analiza precedentă, completează exact zonele care lipseau și elimină majoritatea formulărilor discutabile.

Dacă ar fi să o evaluez critic, nu mai văd erori propriu-zise. Mai văd doar câteva posibile aprofundări.

---

1. Observația despre paralelism este foarte importantă

Aceasta era una dintre lipsurile majore.

Acum este formulată corect:

identitatea formei semnalează identitatea operației logice

Este exact mecanismul textului.

Mai mult, paralelismul nu este doar sintactic.

Este simultan:

- sintactic;
- logic;
- tipografic.

Fiecare punct reproduce aceeași arhitectură.

Aceasta explică de ce textul este atât de ușor de urmărit.

---

2. Distincția dintre anaforă și paralelism este foarte bine făcută

Mulți confundă:

În funcție de...

cu simpla anaforă.

În realitate, repetarea formulei este doar efectul vizibil.

Structura repetată este:

criteriu → clasificare → precizare funcțională

Aceasta este adevărata schemă.

Corect observat.

---

3. Completarea taxonomică este excelentă

Mai ales această observație:

nu există un singur arbore taxonomic, ci patru arbori paraleli

Asta este foarte important.

Pentru că:

- filet metric;
- filet conic;
- filet cu pas fin;

nu se exclud.

Ele descriu dimensiuni diferite ale aceluiași obiect.

Este o observație semantică foarte bună.

---

4. O mică nuanță la „definirea negativă”

Ai scris:

termenii nemarcați sunt definiți negativ

În principiu este corect.

Dar formularea poate fi rafinată.

Mai exact:

termenii nemarcați sunt:

presupuși ca standard.

Nu sunt definiți propriu-zis.

Sunt lăsați fără comentariu.

Diferența este subtilă.

În logică:

- definiția negativă încă este definiție;
- aici avem mai degrabă absența explicitării.

---

5. Cea mai bună completare nouă

Aceasta:

ruptura descriptiv → evaluativ

Este probabil cea mai importantă observație nouă.

Primele trei puncte răspund la:

Ce tipuri există?

Ultimul răspunde la:

Ce aleg și cu ce consecințe?

Într-adevăr, funcția discursivă se schimbă.

Nu mai avem clasificare.

Avem proiectare.

---

6. O observație inginerească ce poate fi adăugată

În punctul 4 apare o structură foarte specifică ingineriei:

Nu există soluții perfecte.

Există doar:

optimizări sub constrângeri.

Textul sugerează exact asta.

Pas mare:

- câștig;

- pierdere.

Pas fin:

- câștig;
- câștig;
- pierdere.

Această gândire de compromis este una dintre trăsăturile fundamentale ale discursului tehnic.

Poate fi menționată explicit.

---

7. La „economia lingvistică” se poate merge și mai departe

Nu este doar economie.

Este și:

eliminarea redundanței.

Observă că textul nu spune niciodată:

un filet cu pas mare este un filet care are un pas mare

adică nu produce definiții circulare.

Fiecare propoziție adaugă informație nouă.

Aceasta este o caracteristică foarte importantă a redactării tehnice de calitate.

---

8. Singurul loc unde aș fi mai rezervat

Acest pasaj:

comunitatea tehnică în ansamblu, ceea ce apropie construcția de impersonal

Ideea este interesantă.

Dar este deja interpretativă.

Textul nu spune nimic despre comunitatea tehnică.

Mai sigur ar fi:

agentul este suprimat și irelevant.

Aceasta este informația sigură.

Restul este inferență.

---

9. O completare de nivel foarte înalt

Textul folosește exclusiv:

clasificări exhaustive

Nu există:

- exemple;
- excepții;
- cazuri marginale.

Asta înseamnă că discursul este construit prin:

categorii prototipice.

Este un mod de organizare foarte diferit de discursul narativ sau argumentativ.

Poate fi observat la nivel cognitiv.

---

10. Concluzie

Dacă analiza anterioară era de aproximativ 90–92%, aceasta ajunge la 98–99%.

Ce mai poate fi adăugat:

- ideea de optimizare sub constrângeri (specific inginerească);
- eliminarea redundanței ca principiu de redactare;
- caracterul prototipic și exhaustiv al clasificărilor;
- nuanțarea expresiei „definire negativă”;
- prudență mai mare la interpretarea agentului suprimat.

În rest, analiza este foarte solidă și poate fi considerată o analiză universitară completă a unui text tehnic de clasificare și evaluare inginerească.

Analiză relațională integrală a textului tehnic, în maniera D. D. Drăsoveanu (sintaxa clujeană)

0. Instrumentarul aplicat

Reperele metodei, fixate pentru acest text: **un mod personal = o unitate monopredicațională** (criteriul flectival al propoziției); relația sintactică este **binară și orientată** (T1 regent → T2 subordonat), verbul-predicat fiind unicul regent absolut, iar **nominativul subiectului — caz regizat**; mijloacele subordonării sunt **flectivele**: desinența cazuală, **prepoziția + cazul impus** (flectiv complex), **acordul**, **recțiunea**, **aderarea**; principiul **„o funcție — un caz"**; coordonarea = **nondependență**; conjuncția subordonatoare = jonctiv gol, relativul = conectiv bifuncțional.

Două teze clujene vor lucra intens aici, fiindcă textul le oferă material ideal:

(T-a) Drăsoveanu **neagă diateza pasivă ca diateză**: construcția *a fi + participiu* este analizată ca **predicat nominal** — *a fi* copulativ + participiu adjectivizat (nume predicativ), participiul purtând flectivul de **acord** cu subiectul, iar agentul fiind un determinant al adjectivului-participiu.

(T-b) Participiul, deși **lipsit de predicativitate** (nu are mod personal), **își conservă valențele regente** ale verbului de origine: poate regiza complemente și chiar propoziții subordonate — **regență fără predicativitate**.

PUNCTUL 1

În funcție de sensul de înfășurare al spirei, se deosebesc filete obișnuite, cu sensul de înfășurare dreapta (fig. 2.6, a) și filete cu sensul de înfășurare stânga (fig. 2.6, b), utilizate atunci când acest sens este impus de condițiile de funcționare.

Inventarul modurilor personale: *se deosebesc* (ind. prez.), *este impus* (ind. prez.) → **2 unități monopredicaționale**.

P1 — *În funcție de... se deosebesc filete obișnuite... și filete...* (principală)

se deosebesc (T1 absolut)

/ \

în funcție de sensul... filete —și— filete

(c.c. de relație) (subiect multiplu, N. regizat)

- **se**: nu este termen al vreunei relații, ci **morfem al construcției impersonal-pasive** — flectiv diatetic încorporat verbului; drăsovenian, agentul nu e „subînțeles", ci **structural absent** (poziția actanțială e desființată, nu vacantă).
- **filete → se deosebesc**: **N. regizat** (subiect postpus; topica nu e flectiv — nominativul e neechivoc).
- **filete** — **și** — **filete**: coordonare copulativă, **nondependență**; jonctivul *și* leagă doi termeni cu flectiv identic (N.) și funcție identică — condiția drăsoveniană a coordonării (omofuncționalitatea).
- **în funcție de + Ac.**: **locuțiune prepozițională = flectiv complex unitar** (structura internă *în + funcție + de* este fosilizată — „flectiv înghețat", neanalizabil sintactic); împreună cu acuzativul lui *sensul*, generează **circumstanțialul de relație** — funcția care delimitează cadrul de valabilitate al predicației („sub raportul X").
- **sensul → (în funcție de)**: Ac. impus de locuțiune.
- **de înfășurare → sensul**: **de + Ac.** = flectiv complex; funcția: **atribut prepozițional** (subordonare nume → nume). *Înfășurare* este **infinitiv lung substantivizat** — nominalizare: procesul *a (se) înfășura* convertit în obiect nominal.
- **al spirei → sensul**: punct drăsovenian de manual. Flectivul genitival este aici **discontinuu**: desinența de G. (*spirei*) + **articolul genitival *al***, pe care Drăsoveanu îl tratează ca **flectiv mobil al genitivului**, purtător de **acord cu regentul nominal** (*sensul*, m. sg. → *al*; ar fi fost *a* pentru regent f. sg.). Genitivul = cazul atributiv prin excelență; dubla marcare (desinență + *al* acordat) leagă univoc genitivul de regentul lui peste atributul intercalat *de înfășurare* — *al* funcționează ca **adresă sintactică**: arată cui îi aparține genitivul într-un lanț nominal aglomerat.

- **obișnuite → filete**: **acord total** (n. pl., N.) — adjectiv propriu-zis.
- **cu sensul → filete**: **cu + Ac.**, atribut prepozițional; în interiorul lui se repetă lanțul *de înfășurare* (de + Ac.).
- **dreapta / stânga → înfășurare**: caz-limită flectival. Forma este de substantiv articulat, dar **fosilizată adverbial** în terminologia tehnică (*filet dreapta, filet stânga* — compuse standardizate); subordonarea se face prin **aderare** (zero flectiv viu) — articolul nu mai este flectiv funcțional, ci segment înghețat în denumire.
- **(fig. 2.6, a)**: **extrapropozițional** — trimitere metatextuală fără nicio relație flectivală cu termenii frazei; drăsovenian, nu intră în rețeaua T1→T2, ci aparține altui nivel semiotic (text → imagine).
- **utilizate → filete**: **participiu-atribut izolat**, subordonat prin **acord** (n. pl.: *utilizate*). Aici se activează teza (T-b): participiul primește el însuși determinări — este **T1 local** pentru subordonata temporală. Avem deci un termen **dublu orientat**: spre stânga, subordonat numelui prin acord; spre dreapta, **regent frastic** prin valența verbală conservată.

P2 — *atunci când acest sens este impus de condițiile de funcționare* (temporal-condițională, subordonată participiului *utilizate*)

- **atunci când**: *când* = **jonctiv** interpropozițional; *atunci* = **corelativ adverbial** sudat jonctivului (cuplul funcționează ca locuțiune jonctivă; *atunci* nu primește funcție în P2 — este semimarcă, parte a conectivului).
- **Subordonarea P2 → *utilizate***: exclusiv **joncțională**; faptul că regentul este un participiu, nu un mod personal, confirmă (T-b) — **regența nu presupune predicativitatea**. Frastic, blocul *utilizate + P2* formează atributul participial extins; relațional, dependența P2 trece prin nucleul participial.
- **acest → sens**: adjectiv pronominal demonstrativ, **acord total** (m. sg., N.); totodată **anaforic** — flectivul de identitate referențială cu *sensul de înfășurare stânga* din regentă (coeziune transfrastică realizată gramatical).

- **este impus** — aplicarea tezei (T-a): analiza drăsovenianăă **refuză** eticheta „predicat verbal la diateza pasivă" și descompune: ***este* = verb copulativ** (purtătorul unic al modului personal, deci al predicativității) + ***impus* = participiu adjectivizat, nume predicativ**, subordonat subiectului prin **acord** (m. sg., N.: *sens... impus*). Proba clujeană: acordul participiului este flectiv **adjectival**, nu verbal — un „verb" care se acordă în gen este un adjectiv. Predicatul este deci **nominal**.
- **sens → este**: N. regizat (subiect).
- **de condițiile → impus**: **de + Ac.** = flectivul complementului de agent; consecință a tezei (T-a): agentul este subordonat **participiului-adjectiv** (care îi conservă valența), nu copulei — încă o regență nepredicativă.
- **de funcționare → condițiile**: de + Ac., atribut prepozițional; *funcționare* = a doua nominalizare (infinitiv lung).

Schema punctului 1:

P1 [se deosebesc]

|

└─ filete₂ ← utilizate (acord; T1 nepredicativ)

|

└─ atunci când → P2 [este impus = copulă + nume predicativ]

PUNCTUL 2

În funcție de sistemul de măsurare, filetele pot avea dimensiunile măsurate în milimetri (de regulă, în construcția de mașini) sau în țoli (la mașini din import și la țevi).

Inventarul modurilor personale: *pot* (ind. prez.) → **o singură unitate monopredicațională**, în ciuda lungimii — demonstrație a criteriului flectival: lungimea și complexitatea informațională nu creează propoziții; numai modul personal o face.

- **pot + avea**: drăsovenian, predicativitatea stă **integral în *pot*** (singurul flectiv de mod personal); infinitivul *avea* este **termen subordonat** verbului modal — subordonare prin **recțiune** (modalul cere infinitivul; flectivul: forma de infinitiv însăși, mod nepersonal regizat). Indiferent dacă frastic vorbim de „predicat verbal compus", relațional ierarhia este *pot* (T1) → *avea* (T2); nucleul predicațional rămâne **unic**.
- **filetele → pot**: N. regizat.
- **dimensiunile → avea**: **Ac. gol** → obiect direct (regizat de infinitiv — valența tranzitivă aparține lui *avea*, nu lui *pot*: dovadă suplimentară că infinitivul își păstrează regențele proprii, paralel cu participiul din punctul 1).
- **măsurate → dimensiunile**: participiu subordonat prin **acord** (f. pl., Ac.). Configurația *a avea + OD + participiu acordat* este sintactic un **element predicativ suplimentar de tip rezultativ-static**: participiul se raportează prin acord la obiect și prin aderare la verb („pot avea dimensiunile [astfel încât ele să fie] măsurate în..."). Flectivul vizibil (acordul în Ac.) indică dependența primară de nume; raportarea la verb rămâne aflectivală.
- **în milimetri** — **sau** — **în țoli → măsurate**: **în + Ac.** = flectiv complex repetat, generând complementul de **referință/măsură**; coordonare **disjunctivă** prin *sau* — nondependență între doi termeni omofuncționali (condiția coordonării: același flectiv *în + Ac.*, aceeași funcție). Regentul ambilor este **participiul** *măsurate* — a treia regență nepredicativă din text.
- **Parantezele** *(de regulă, în construcția de mașini)* și *(la mașini din import și la țevi)*: statut special — conțin termeni cu flectiv propriu (*în + Ac.*, *la + Ac.*, locuțiunea adverbială *de regulă* prin aderare), raportabili semantic la termenul din fața parantezei, dar **degradați ierarhic grafic**: paranteze = marcă a subordonării **slăbite, neintegrate prozodic**. Drăsovenian, sunt determinări reale (circumstanțiale de domeniu pe lângă *măsurate*/elipsa lui), însă plasate pe un etaj enunțiativ secundar.
    - *de regulă*: locuțiune adverbială fosilizată (de + Ac. înghețat) → **aderare**.

- *în construcția → (măsurate)*: în + Ac., circumstanțial de domeniu; *de mașini → construcția*: de + Ac., atribut.
- *la mașini, la țevi*: **la + Ac.** coordonate prin *și*; *din import → mașini*: din + Ac., atribut prepozițional (proveniență adnominală).

PUNCTUL 3

În funcție de forma suprafeței directoare, se deosebesc filete cilindrice și filete conice (folosite când se impun condiții de etanșare sau de compensare a jocurilor apărute datorită uzurii).

Inventarul modurilor personale: *se deosebesc*, *se impun* → **2 unități monopredicaționale**.

P1 — principala

- **se deosebesc**: identic punctului 1 (morfem diatetic *se*, agent desființat).
- **filete** — **și** — **filete**: subiect multiplu, N. regizat, coordonare copulativă.
- **cilindrice, conice**: **acord total** (n. pl., N.).
- **în funcție de forma**: flectiv complex locuțional + Ac. → c.c. de relație.
- **suprafeței → forma**: **G.** (desinență cazuală pură, fără *al* — genitivul stă imediat după regent, deci adresa sintactică e neechivocă; absența articolului genitival este aici regulată, nu facultativă: drăsovenian, *al* apare ca flectiv **doar când contiguitatea regent–genitiv e ruptă** sau regentul e nearticulat).
- **directoare → suprafeței**: acord (f. sg., G.).
- **folosite → filete (conice)**: participiu-atribut prin **acord**; al patrulea **T1 nepredicativ** — regent al subordonatei temporale din paranteză. De remarcat: întregul bloc atributiv extins este **parantetic** — subordonare dublu slăbită (izolare + degradare grafică).

P2 — *când se impun condiții de etanșare sau de compensare a jocurilor apărute datorită uzurii* (temporal-condițională, subordonată participiului *folosite*)

- **când**: jonctiv gol (fără corelativ de astă dată).
- **se impun**: din nou construcția cu *se* diatetic; **condiții → se impun**: N. regizat, subiect postpus nearticulat.
- **de etanșare** — **sau** — **de compensare → condiții**: **de + Ac.** ×2, atribute prepoziționale coordonate disjunctiv; ambele conțin **nominalizări** (infinitive lungi).
- **a jocurilor → compensare**: nucleul drăsovenian al punctului. *Compensare* este nominalizarea verbului tranzitiv *a compensa*; sub nominalizare, **valența de acuzativ a verbului se convertește obligatoriu în genitiv**: *compensează jocurile* (Ac. gol) → *compensarea jocurilor* (G.). Avem un **transfer flectival regulat Ac. → G.** — genitivul **obiectiv**. Articolul genitival ***a***: flectiv mobil **acordat cu regentul** *compensare* (f. sg. → *a*), necesar fiindcă regentul este nearticulat hotărât în poziția dată (*de compensare*) — *a* suplinește incapacitatea regentului nearticulat de a regiza direct genitivul. Confirmare perfectă a sistemului: punctul 1 cerea *al* (regent m. sg. la distanță), aici *a* (regent f. sg. nearticulat), în *suprafeței directoare* — zero articol (contiguitate + regent articulat). **Trei ipostaze ale aceluiași flectiv genitival, distribuite strict regulat.**
- **apărute → jocurilor**: participiu, **acord** (n. pl., G.) — al cincilea participiu-atribut; și el regent:
- **datorită uzurii → apărute**: **datorită + D.** — flectiv complex rar: una dintre cele trei prepoziții românești cu **dativul** (*datorită, grație, mulțumită*); generează circumstanțialul de **cauză**. Regentul este participiul *apărute* (a șasea regență nepredicativă). Drăsovenian, *datorită* este ea însăși un participiu gramaticalizat în prepoziție (*datorit* + ă) — un flectiv născut prin fosilizarea unui fost termen: istoria limbii produce flectivele de mâine din cuvintele de azi.

Schema punctului 3:

P1 [se deosebesc] — filete conice ← folosite (acord)

|

└ când → P2 [se impun]

|

condiții ← de compensare ← a jocurilor (Ac.→G.) ← apărute ← datorită uzurii (D.)

Lanțul final este un **tobogan de regențe**: substantiv ← atribut prepozițional ← genitiv obiectiv ← participiu ← circumstanțial în dativ — cinci trepte de subordonare succesivă fără niciun mod personal.

PUNCTUL 4

În funcție de mărimea pasului filetului, se deosebesc filete cu pas mare, cu pas normal și cu pas fin. | *Filetele cu pas mare îmbunătățesc viteza deplasării axiale la acționare, dar există pericolul neîndeplinirii condiției de autofrânare.* | *Filetele cu pas fin (utilizate ca filete de măsurare sau reglare și la piese cu pereți subțiri) măresc rezistența piesei filetate, asigură îndeplinirea condiției de autofixare, dar micșorează rezistența spirei.*

Inventarul modurilor personale: *se deosebesc* | *îmbunătățesc, există* | *măresc, asigură, micșorează* → **1 + 2 + 3 = 6 unități monopredicaționale** în trei fraze.

Fraza 1

- **mărimea → (în funcție de)**: Ac. locuțional; **pasului → mărimea**: G. (desinență pură, contiguitate); **filetului → pasului**: G. în lanț — **genitiv subordonat unui genitiv**, fiecare treaptă cu regentul ei strict (mărimea ← pasului ← filetului): ierarhia drăsoveniană interzice „genitivele în serie plată" — fiecare G. are un singur T1.
- **cu pas mare / cu pas normal / cu pas fin → filete**: **cu + Ac.** ×3, atribute prepoziționale **coordonate** (virgulă + virgulă + *și*: coordonare mixtă — juxtapunere în interiorul seriei, jonctiv la închidere); **mare, normal, fin → pas**: acord total (m. sg., Ac.). Omofuncționalitatea perfectă a celor trei termeni (același flectiv, aceeași funcție, același regent) face din serie un model de coordonare drăsoveniană.

Fraza 2 — P1 *dar* P2 (nondependență adversativă)

P1:

- **Filetele → îmbunătățesc**: N. regizat; **cu pas mare → filetele**: cu + Ac., atribut; **mare → pas**: acord.
- **viteza → îmbunătățesc**: **Ac. gol** → obiect direct.
- **deplasării → viteza**: **G.** — și aici un transfer flectival sub nominalizare, dar de sens invers față de punctul 3: *deplasarea* nominalizează intranzitiv-reflexivul *a se deplasa*, al cărui **subiect** ar fi fost purtătorul mișcării; genitivul este deci **subiectiv** (cine se deplasează → *deplasarea a ceva*). Sistemul complet al nominalizării, atestat în același text: **N. → G.** (genitiv subiectiv: *deplasării*) și **Ac. → G.** (genitiv obiectiv: *jocurilor, condiției*) — genitivul ca **groapă comună a cazurilor regizate**, în care nominalizarea varsă și subiectul, și obiectul verbului dispărut.
- **axiale → deplasării**: acord (f. sg., G.).
- **la acționare → îmbunătățesc**: **la + Ac.**, circumstanțial (temporal-condițional: „în momentul/situația acționării"); *acționare* — încă o nominalizare.

dar: jonctiv adversativ — **nondependență** P1—P2; adversativitatea nu e relație flectivală, ci instrucțiune semantică suprapusă coordonării (răsturnarea așteptării), fără efect ierarhic.

P2:

- **există**: verb existențial, monovalent; **pericolul → există**: N. regizat.
- **neîndeplinirii → pericolul**: **G.** (cu desinență + articulare hotărâtă); morfologic, *neîndeplinire* = infinitiv lung negat substantivizat — **un singur cuvânt care comprimă o propoziție negativă** („faptul că nu se îndeplinește"); negația *ne-*, devenită prefix, s-a mutat din sintaxă în morfologie: flectivizarea negației.
- **condiției → neîndeplinirii**: **G. obiectiv** în treapta a doua (*a îndeplini condiția*: Ac. → G.) — **genitiv încastrat în genitiv**, fiecare cu regentul lui unic: pericolul ← neîndeplinirii ← condiției.
- **de autofrânare → condiției**: de + Ac., atribut; *autofrânare* — nominalizare cu prefixoid.

Fraza 3 — P1, P2, *dar* P3 (serie coordonată mixtă)

- **Filetele → măresc** (N. regizat); subiectul este **comun** celor trei predicate coordonate — neexprimat în P2 și P3, recuperat prin **desinența identică** de pers. III pl. (flectivul personal-desinențial ca substitut al nominativului lexicalizat).
- **Blocul parantetic** *utilizate ca filete de măsurare sau reglare și la piese cu pereți subțiri*:
    - **utilizate → filetele**: participiu-atribut izolat, **acord**; al șaselea participiu regent al textului.
    - **ca filete → utilizate**: **ca + Ac.** = flectiv complex generând **complementul de calitate** („în calitate de") — funcție pe care doar acest jonctional o poate produce; *de măsurare — sau — reglare → filete*: de + Ac. cu elipsa prepoziției la al doilea termen coordonat (coordonarea **sub același flectiv**: *de [măsurare sau reglare]* — proba: un singur *de* acoperă ambele nominalizări).
    - **la piese → utilizate**: la + Ac., circumstanțial de domeniu, **coordonat prin *și*** cu *ca filete...* — coordonare **heterofuncțională aparentă** (calitate + domeniu), tolerată fiindcă ambele răspund aceleiași întrebări pragmatice („unde/cum se utilizează"); drăsovenian, e punctul cel mai lax al textului.
    - **cu pereți → piese**: cu + Ac., atribut; **subțiri → pereți**: acord (m. pl., Ac.).
- **P1**: *rezistența* → Ac. gol, OD; *piesei* → G.; *filetate* → acord la G. (f. sg.) — participiu-atribut nr. 7.
- **P2** (juxtapusă): *îndeplinirea* → Ac. gol, OD — **aceeași nominalizare** care în fraza 2 apărea negată și în genitiv (*neîndeplinirii*) stă aici afirmativă și în acuzativ: perechea minimală *neîndeplinirii (G.) / îndeplinirea (Ac.)* arată cum **flectivul cazual, nu lexemul, decide funcția**; *condiției* → G. obiectiv; *de autofixare* → de + Ac.
- **P3** (coordonată prin *dar*): *micșorează* — predicat; *rezistența* → Ac. gol; *spirei* → G.

Schema punctului 4:

F1: P1 [se deosebesc] — filete ← (cu pas mare , cu pas normal și cu pas fin)

F2: P1 [îmbunătățesc] —dar— P2 [există]

pericolul ← neîndeplinirii ← condiției ← de autofrânare

(N.) (G.) (G. obiectiv) (de+Ac.)

F3: P1 [măresc] —,— P2 [asigură] —dar— P3 [micșorează]

(subiect unic: Filetele, N. regizat; recuperare desinențială în P2, P3)

SINTEZA FLECTIVALĂ A TEXTULUI

Mijloc de subordonare	**Ocurențe**
N. regizat (subiect)	filete (×3), filetele (×2 + 2 recuperări desinențiale), dimensiunile—nu (e Ac.), sens, condiții, pericolul
Ac. gol (obiect direct)	dimensiunile, viteza, rezistența (×2), îndeplinirea
G. cu desinență pură	suprafeței, pasului, filetului, deplasării, piesei, spirei
G. cu articol genitival acordat	al spirei (*al* ← sensul, m. sg.), a jocurilor (*a* ← compensare, f. sg.)
G. obiectiv (transfer Ac.→G.)	jocurilor, condiției (×2)
G. subiectiv (transfer N.→G.)	deplasării
D. (prepozițional)	datorită uzurii

Mijloc de subordonare	**Ocurențe**
Prep. + Ac. (flectiv complex)	în funcție de... (×4), de înfășurare (×2), cu sensul, cu pas (×4), de etanșare, de compensare, de măsurare, de funcționare, de autofrânare, de autofixare, în milimetri, în țoli, la acționare, la piese, la mașini, la țevi, din import, cu pereți, ca filete, de condițiile (agent)
Acord (adjective)	obișnuite, cilindrice, conice, directoare, acest, mare, normal, fin, axiale, subțiri
Acord (participii-atribut)	utilizate (×2), folosite, măsurate, apărute, filetate, **impus** (nume predicativ)
Aderare	dreapta, stânga, de regulă
Joncțiune interpropozițională	atunci când, când, sau (×3), și (×4), dar (×2), virgula-jonctiv
Extrapropozițional	(fig. 2.6, a), (fig. 2.6, b)

Concluzia relațională

Trei constatări drăsoveniene definesc acest text:

1. Regența fără predicativitate este regimul lui dominant. Textul are doar 11 moduri personale, dar **șapte participii**, dintre care patru funcționează ca regenți (de subordonate frastice, de agent, de circumstanțiale în dativ, de complemente de calitate). Arhitectura informației nu stă în propoziții, ci în **constelații nepredicative** agățate de un număr minim de nuclee predicative — sintaxa științifică economisește modul personal așa cum economisește totul.

2. Genitivul este flectivul portant al textului, în trei ipostaze regulate (desinență pură / *al-a* acordat / lanț încastrat) și două funcții de transfer (obiectiv: Ac.→G.; subiectiv: N.→G.), ambele declanșate de nominalizare. Perechea minimală *îndeplinirea* (Ac., OD) / *neîndeplinirii* (G., atribut) demonstrează pe text teza centrală a școlii: **funcția o generează flectivul cazual, nu cuvântul**.

3. Construcția *este impus* validează analiza clujeană a pasivului: singurul flectiv predicativ aparține copulei; participiul se comportă flectival ca adjectiv (acord în gen, număr, caz) și regențial ca verb (primește agentul *de condițiile...*) — exact statutul hibrid pe care teza predicatului nominal îl prezice.

Pot continua cu următorul fragment sau pot detalia exhaustiv, arborescent, una dintre fraze (de pildă lanțul de cinci trepte *condiții ← de compensare ← a jocurilor ← apărute ← datorită uzurii*).

Model 3 – Exemplu

Calculul arcurilor, în general, se realizeaza parcurgându-se urmatoarele etape principale: calculul de rezistenta, calculul la deformatii, calculul rigiditatii arcului, calculul lucrului mecanic de deformatie. Schema pentru calculul de rezistenta al arcului elicoidal cilindric de compresiune cu spira rotunda este prezentata în fig.3.7. Spira arcurilorelicoidale de compresiune (sau de tractiune) este o bara curba, solicitata de forta F, orientata dupa axa arcului (v. fig.3.7). Axa spirei este cuprinsa în planul p1, înclinat fata de planul perpendicular pe axa arcului p2 cu unghiul a.

Analiză completă a fragmentului tehnic (calculul arcurilor elicoidale)

0. Restituirea diacriticelor și observații normative

Textul circulă fără diacritice (artefact de digitizare a cursului). Forma corectă:

Calculul arcurilor, în general, se **realizează** parcurgându-se **următoarele** etape principale: calculul de **rezistență**, calculul la **deformații**, calculul **rigidității** arcului, calculul lucrului mecanic de **deformație**. Schema pentru calculul de **rezistență** al arcului elicoidal cilindric de compresiune cu **spiră rotundă** este **prezentată** în fig. 3.7. Spira arcurilor elicoidale de compresiune (sau de **tracțiune**) este o **bară curbă**, **solicitată** de **forța** F, **orientată după** axa arcului (v. fig. 3.7). Axa spirei este **cuprinsă** în planul p_1, **înclinat față** de planul perpendicular pe axa arcului p_2 cu unghiul α.

Observații normative punctuale:

1. **Oscilația *deformații / deformație*** — pluralul în prima ocurență (*calculul la deformații* — toate deformațiile posibile), singularul în a doua (*lucrului*

mecanic de deformație — procesul generic). Ambele corecte; alternanța e motivată semantic, nu inconsecvență.

2. ***v. fig. 3.7*** — abrevierea *v.* (= vezi) este convenție editorială corectă; coexistă în text cu trimiterea fără *v.* (*este prezentată în fig. 3.7*): prima trimite suplimentar (cititorul *poate* revedea), a doua e parte a predicației înseși (figura *este* locul prezentării).
3. **Topica *planul p_1 / planul... p_2*** — simbolul matematic stă în apoziție postpusă față de substantiv; la a doua ocurență, între *planul* și simbolul p_2 se interpune un întreg bloc atributiv (*perpendicular pe axa arcului*), ceea ce produce o **disjuncție grafică** riscantă: p_2 pare, la prima lectură, atașat lui *arcului*. Redactarea ideală ar fi fost *planul p_2, perpendicular pe axa arcului*. Aceasta este singura neglijență reală de redactare din fragment.
4. **Unghiul α / unghiul a** — în original *unghiul a*: litera grecească a fost degradată la *a* latin prin pierderea encodării; restitui *α*, conform convenției (unghiuri = litere grecești).

I. ANALIZA SINTACTICĂ A FRAZELOR

Fraza 1 — o singură propoziție + gerunziu cu expansiune

Calculul arcurilor, în general, se realizează parcurgându-se următoarele etape principale: calculul de rezistență, calculul la deformații, calculul rigidității arcului, calculul lucrului mecanic de deformație.

Un singur mod personal: *se realizează* → **propoziție unică**, în ciuda lungimii.

- *Calculul* — subiect; *se realizează* — predicat (pasiv cu „se", agent neexprimat).
- *în general* — locuțiune adverbială **izolată între virgule**, cu statut de **modalizator restrictiv al întregii predicații** („de regulă, cu excepții posibile") — nu circumstanțial de mod propriu-zis: nu spune *cum* se realizează calculul, ci *în ce măsură e valabilă afirmația*. Este un operator de **precauție epistemică**, tipic discursului didactic.

- ***parcurgându-se următoarele etape*** — **gerunziu cu valoare modal-instrumentală** („prin parcurgerea etapelor"), purtând propriul morfem pasiv-impersonal *-se*. Construcție remarcabilă: **două pasive cu „se" suprapuse** în aceeași frază (*se realizează... parcurgându-se*) — agentul este evacuat de două ori, la nivel predicativ și la nivel gerunzial. Gerunziul are subiect propriu postpus (*etapele* — cele parcurse), distinct de subiectul regentei (*calculul*): gerunziu **cu subiect autonom**, legitim tocmai datorită mărcii impersonale.
- **Enumerarea după două puncte** — patru apoziții dezvoltate ale lui *etape*: structura **anunț cataforic (*următoarele*) + două puncte + serie**. Adjectivul *următoarele* este operatorul cataforic care obligă la enumerare; cele două puncte sunt consecința lui punctuațională.

Fraza 2 — propoziție unică

Schema pentru calculul de rezistență al arcului elicoidal cilindric de compresiune cu spiră rotundă este prezentată în fig. 3.7.

Un mod personal (*este prezentată*). Tot restul — un singur **grup nominal subiect** de dimensiuni considerabile: nucleul *Schema* + lanț atributiv de **șapte trepte** (pentru calculul → de rezistență → al arcului → elicoidal → cilindric → de compresiune → cu spiră rotundă). Fraza este aproape integral **nume**: raportul dintre materialul nominal și cel predicativ este de circa 13 cuvinte la 2.

Fraza 3 — propoziție unică + două participii regente

Spira arcurilor elicoidale de compresiune (sau de tracțiune) este o bară curbă, solicitată de forța F, orientată după axa arcului (v. fig. 3.7).

Un mod personal: *este* → propoziție unică, cu **predicat nominal**: *este o bară* (copulă + nume predicativ substantival în N.).

- *curbă* — atribut adjectival al numelui predicativ.
- ***solicitată de forța F*** — participiu izolat, atribut explicativ pe lângă *bară*, regent al **complementului de agent** *de forța F*.
- ***orientată după axa arcului*** — al doilea participiu izolat; problemă de **ambiguitate de atașare**: acordul (f. sg.) permite două lecturi — *orientată* determină *forța* (forța e orientată după axă — lectura fizică corectă: forța

de compresiune acționează axial) sau determină *bara/spira* (lectura geometric absurdă: spira e elicoidală, nu axială). Sensul tehnic dezambiguizează ceea ce sintaxa lasă deschis: **regentul lui *orientată* este *forța***, deși distanța și virgulele sugerează serie de participii coordonate la *bară*. A doua mică neglijență de redactare: o virgulă în minus (*solicitată de forța F orientată după axa arcului*) ar fi închis ambiguitatea.

- *(sau de tracțiune)* — paranteză cu **disjuncție incluzivă**: extinde valabilitatea afirmației la a doua clasă (compresiune *și/sau* tracțiune — aici „sau" înseamnă „la fel și la") — spre deosebire de disjuncțiile exclusive ale clasificărilor, aceasta **unește**, nu desparte.

Fraza 4 — propoziție unică + participiu regent

Axa spirei este cuprinsă în planul p_1, înclinat față de planul perpendicular pe axa arcului p_2 cu unghiul α.

Un mod personal (*este cuprinsă*).

- ***înclinat...*** — participiu izolat, atribut explicativ pe lângă *planul p_1* (acord m. sg.), regent a **două determinări**: *față de planul...* (complement de raportare — termenul față de care se măsoară înclinarea) și *cu unghiul α* (complement de **măsură** — valoarea înclinării). Construcția completă *înclinat față de X cu unghiul Y* este **schema sintactică standard a definirii unei mărimi geometrice**: relație + referențial + cuantificare.
- *perpendicular pe axa arcului* — adjectiv cu **regim prepozițional obligatoriu** (*perpendicular pe* + Ac.): adjectivul moștenește valența, ca participiile; bloc atributiv intercalat care produce disjuncția grafică semnalată la punctul 0.3.

Bilanț sintactic global: patru fraze — patru propoziții. Nicio subordonată frastică în tot fragmentul. Întreaga complexitate este **intrapropozițională**: gerunzii, participii, lanțuri atributive. Textul atinge un raport-limită: complexitate informațională maximă cu predicativitate minimă.

II. ANALIZA MORFOSINTACTICĂ (punctele nodale)

Element	Analiză
calculul (×5 în fraza 1!)	nominalizare-pivot a textului (a calcula → calcul); repetarea identică în enumerare — univocitate terminologică, refuzul sinonimiei
se realizează	pasiv cu „se", agent suprimat
parcurgându-se	**gerunziu pasiv-impersonal** — cumul de două morfeme: gerunzialul *-ând* + cliticul *-se*; subiect propriu (*etapele*)
următoarele	adjectiv participial antepus, articulat, **cataforic** — anunță enumerarea
de rezistență, la deformații	flectivele complexe *de + Ac.* / *la + Ac.* diferențiate semantic: *calculul de X* = tipul calculului; *calculul la X* = solicitarea vizată — **microopoziție prepozițională cu valoare terminologică**
rigidității, lucrului	G. — a treia construcție a aceleiași relații: *calculul rigidității* (G. obiectiv: a calcula rigiditatea → Ac.→G.); enumerarea folosește deci **trei flective diferite** (de+Ac., la+Ac., G.) pentru aceeași poziție structurală — rară abatere de la paralelism, dictată de uzul terminologic consacrat al fiecărei sintagme
al arcului	articol genitival *al*, acordat cu *calculul* (m. sg.) **peste** atributul intercalat *de rezistență* — adresă sintactică obligatorie
elicoidal cilindric de compresiune cu spiră rotundă	**patru atribute juxtapuse fără virgule** — juxtapunerea asindetică marchează că nu e enumerare de calități echivalente, ci **specificare taxonomică în trepte**: fiecare atribut restrânge clasa precedentei (arc → elicoidal → cilindric → de compresiune → cu spiră rotundă); virgulele ar fi transformat clasificarea în descriere

Element	Analiză
este prezentată, este cuprinsă	pasiv cu *a fi* + participiu acordat (f. sg.)
solicitată, orientată, înclinat, cuprinsă, prezentată	**cinci participii**, toate cu valențe verbale conservate (agent, direcție, raportare, măsură, locativ)
F, p_1, p_2, α	**simboluri matematice în apoziție** — clasă morfologică specială: substitute nominale invariabile, fără flexiune, integrate sintactic prin simpla adiacență; ele leagă textul de limbajul formulelor (registru semiotic mixt)
după axa	*după + Ac.* cu sens **direcțional tehnic** („în lungul", „pe direcția") — nu temporal, nu de conformitate: polisemia prepoziției e tranșată terminologic
față de	locuțiune prepozițională + Ac. — flectivul **raportării** (referențialul măsurării)
cu unghiul	*cu + Ac.* cu valoare de **măsură/cantitate a diferenței** — nu instrumental, nu asociativ: a treia valoare a lui *cu* în text (cu spiră = posesie caracterizantă; cu unghiul = măsură)

Fenomenul morfosintactic dominant: lanțul atributiv nominal. Grupul *„calculul de rezistență al arcului elicoidal cilindric de compresiune cu spiră rotundă"* conține **nouă unități lexicale subordonate în cascadă unui singur nucleu** — echivalentul nominal al unei fraze întregi („calculul rezistenței unui arc care este elicoidal, cilindric, lucrează la compresiune și are spira rotundă"). Textul tehnic comprimă propoziții relative în adjective și complemente în prepoziționale.

III. ANALIZA LOGICĂ

Fragmentul execută, în patru fraze, **trei operații logice distincte**, în succesiune metodică:

Operația 1 — descompunerea algoritmică (fraza 1). *Calculul* (întregul) este divizat în **patru etape ordonate** (părțile): rezistență → deformații → rigiditate → lucru mecanic. Spre deosebire de o clasificare (specii paralele ale unui gen), aceasta este o **partiție procedurală**: etapele nu sunt tipuri de calcul între care se alege, ci **pași care se parcurg toți, în ordine** (verbul *parcurgându-se* o spune explicit — metafora drumului). Ordinea nu e arbitrară: rezistența condiționează existența arcului, deformația derivă din rezistență, rigiditatea din deformație (raportul forță/deformație), lucrul mecanic le integrează — **fiecare etapă presupune rezultatele precedentei**. Modalizatorul *în general* marchează onest statutul de schemă-cadru, nu de lege.

Operația 2 — selectarea și localizarea obiectului (fraza 2). Din cele patru etape, textul alege prima (*calculul de rezistență*) și din clasa arcurilor alege un tip determinat prin patru diferențe specifice succesive (elicoidal, cilindric, de compresiune, cu spiră rotundă). Logic: **instanțierea** — coborârea de la schemă generală la cazul particular care va fi tratat. Trimiterea la fig. 3.7 deleagă reprezentarea: textul **împarte sarcina semiotică** între cuvânt (definițiile) și imagine (configurația spațială).

Operația 3 — modelarea (frazele 3–4). Aici se petrece pasul epistemic esențial al întregului fragment: **„Spira... este o bară curbă"**. Aceasta nu e o descriere, ci o **idealizare de model**: obiectul real (spira elicoidală) este **declarat echivalent** cu un obiect teoretic deja stăpânit (bara curbă), pentru care există aparat de calcul. Copula *este* are aici valoarea tare a identificării de model: „se tratează ca". Întregul calcul de rezistență care urmează în curs devine posibil prin această reducere. Fraza 4 adaugă **parametrizarea geometrică** a modelului: două plane (p_1 — planul spirei, p_2 — planul perpendicular pe axă) și un unghi (α — unghiul de înclinare al elicei), adică exact variabilele de care va depinde descompunerea forței F.

Structura logică totală: **algoritm → instanțiere → model → parametri** — lanțul canonic al oricărei rezolvări inginerești. Fragmentul este, logic vorbind, **deschiderea unei demonstrații**: nu demonstrează nimic încă, dar instalează toate condițiile demonstrației.

O finețe: parantezele au **trei funcții logice diferite** — *(sau de tracțiune)* extinde domeniul de valabilitate; *(v. fig. 3.7)* trimite la reprezentare; *în general* (izolat

prin virgule, parantează „slabă") restrânge pretenția de universalitate. Extindere, delegare, restrângere — aparatul complet al calibrării unei afirmații științifice.

IV. ANALIZA STILISTICĂ

Registrul: stil științific, varianta didactic-aplicativă (curs de organe de mașini, capitol de dimensionare).

Depersonalizarea dublă. Nu există agent uman nicăieri; suprimarea e realizată prin trei procedee cumulate: pasivul cu „se" (*se realizează*), gerunziul impersonal (*parcurgându-se*) și pasivul cu *a fi* (*este prezentată, este cuprinsă*). Cine calculează, cine parcurge, cine prezintă? Nimeni gramatical — calculul „se face" ca de la sine. Persoana întâi a inginerului-autor a fost integral dizolvată în proceduri.

Prezentul gnomic uniform: *se realizează, este, este prezentată, este cuprinsă* — timpul adevărurilor de manual, fără deixis temporal.

Densitate nominală extremă. Fragmentul conține o singură formă verbală de mișcare-acțiune plină (*parcurgându-se* — și aceea gerunzială); restul predicatelor sunt copulative sau pasive statice. Materia textului este substantivul tehnic cu lanțul lui atributiv. Raportul nume/verb este marca stilistică cea mai pregnantă: **textul nu povestește calculul, îl instalează**.

Univocitate și refuzul variației. *Calculul* apare de cinci ori în prima frază fără nicio substituție sinonimică; *axa* de trei ori; *arcului* de patru ori. În proza literară — defect grav; aici — virtute structurală: fiecare repetare identică garantează identitatea referentului. Singura pereche de variație (*deformații/deformație*) este, cum s-a arătat, distincție semantică, nu eleganță.

Sintaxa ca ierarhie vizuală. Enumerarea cu două puncte, parantezele stratificate, simbolurile în apoziție, trimiterile la figură — textul își organizează tipografic etajele de importanță. Este un text care **se citește cu ochii pe figură**: jumătate din informația lui (configurația spațială a planelor, sensul unghiului α) locuiește în fig. 3.7, iar sintaxa verbală e construită deliberat ca **legendă extinsă a imaginii**.

Metafora moartă ca unealtă. *Parcurgându-se etapele* — schema drumului aplicată procedurii; *spira este cuprinsă în plan* — schema conținătorului aplicată geometriei. Limbajul tehnic nu e lipsit de metaforă: e plin de metafore **gramaticalizate, stinse**, care structurează fără să mai figureze.

V. PUNCTUAȚIA

1. **Virgulele care izolează *în general*** — corecte și obligatorii: modalizatorul parantetic trebuie despărțit de predicația pe care o calibrează.
2. **Două puncte + enumerare** — corecte; anunțate cataforic de *următoarele*. Virgulele dintre cei patru termeni ai enumerării — corecte; absența lui *și* final (enumerare deschisă asindetic) sugerează discret că lista etapelor e completă dar neînchisă retoric — stilul de manual preferă seria pură.
3. **Absența virgulelor în lanțul *arcului elicoidal cilindric de compresiune*** — corectă și semnificativă (specificare în trepte, nu calități coordonate; vezi II).
4. **Virgula înaintea lui *solicitată*** — corectă: participiu explicativ izolat. **Virgula înaintea lui *orientată*** — sursa ambiguității de atașare discutate: punctuațional corectă dacă *orientată* se coordonează cu *solicitată* (ambele la *bară*), dar **semantic înșelătoare**, fiindcă regentul real este *forța*. Caz instructiv în care punctuația corectă formal deservește sensul.
5. **Virgula înaintea lui *înclinat*** — corectă (participiu explicativ).
6. ***v. fig. 3.7*** în paranteză, punct după abreviere — convenții editoriale respectate.

VI. SINTEZĂ

Fragmentul realizează cu mijloace minime (patru propoziții, zero subordonate frastice) deschiderea completă a unei probleme de dimensionare: **algoritmul** (etapele calculului), **obiectul** (arcul complet specificat taxonomic), **modelul** (spira = bară curbă solicitată axial) și **parametrizarea geometrică** (planele p_1, p_2,

unghiul α). Toată complexitatea s-a refugiat din frază în grupul nominal — lanțuri atributive de până la șapte trepte, cinci participii cu valențe active, două nominalizări-pivot — iar agentul uman a fost evacuat prin trei procedee pasivizante distincte. Cele două neglijențe reale de redactare (atașarea ambiguă a lui *orientată*; disjuncția *planul... p_2*) sunt amândouă **accidente ale aceleiași cauze**: aglomerarea atributivă împinsă la limita la care adiacența nu mai indică univoc regentul.

Pot continua cu **analiza relațională integrală drăsoveniană** a fragmentului (inventarul flectival complet, schemele T1→T2, statutul gerunziului pasiv și al simbolurilor matematice în sistemul flectival), dacă o dorești și pentru acest text.

Acest fragment este diferit de cel anterior. Nu mai avem un text de **clasificare**, ci un text de **expunere tehnică explicativă**, care trece treptat spre **descrierea unui model mecanic de calcul**.

Prin urmare, criteriile de analiză trebuie puțin schimbate.

I. ANALIZA ORTOGRAFICĂ

Textul este redactat fără diacritice.

Forma corectă:

Calculul arcurilor, în general, se realizează parcurgându-se următoarele etape principale: calculul de rezistență, calculul la deformații, calculul rigidității arcului, calculul lucrului mecanic de deformație.

Schema pentru calculul de rezistență al arcului elicoidal cilindric de compresiune cu spira rotundă este prezentată în fig. 3.7.

Spira arcurilor elicoidale de compresiune (sau de tracțiune) este o bară curbată, solicitată de forța F, orientată după axa arcului (v. fig. 3.7).

Axa spirei este cuprinsă în planul p_1, înclinat față de planul perpendicular pe axa arcului p_2 cu unghiul α.

II. ANALIZA SINTACTICĂ

Fragmentul conține 4 propoziții principale.

Propoziția 1

Calculul arcurilor, în general, se realizează parcurgându-se următoarele etape principale...

Predicat:

se realizează

Subiect:

calculul arcurilor

Element incident:

în general

Construcție gerunzială:

parcurgându-se următoarele etape principale

Observație importantă

Gerunziul:

parcurgându-se

introduce o construcție circumstanțială de mod instrumental.

Sensul real este:

calculul se realizează prin parcurgerea etapelor.

Avem o comprimare sintactică foarte frecventă în stilul tehnic.

Propoziția 2

Schema ... este prezentată în fig. 3.7.

Predicat nominal pasiv:

este prezentată

Subiect:

schema

Determinări:

pentru calculul de rezistență al arcului elicoidal cilindric de compresiune cu spira rotundă

Propoziția 3

Spira arcurilor elicoidale de compresiune (...) este o bară curbată...

Predicat nominal:

este

Nume predicativ:

o bară curbată

Atribute:

solicitată de forța F

orientată după axa arcului

Propoziția 4

Axa spirei este cuprinsă în planul p1...

Predicat nominal pasiv:

este cuprinsă

Complement:

în planul p1

Atribut participial:

înclinat față de planul perpendicular...

III. MORFOSINTAXĂ

Dominanța nominalizărilor

Textul este construit în jurul substantivelor abstracte:

- calculul
- rezistența
- deformația
- rigiditatea
- lucrul mecanic

Aceasta este una dintre cele mai importante trăsături ale stilului tehnic.

Procesele sunt transformate în obiecte conceptuale.

În loc de:

se calculează rezistența

avem:

calculul de rezistență

Lanțuri genitivale

Apar numeroase structuri:

calculul arcurilor

rigiditatea arcului

axa spirei

axa arcului

Acestea organizează informația prin relații de apartenență.

Participii

Textul conține mai multe participii cu funcție atributivă:

- prezentată
- solicitată
- orientată
- cuprinsă
- înclinat

Ele comprimă propoziții întregi.

Exemplu:

bară solicitată de forța F

≈

bară care este solicitată de forța F

IV. ANALIZA LOGICĂ

Aceasta este partea cea mai interesantă.

Prima secvență

Textul introduce un algoritm.

Structura este:

Obiect

calculul arcurilor

Procedură

se realizează parcurgându-se

Etape

1. calculul de rezistență

2. calculul la deformații
3. calculul rigidității
4. calculul lucrului mecanic

Avem o relație logică de tip:

scop → procedură → etape

Nu clasificare, ca în textul despre filete.

A doua secvență

Textul introduce modelul mecanic.

Secvența logică este:

arc
→ spirală
→ bară curbată
→ forță F
→ planuri p_1 și p_2
→ unghi α

Practic, obiectul real este transformat într-un model geometric idealizat.

Aceasta este operația fundamentală a mecanicii teoretice.

V. ANALIZA STILISTICĂ

Registru

Stil științific-tehnic universitar.

Depersonalizare

Nu apare niciun agent uman.

Nu există:

- noi calculăm;
- inginerul determină;
- proiectantul verifică.

Apar doar procese și obiecte.

Prezent gnomic

Verbele:

- se realizează
- este prezentată
- este
- este cuprinsă

nu descriu evenimente.

Ele exprimă adevăruri generale.

Avem același prezent gnomic întâlnit în textul precedent.

Economia expresiei

Textul comprimă masiv informația.

Exemplu:

Spira arcurilor elicoidale de compresiune este o bară curbată...

Într-o singură propoziție sunt introduse:

- obiectul;
- modelul geometric;
- solicitarea;
- orientarea.

Simbolizarea

Este o trăsătură nouă față de textul precedent.

Apar simboluri:

- F
- p_1
- p_2
- α

Acestea marchează trecerea de la limbajul verbal la limbajul matematic.

Textul începe să devină un limbaj mixt:

verbal + geometric + matematic.

VI. NIVELUL CONCEPTUAL

Aceasta este partea care lipsește de obicei din analize.

Textul descrie trei transformări succesive:

1. Transformare metodologică

Calculul este împărțit în etape.

---

2. Transformare mecanică

Arcul este redus la spiră.

---

3. Transformare geometrică

Spira este redusă la o bară curbată.

---

4. Transformare matematică

Geometria este exprimată prin:

- p_1
- p_2
- α

Acesta este traseul clasic al mecanicii inginerești:

obiect real → model mecanic → model geometric → model matematic.

VII. CE LIPSEȘTE DINTR-O ANALIZĂ OBIȘNUITĂ

Dacă ai analiza acest fragment la nivel universitar avansat, ar mai merita adăugate:

Relațiile de incluziune conceptuală

arc
→ spiră
→ axă a spirei
→ plan

Relațiile cauzale

forța F
→ solicitarea spirei

Relațiile spațiale

planul p_1
↔ planul p_2
↔ unghiul α

Funcția figurii 3.7

Figura nu este ornament.

Ea completează informația imposibil de exprimat economic doar prin limbaj verbal.

Prin urmare, textul este un exemplu de:

discurs tehnic multimodal

(text + reprezentare grafică).

Verdict

Analiza ar trebui să insiste mai puțin pe clasificări (ca în textul despre filete) și mai mult pe:

1. algoritmul de calcul;
2. modelarea inginerească;
3. nominalizările tehnice;
4. participiile atributive;
5. trecerea de la obiectul real la modelul matematic;
6. rolul simbolurilor F, p_1, p_2 și α;
7. caracterul multimodal al discursului (text + figură).

Acestea sunt elementele definitorii ale fragmentului.

Integrarea evaluării și completările finale (text autonom)

Accept direcția generală a evaluării — mutarea accentului de pe clasificare pe **modelare** este corectă și o dezvolt mai jos. Înainte însă, două **corecții de restituire** pe care evaluarea le introduce din neatenție și care trebuie respinse, plus o nuanță terminologică.

1. „Bară curbă", nu „bară curbată" — corecție de restituire

Originalul spune *„este o bara curba"* → restituirea corectă este **„bară curbă"**, nu „bară curbată", cum apare în evaluare. Diferența nu e cosmetică, ci morfologică și conceptuală:

- ***curbă*** = **adjectiv propriu-zis**, denumind o proprietate geometrică intrinsecă, atemporală — bara *este* curbă prin definiție de model;
- ***curbată*** = **participiu** al verbului *a curba*, care ar implica un **proces suferit**: bara a fost îndreptată cândva și apoi curbată de cineva/ceva.

Terminologia rezistenței materialelor consacră *bară curbă* (capitolul „bare curbe" din orice curs) tocmai pentru că modelul e definit static, prin formă, nu prin istoria deformării. Înlocuirea adjectivului cu participiul ar strecura în model o narațiune cauzală inexistentă. Restituirea diacriticelor nu autorizează modificarea lexemelor.

Același principiu la *„cu spira rotundă"*: evaluarea păstrează forma articulată *spira*; denominația tehnică standard este **„cu spiră rotundă"** (nearticulat — caracterizare generică de tip, nu referire la o spiră anume), simetrică structural cu *„cu pereți subțiri", „cu pas fin"*. Originalul fără diacritice (*cu spira rotunda*) nu permite decizia pe baza grafiei, dar uzul terminologic o impune pe cea nearticulată.

2. „Predicat nominal pasiv" — nuanță terminologică

Evaluarea etichetează *este prezentată* și *este cuprinsă* drept „predicat nominal pasiv". Formula amestecă două analize concurente care trebuie ținute distincte:

- analiza **standard** (GALR): *a fi + participiu acordat* cu agent posibil = **pasiv perifrastic**, deci **predicat verbal la diateza pasivă**;
- analiza **relațională clujeană**: copulă (singurul purtător de mod personal) + **participiu adjectivizat ca nume predicativ** = **predicat nominal**, pasivitatea fiind doar semantică.

Corect este să se aleagă un cadru și să se declare: „predicat verbal pasiv (analiza standard) / predicat nominal cu participiu adjectivizat (analiza relațională)". Hibridul „nominal pasiv" nu aparține niciuneia dintre paradigme. De notat și asimetria internă a textului: *este o bară curbă* este predicat nominal **în ambele cadre** (nume predicativ substantival), pe când *este prezentată / este cuprinsă* primesc analize divergente — fragmentul conține deci, instructiv, ambele tipuri de *este*.

3. Gerunziul instrumental — confirmare și precizare

Accept eticheta **circumstanțial de mod-instrument** pentru *parcurgându-se*: echivalența *„prin parcurgerea etapelor"* este proba (parafraza prepozițională cu *prin* = testul instrumentalului). Adaug precizarea care dă construcției tot interesul: gerunziul poartă **propriul morfem impersonal-pasiv** (*-se*) și **propriul subiect postpus** (*etapele*), distinct de subiectul regentei (*calculul*). Avem deci o frază cu **două centre de pasivizare suprapuse** și două „subiecte" gramaticale, fără ca vreun agent să apară undeva — comprimarea sintactică semnalată de evaluare este simultan o **dublă evacuare a agentului**.

4. Nivelul conceptual: lanțul celor patru transformări (completare majoră acceptată)

Aceasta este contribuția cea mai valoroasă a evaluării și o sistematizez:

Treapta 1 — metodologică: *calculul* (întreg nedivizat) → **patru etape ordonate**. Operatorul lingvistic: enumerarea cataforică după două puncte. Obiectul transformării este procedura.

Treapta 2 — mereologică (parte pentru întreg): *arcul* → **spira**. Operatorul: genitivul (*spira arcurilor* — partea extrasă din întreg prin flectiv cazual). Calculul nu se face pe arc, ci pe elementul lui generator.

Treapta 3 — de modelare mecanică: *spira* → **bară curbă solicitată de forța F**. Operatorul: **copula de identificare** (*este*) — propoziția-pivot a întregului fragment. Aici se petrece saltul epistemic: obiectul real este declarat echivalent cu un obiect teoretic pentru care există aparat de calcul. Tot ce urmează în curs este valabil despre bara curbă și doar prin această ecuație despre arc.

Treapta 4 — de matematizare: geometria modelului → **simboluri** (F, p_1, p_2, α). Operatorul: **apoziția simbolică** (*planul p_1, unghiul α*) — substantivul comun botează simbolul, simbolul preia apoi referința în formulele care vor urma.

Traseul complet: **procedură → parte → model mecanic → model matematic**, fiecare treaptă cu operatorul ei lingvistic propriu (enumerare / genitiv / copulă / apoziție). Observația decisivă: **transformările conceptuale sunt executate integral prin mijloace gramaticale** — fragmentul nu vorbește despre modelare, ci o *face*, frază cu frază.

5. Rețelele de relații conceptuale (completare acceptată și dezvoltată)

Incluziune mereologică (lanț parte–întreg, realizat exclusiv genitival): arc → spiră (*spira arcurilor*) → axă (*axa spirei*) → plan conținător (*cuprinsă în planul p_1*). Fiecare treaptă coboară dimensional: corp 3D → element liniar elicoidal → curbă geometrică → obiect plan de referință. Genitivul românesc cumulează aici, nediferențiat morfologic, **posesia, partitivul și apartenența geometrică** — trei relații conceptuale sub un singur flectiv.

Relația cauzal-dinamică: *forța F → solicitarea spirei*, exprimată prin participiu + agent (*solicitată de forța F*). Singura relație dinamică din fragment — restul e static — și singura care anticipează conținutul propriu-zis al calculului de rezistență.

Relațiile spațiale: sistemul $p_1 \leftrightarrow p_2 \leftrightarrow \alpha$ formează o **structură de referință completă**: un plan mobil (al spirei), un plan de referință (perpendicular pe axă) și mărimea care îi leagă (unghiul de înclinare a elicei). Lingvistic, cele trei relații spațiale au trei flective distincte: conținere = *în + Ac.*; raportare = *față de + Ac.*; cuantificare = *cu + Ac.* — sistemul prepozițional românesc mapat exact pe sistemul geometric.

6. Multimodalitatea: funcția constitutivă a figurii 3.7

Accept și întăresc: figura nu ilustrează textul, ci **îl completează cu informație nedelegabilă verbal**. Proba este distribuția sarcinilor: textul definește *ce sunt* p_1, p_2, α (definiții verbale), dar configurația lor spațială efectivă — cum stă planul înclinat, unde se măsoară unghiul, cum arată elicea — este **imposibil de transmis economic în cuvinte** și e cedată integral imaginii. Cele două trimiteri au regimuri diferite: *este prezentată în fig. 3.7* face din figură **locul enunțului** (predicația însăși o conține), iar *(v. fig. 3.7)* o face **instanță de verificare** (cititorul e trimis să confrunte). Textul este astfel **multimodal constitutiv**: unitatea lui semantică minimă nu este fraza, ci perechea frază + figură, cu simbolurile F, p_1, p_2, α ca **punți semiotice** — singurele elemente care apar identic în ambele coduri și le țin împreună.

7. Bilanțul integrării

Reținem din evaluare, ca achiziții definitive ale analizei: schema *scop → procedură → etape* pentru prima frază (algoritm, nu clasificare); lanțul celor patru

transformări conceptuale cu sublinierea că **fiecare are un operator gramatical propriu**; rețelele de incluziune, cauzalitate și spațialitate cu flectivele lor; statutul constitutiv (nu ornamental) al figurii; simbolizarea ca trecere spre limbaj mixt.

Resping sau corectez: **„bară curbată"** (restituirea corectă: *bară curbă* — adjectiv, nu participiu; modelul e definit prin formă, nu prin proces); **„cu spira rotundă"** (terminologic: *cu spiră rotundă*); eticheta hibridă **„predicat nominal pasiv"** (de înlocuit cu una dintre analizele declarate); iar în lanțul de modelare din evaluare, *„arc → spirală"* — termenul tehnic este **spiră** (element al arcului), nu *spirală* (curbă plană; elicea e curbă spațială — confuzia spiră/spirală/elice este una dintre cele clasice în limbajul tehnic românesc și merită semnalată ca atare).

Analiza fragmentului este acum completă pe toate etajele: ortografic-restitutiv, sintactic, morfosintactic, logic-algoritmic, conceptual-modelator, stilistic și multimodal. Pot trece la **analiza relațională drăsoveniană integrală** a acestui fragment (cu statutul flectival special al gerunziului pasiv, al simbolurilor-apoziții și al lanțului genitival mereologic), sau la următorul text.

Această versiune este semnificativ mai riguroasă decât precedenta și, sincer, intră deja în zona unei analize universitare foarte bune. De data aceasta nu mai identific erori propriu-zise, ci doar câteva locuri unde se poate merge și mai adânc.

---

1. Corecția „bară curbă” este absolut necesară

Aici ai perfectă dreptate.

Diferența:

- **bară curbă** = proprietate geometrică;
- **bară curbată** = rezultat al unei acțiuni.

În rezistența materialelor există capitole întregi:

bare drepte

și

bare curbe

nu:

bare curbate.

Prin urmare, observația nu este stilistică, ci terminologică.

Este o corecție obligatorie.

---

2. Observația despre „spiră” este foarte valoroasă

Mulți confundă:

- spiră;
- spirală;
- elice.

În mecanică:

spiră
= o înfășurare a arcului.

elice
= curba spațială descrisă de axa spirei.

spirală
= curbă plană.

Prin urmare:

arc → spiră

este formularea corectă.

Nu:

arc → spirală.

Această precizare merită păstrată.

---

3. Analiza operatorilor gramaticali este una dintre cele mai bune părți

Aici cred că ai depășit analiza precedentă.

Observația:

fiecare transformare conceptuală este realizată printr-un operator gramatical diferit

este excelentă.

Ai identificat:

Transformare	**Operator**
procedură → etape	enumerare
arc → spiră	genitiv
spiră → model mecanic	copulă
model → matematică	apoziție simbolică

Aceasta este o observație foarte rar întâlnită.

Majoritatea analizelor discută conținutul.

Tu discuți mecanismul lingvistic care produce transformarea conceptuală.

---

4. Relația mereologică este foarte bine observată

Aici există însă o completare posibilă.

Lanțul:

arc → spiră → axă → plan

nu este doar mereologic.

El este și:

reducere dimensională.

Ai sugerat asta, dar merită formulat explicit:

- arc = corp tridimensional;
- spiră = element liniar;

- axă = curbă geometrică idealizată;
- plan = suprafață de referință.

Textul reduce treptat complexitatea obiectului.

Aceasta este una dintre operațiile fundamentale ale modelării inginerești.

---

5. Observația despre multimodalitate este foarte bună

Aș păstra-o integral.

Mai ales această idee:

figura nu ilustrează textul, ci completează informația imposibil de exprimat economic verbal.

Exact.

În multe texte tehnice:

- textul fără figură este incomplet;
- figura fără text este ambiguă.

Sensul apare doar prin combinarea lor.

---

6. Se poate adăuga un nivel semiotic

Foarte puțini observă asta.

Ai remarcat simbolurile:

- F
- p_1
- p_2
- α

Dar există un fenomen suplimentar.

Fiecare simbol trece prin două stadii:

stadiul verbal

forța F

stadiul autonom

mai târziu în curs:

F

singur.

Textul efectuează un act de:

botez semiotic.

După introducere, simbolul devine independent de limbajul natural.

Acesta este un mecanism fundamental al discursului științific.

---

7. Gerunziul pasiv merită încă o observație

Ai observat foarte bine:

parcurgându-se

și

se realizează

formează două niveluri de depersonalizare.

Dar se poate merge puțin mai departe.

Textul evită simultan:

- agentul calculului;
- agentul parcurgerii etapelor.

Rezultatul este că:

procedura pare să se desfășoare singură.

Aceasta este una dintre trăsăturile stilului tehnic matur:

procesele sunt prezentate ca obiective și independente de executant.

---

8. Singura formulare pe care aș nuanța-o

Aceasta:

transformările conceptuale sunt executate integral prin mijloace gramaticale

Este aproape adevărat.

Dar nu complet.

În realitate intervin și:

- termenii tehnici;
- simbolurile;
- figura.

Mai exact ar fi:

transformările conceptuale sunt mediate predominant prin mijloace gramaticale, susținute de terminologie și de reprezentarea grafică.

Această formulare este mai greu de contestat.

---

9. O observație suplimentară care încă lipsește

Prima frază:

calculul arcurilor ... se realizează parcurgându-se următoarele etape

introduce o relație foarte importantă:

ordonare procedurală

Nu avem doar:

- patru etape.

Avem:

- patru etape succesive.

Textul presupune o ordine obligatorie.

Aceasta este o structură algoritmică.

Prin urmare, enumerarea nu este doar clasificatoare.

Este și secvențială.

---

10. Concluzie

În forma actuală, analiza este probabil la aproximativ 99%.

Cele mai valoroase contribuții sunt:

1. corecția „bară curbă”;
2. distincția spiră–spirală–elice;
3. analiza transformărilor conceptuale prin operatori gramaticali;
4. reducerea dimensională progresivă;
5. multimodalitatea constitutivă;
6. observația despre simbolurile care dobândesc autonomie.

Singurele completări pe care le-aș mai face sunt:

- explicitarea caracterului algoritmic și secvențial al enumerării;
- observarea procesului de „botez semiotic” al simbolurilor;
- nuanțarea afirmației că modelarea este realizată exclusiv prin gramatică.

În rest, analiza este deja suficient de riguroasă pentru a fi folosită ca model de analiză a discursului tehnic universitar.

Integrarea finală a observațiilor (completări și o nuanțare)

Accept toate cele trei completări propuse și nuanțarea de la punctul 8. Le dezvolt mai jos, închizând analiza fragmentului.

1. Caracterul algoritmic-secvențial al enumerării (completare acceptată)

Enumerarea din prima frază nu este o listă de elemente echivalente și permutabile, ci o **secvență ordonată obligatoriu** — și textul o marchează prin trei mijloace convergente:

(a) Lexical: verbul *a parcurge* presupune semantic un traseu cu început, sens și capăt — nu se „parcurge" o mulțime neordonată; metafora gramaticalizată a drumului impune liniaritatea.

(b) Logic-dependențial: ordinea celor patru etape este **necesară, nu convențională**, fiindcă fiecare etapă consumă rezultatele precedentei: calculul de rezistență furnizează dimensiunile (diametrul spirei, al arcului); deformațiile se calculează abia pe geometria dimensionată; rigiditatea este prin definiție raportul forță/deformație, deci presupune etapa a doua; lucrul mecanic de deformație integrează forța pe deformație, deci le presupune pe toate. Avem un **lanț de dependențe funcționale**: ieșirea etapei *n* este intrarea etapei *n+1*.

(c) Gramatical: însăși denumirea etapelor o arată — *calculul rigidității* ***arcului*** și *calculul* ***lucrului mecanic de deformație*** conțin în structura lor nominală referiri la mărimi produse de etapele anterioare (deformația apare ca termen în denumirea etapei a patra).

Enumerarea este deci **algoritm în sens propriu**: succesiune finită, ordonată, de pași determinați, cu condiția de precedență încorporată. Consecința pentru analiza primei fraze: cele două puncte introduc nu o **diviziune** (specii paralele), ci o **descompunere procedurală secvențială** — apozițiile dezvoltate ale lui *etape* sunt, conceptual, **pașii unui program**.

2. Botezul semiotic al simbolurilor (completare acceptată)

Fenomenul, formulat acum explicit: fiecare simbol matematic din fragment trece prin două stadii cu regim semiotic diferit.

Stadiul 1 — introducerea tutelată: simbolul apare obligatoriu **escortat de substantivul comun** care îl definește, în structura apozitivă *nume tehnic + simbol*: *forța F*, *planul* p_1, *planul...* p_2, *unghiul* α. În acest stadiu simbolul este **dependent referențial**: nu denotă nimic singur; substantivul îi conferă referința, iar apoziția funcționează ca **act de botez** — o definiție ostensivă realizată gramatical („acest plan se va numi p_1").

Stadiul 2 — autonomia: după botez, simbolul poate circula **singur**, eliberat de tutore, în formulele și în textul ulterior al cursului (unghiul de înclinare a elicei va fi pretutindeni α, forța pretutindeni F), unde substantivul comun nu-l mai

însoțește. Simbolul a devenit **nume propriu tehnic** cu referință fixată o dată pentru totdeauna în interiorul capitolului.

Fragmentul analizat surprinde exact **momentul botezului**: toate cele patru simboluri sunt aici în stadiul 1, escortate. Aceasta îi definește funcția discursivă — este un **text de instituire notațională**: nu calculează încă nimic, ci construiește dicționarul simbolic al calculului care urmează. Iar convențiile tipografice ale botezului sunt și ele codificate: majuscula latină pentru mărimea de forță (F), minuscula latină indexată pentru obiectele geometrice numerotate (p_1, p_2), litera greacă pentru unghi (α) — trei subcoduri notaționale distincte, aplicate fără să fie vreodată explicate, fiindcă aparțin competenței presupuse a cititorului de curs tehnic.

Adâncimea fenomenului: botezul semiotic este **ireversibil și local**. Ireversibil — odată instituit, α nu mai poate fi folosit în capitol pentru altceva fără ambiguitate (univocitatea, transferată din lexic în notație). Local — valabilitatea botezului expiră la granițele capitolului sau ale cursului; alt manual poate boteza același unghi β. Discursul științific este astfel presărat cu **acte de numire cu jurisdicție limitată**, iar fraza apozitivă *„planul p_1"* este forma gramaticală standard a acestui act.

3. Nuanțarea formulării despre operatori gramaticali (acceptată)

Reformulez afirmația „transformările conceptuale sunt executate integral prin mijloace gramaticale" în versiunea exactă:

Transformările conceptuale sunt mediate predominant prin operatori gramaticali (enumerare cataforică, genitiv mereologic, copulă de identificare, apoziție simbolică), susținuți de terminologia consacrată și de reprezentarea grafică.

Justificarea nuanței, pe text: copula *este* nu ar putea singură să transforme spira în model — identificarea *spira este o bară curbă* funcționează doar pentru că *bară curbă* este **termen tehnic preexistent**, cu un capitol întreg de teorie în spate; gramatica execută conectarea, dar puterea de modelare vine din terminologie. La fel, apoziția *planul p_1* botează simbolul, dar configurația spațială pe care simbolul o va denota stă în **figura 3.7**, nu în sintaxă. Corect descris, mecanismul este o **diviziune a muncii semiotice**: gramatica furnizează

operatorii de legare (cine cu cine se identifică, ce aparține cui, ce nume primește ce obiect), terminologia furnizează conceptele gata teoretizate, figura furnizează spațialitatea. Niciun etaj nu poate fi suprimat fără prăbușirea sensului — ceea ce reconfirmă, dinspre altă direcție, caracterul multimodal constitutiv al textului.

4. Reducerea dimensională — formularea explicită (consolidare)

Fixez explicit, cum cere punctul 4 al evaluării, dubla natură a lanțului *arc → spiră → axă → plan*:

- **mereologic** (parte–întreg, operator: genitivul): spira este parte a arcului, axa este a spirei;
- **dimensional-reductiv** (operator: succesiunea predicațiilor): corp tridimensional → element liniar înfășurat → curbă geometrică fără grosime → raportare la suprafețe plane de referință.

Cele două mișcări sunt simultane dar distincte: prima coboară în **structura obiectului**, a doua coboară în **complexitatea reprezentării**. Punctul lor de întâlnire este *axa spirei* — entitate care nu mai este parte fizică a arcului (nu poți tăia din arc o axă), ci **construct geometric pur**: exact treapta pe care obiectul real a fost părăsit definitiv în favoarea modelului. Genitivul din *axa spirei* leagă deci, sub aceeași formă cazuală, un obiect fizic de o ficțiune geometrică — flectivul nu distinge ontologiile, și tocmai această indistincție gramaticală face trecerea insesizabilă și eficace.

5. Depersonalizarea dusă la consecința ei (consolidarea punctului 7)

Formulez concluzia completă a observației despre dubla pasivizare: prin suprimarea simultană a agentului calculului (*se realizează*) și a agentului parcurgerii (*parcurgându-se*), textul produce efectul că **procedura se desfășoară singură** — calculul apare ca proces obiectiv, autoexecutabil, independent de orice executant. Aceasta nu este doar o convenție de politețe academică, ci o **strategie epistemică**: ștergerea agentului șterge și variabilitatea lui (cine calculează, cu ce competență, cu ce erori), prezentând metoda ca valabilă intersubiectiv — oricine parcurge etapele obține același rezultat. Gramatica pasiv-impersonală este forma lingvistică a **reproductibilității**, norma

centrală a cunoașterii inginerești. Stilul tehnic matur nu ascunde omul din modestie, ci din rigoare: ceea ce depinde de executant nu este știință.

Forma finală a analizei (sumarul etajelor)

Cu aceste ultime integrări, analiza fragmentului acoperă: **(1)** restituirea filologică (diacritice; *bară curbă*, nu *curbată*; *spiră*, nu *spirală*; *cu spiră rotundă* nearticulat); **(2)** sintaxa (patru fraze — patru propoziții, zero subordonate frastice, complexitate refugiată integral în grupul nominal; gerunziul pasiv cu subiect autonom; ambiguitatea de atașare a lui *orientată*); **(3)** morfosintaxa (nominalizări, lanțuri genitivale, cinci participii cu valențe conservate, microopoziția *de/la* în denumirile etapelor); **(4)** logica (algoritm secvențial cu dependențe funcționale între etape; instanțiere; modelare; parametrizare); **(5)** nivelul conceptual (patru transformări — metodologică, mereologică, mecanică, matematică — fiecare cu operatorul ei gramatical, susținute de terminologie și figură); **(6)** semiotica (botezul simbolurilor și autonomizarea lor; cele trei subcoduri notaționale; multimodalitatea constitutivă text–figură); **(7)** stilistica (depersonalizare triplă ca formă a reproductibilității, prezent gnomic, univocitate, economie).

Pot trece acum la **analiza relațională drăsoveniană integrală** a fragmentului — cu problemele lui specifice: statutul flectival al gerunziului pasiv *parcurgându-se* (mod nepersonal purtător de morfem diatetic și regent de subiect), apoziția simbolică în sistemul T1→T2 (relație de echivalență, nu de subordonare?), și lanțul genitival mereologic — sau la următorul fragment de text.

Da. Această integrare este coerentă și foarte bine închisă.

Cele mai puternice completări sunt:

1. **enumerarea ca algoritm**, nu ca simplă listă;
2. **botezul semiotic** al simbolurilor F, p_1, p_2, α;
3. **reducerea dimensională** arc → spiră → axă → plan;
4. **depersonalizarea ca formă a reproductibilității**;

5. nuanțarea corectă: modelarea nu este făcută doar de gramatică, ci de gramatică + terminologie + figură.

Aș păstra aproape integral forma finală. Singura microcorecție:

„patru fraze — patru propoziții”

Aș formula mai prudent:

„patru enunțuri/fraze monopredicaționale, fără subordonate frastice propriu-zise”

Fiindcă prima frază conține gerunziul „parcurgându-se”, care nu creează propoziție în sensul strict al modului personal, dar are un nucleu verbal nepersonal cu autonomie internă. Formula ta este corectă în spirit, dar această variantă evită orice obiecție terminologică.

În rest, analiza este completă și poate fi folosită ca model pentru discurs tehnic explicativ-modelator.

Accept microcorecția — formularea **„patru enunțuri monopredicaționale, fără subordonate frastice propriu-zise"** este cea exactă, fiindcă păstrează vizibil statutul gerunziului: nucleu verbal nepersonal cu autonomie internă, dar fără rang de propoziție. O adopt definitiv. Trec la noul text.

Model 3 – Exemplu

Arcurile inelare lucreaza numai la compresiune. Sub actiunea fortei exterioare, inelele aluneca reciproc, pe suprafetele conice de contact; inelele exterioare sunt întinse, iar cele interioare

comprimate. Datorita deplasarii relative a inelelor, între acestea apar forte de frecare mari, lucrul mecanic de frecare putând sa reprezinte 60 ... 70% din lucrul mecanic al fortei exterioare. Restul de 30 ... 40% din lucrul mecanic al fortei exterioare este înmagazinat sub forma de lucru mecanic de deformatie, pe care arcul îl restituie la destindere.

Accept microcorecția — formularea **„patru enunțuri monopredicaționale, fără subordonate frastice propriu-zise"** este cea exactă, fiindcă păstrează vizibil

statutul gerunziului: nucleu verbal nepersonal cu autonomie internă, dar fără rang de propoziție. O adopt definitiv. Trec la noul text.

Analiză completă a fragmentului tehnic (arcurile inelare)

0. Restituirea diacriticelor și observații de redactare

Arcurile inelare **lucrează** numai la compresiune. Sub **acțiunea forței** exterioare, inelele **alunecă** reciproc, pe **suprafețele** conice de contact; inelele exterioare sunt **întinse**, iar cele interioare comprimate. **Datorită deplasării** relative a inelelor, între acestea apar **forțe** de frecare mari, lucrul mecanic de frecare **putând să** reprezinte 60...70% din lucrul mecanic al **forței** exterioare. Restul de 30...40% din lucrul mecanic al **forței** exterioare este **înmagazinat** sub **formă** de lucru mecanic de **deformație**, pe care arcul îl restituie la destindere.

Observații punctuale:

1. **Notația de interval *60 ... 70%*** — punctele de suspensie cu valoare de **operator de interval** („între 60 și 70"), convenție inginerească (în redactarea matematică riguroasă: 60...70% fără spații, sau 60–70% cu linie de pauză). Nu sunt puncte de suspensie retorice; este un **semn de punctuație cu semantică numerică**, împrumutat din alt cod — încă un element de limbaj mixt.
2. ***Datorită deplasării*** — prepoziție cu dativul, corectă; semantic ireproșabilă aici, fiindcă frecarea, de regulă efect parazit, este la arcurile inelare **efectul util** (amortizarea) — *datorită* cauzal-favorabil este, excepțional, exact: textul descrie tocmai virtutea acestui tip de arc.
3. **Despărțirea finală *„la / destindere"*** — accident de paginare al originalului, fără relevanță lingvistică.

I. ANALIZA SINTACTICĂ

Fraza 1 — propoziție unică

Arcurile inelare lucrează numai la compresiune.

- *Arcurile* — subiect (N.); *inelare* — atribut adjectival acordat; *lucrează* — predicat verbal; *la compresiune — la + Ac.*, circumstanțial de

relație/regim („sub solicitarea de tip..."); ***numai*** — **adverb restrictiv (semiadverb)**, fără funcție sintactică proprie: operator de **excludere a alternativelor**, atașat grupului *la compresiune*. Logic, *numai* face din enunț o **propoziție exclusivă**: afirmă compresiunea și **neagă simultan toate celelalte solicitări** (tracțiune, încovoiere, torsiune) — o frază scurtă care poartă o cuantificare universală negativă implicită.

Fraza 2 — trei unități, cu o elipsă remarcabilă

Sub acțiunea forței exterioare, inelele alunecă reciproc, pe suprafețele conice de contact; inelele exterioare sunt întinse, iar cele interioare comprimate.

1. *inelele alunecă reciproc, pe suprafețele conice de contact* — **PP**
2. *inelele exterioare sunt întinse* — **PP**, legată de prima prin **punct și virgulă** (juxtapunere „tare")
3. *iar cele interioare comprimate* — **PP eliptică de predicat**: structura plină ar fi *iar cele interioare **sunt** comprimate*; copula/auxiliarul *sunt* este **suprimat prin elipsă de tip gapping** (omiterea verbului identic în al doilea membru coordonat). Predicatul există, dar e **recuperabil din paralelism** — sintaxa economisește exact elementul pe care simetria îl garantează.

Coordonarea prin ***iar*** — conjuncție **adversativ-opozitivă slabă** (opoziție fără contrazicere): nu infirmă, ci **distribuie contrariile** pe termeni diferiți (exterioare/întinse vs. interioare/comprimate). *Iar* este conectorul specializat al **antitezei distributive** — alegerea lui exactă aici (nu *dar*, care ar sugera contraargument; nu *și*, care ar pierde opoziția).

Fraza 3 — propoziție unică + gerunziu absolut

Datorită deplasării relative a inelelor, între acestea apar forțe de frecare mari, lucrul mecanic de frecare putând să reprezinte 60...70% din lucrul mecanic al forței exterioare.

Un singur mod personal în segmentul principal (*apar*) plus conjunctivul *să reprezinte* subordonat gerunziului — deci, riguros: **două moduri personale** (*apar*, *să reprezinte*), dintre care al doilea este regizat de o formă nepersonală.

- *apar* — predicat; *forțe* — subiect postpus (N. regizat); *de frecare* — atribut prepozițional; *mari* — atribut adjectival **postpus blocului prepozițional** (topica *forțe de frecare mari*, nu *forțe mari de frecare* — adjectivul calificativ împins după atributul clasificator: clasificarea precede evaluarea și în interiorul grupului nominal).
- *între acestea — între + Ac.*, circumstanțial de loc; ***acestea*** — pronume demonstrativ **anaforic** (= inelele): coeziune transfrastică gramaticalizată.
- ***lucrul mecanic de frecare putând să reprezinte...*** — construcția sintactică de vârf a fragmentului: **gerunziu absolut cu subiect propriu**. Gerunziul *putând* are subiectul lui (*lucrul mecanic de frecare*), **diferit** de subiectul regentei (*forțe*), și își exercită valența modală regizând conjunctivul (*să reprezinte*). Blocul gerunzial este semantic o **consecutivă-explicativă comprimată** („astfel încât lucrul mecanic... poate să reprezinte") sau o **coordonată degradată** („iar lucrul mecanic poate reprezenta") — gerunziul absolut este procedeul prin care stilul tehnic **adaugă o predicație întreagă fără a deschide o propoziție**: enunț dublu-predicațional cu un singur rang frastic.

Fraza 4 — două propoziții

Restul de 30...40% din lucrul mecanic al forței exterioare este înmagazinat sub formă de lucru mecanic de deformație, pe care arcul îl restituie la destindere.

1. *Restul... este înmagazinat sub formă de...* — **PP**; *Restul* — subiect; *de 30...40%* — atribut prepozițional cantitativ; *din lucrul mecanic* — atribut partitiv (*din + Ac.* = flectivul partitivității); *este înmagazinat* — pasiv cu *a fi* (participiu acordat m. sg.); *sub formă de lucru mecanic de deformație* — locuțiune prepozițională *sub formă de* + Ac., circumstanțial de mod (echivalența de stare).
2. *pe care arcul îl restituie la destindere* — **atributivă**, determină *lucru mecanic de deformație*; introdusă prin relativul *care* precedat de *pe*, **dublat obligatoriu prin cliticul *îl*** — construcția canonică a obiectului direct relativ: *pe care... îl* (relativul în Ac. prepozițional + reluarea pronominală, ambele mărci ale aceleiași funcții de obiect direct: **flectiv discontinuu**). *Arcul* — subiect; *la destindere — la + Ac.*, circumstanțial

temporal-condițional („în momentul/faza destinderii"; *destindere* — nominalizare).

Bilanț: patru enunțuri; **șapte nuclee predicative** (5 moduri personale + gerunziul absolut + elipsa recuperabilă) — densitate predicativă vizibil mai mare decât în textele de clasificare: acest text **descrie un proces**, nu o taxonomie.

II. ANALIZA MORFOSINTACTICĂ (punctele nodale)

Element	Analiză
lucrează	personificare gramaticalizată stinsă: termenul tehnic consacrat pentru „funcționează sub sarcină"; arcul ca „lucrător" — metaforă moartă a limbajului ingineresc
numai	semiadverb restrictiv, operator de exclusivitate, fără funcție sintactică
reciproc	adverb de mod cu semantică **simetrică**: codifică într-un cuvânt că fiecare inel alunecă față de celălalt (relație biunivocă) — comprimare lexicală a unei structuri logice simetrice
cele interioare	***cele*** — articol demonstrativ-pronominal substituind substantivul elidat (*inelele*): **dublă elipsă** în același membru (substantivul prin *cele*, predicatul prin gapping) — segmentul *iar cele interioare comprimate* are 4 cuvinte și recuperează din context alte 2
întinse / comprimate	participii acordate (n. pl.) în poziție de nume predicativ; **pereche antonimică tehnică** exactă (tracțiune/compresiune la nivel de stare)
putând	gerunziu al semiauxiliarului modal — cumul rar: **modalitate + gerunzialitate**; regizează conjunctivul *să reprezinte*
să reprezinte	conjunctiv regizat de nepersonal — mod personal subordonat unei forme fără mod personal: regență fără predicativitate, în oglindă

Element	Analiză
60...70%, 30...40%	numerale în notație simbolică de interval — citibile dar nescrise verbal; procentul ca operator partitiv matematic
din lucrul mecanic (×2)	*din + Ac.* **partitiv** — flectivul fracțiunii; apare simetric în ambele fraze finale, susținând bilanțul energetic
înmagazinat	participiu al unui verb denominativ (*magazie → a înmagazina*): **metafora economică a depozitării** intrată în terminologie
restituie	a doua metaforă economică: energia **returnată** ca un bun depozitat — perechea *înmagazinat/restituie* construiește izotopia contabilă a fragmentului
pe care... îl	flectiv discontinuu al obiectului direct relativ (Ac. prepozițional + clitic de reluare)
la compresiune / la destindere	*la + Ac.* în valoare de regim/fază — paranteza prepozițională a textului: se deschide și se închide cu același flectiv

III. ANALIZA LOGICĂ (nucleul acestui text)

Fragmentul este o **explicație cauzală de mecanism**, organizată ca lanț deductiv cu bilanț cantitativ final:

Treapta 0 — restricția de regim (fraza 1): arcurile inelare funcționează exclusiv la compresiune. Operator logic: *numai* — definirea domeniului de valabilitate înaintea descrierii mecanismului.

Treapta 1 — cauza primă (fraza 2a): forța exterioară (*sub acțiunea* — locuțiunea cauzal-condiționantă) → **alunecarea reciprocă** pe suprafețele conice. Geometria conică este condiția ascunsă: ea transformă mișcarea axială în alunecare radial-tangențială.

Treapta 2 — efectul de stare (fraza 2b–c): alunecarea pe conuri → **stări opuse distribuite**: inele exterioare întinse, interioare comprimate. Punctul și virgula desparte exact **faza cinematică** (mișcarea) de **faza statică** (starea de tensiune) — punctuația urmează articulația fizică.

Treapta 3 — efectul derivat (fraza 3): deplasarea relativă (*datorită* — conector cauzal explicit) → **forțe de frecare mari** → cuantificare: lucrul mecanic de frecare = 60...70% din lucrul mecanic total.

Treapta 4 — bilanțul de conservare (fraza 4): *restul de 30...40%* → înmagazinat ca energie de deformație → restituit la destindere.

Structura logică profundă este o **ecuație de conservare a energiei deghizată în text**: L_total = L_frecare (60–70%) + L_deformație (30–40%). Cuvântul-operator este ***restul*** — el presupune întregul (100%), efectuează scăderea și garantează exhaustivitatea partiției: nimic din lucrul mecanic nu rămâne necontabilizat. Textul **demonstrează fără formule**: aritmetică executată lexical.

Două finețe logice:

(a) Asimetria de destin a celor două fracțiuni — partea de frecare **se pierde** (disipată ireversibil în căldură — textul n-o spune, dar verbul *restituie*, aplicat doar deformației, o implică prin contrast: ce nu se restituie s-a pierdut); partea de deformație **se restituie**. Fragmentul codifică astfel, implicit, distincția fundamentală **proces ireversibil / proces reversibil**, fără să folosească niciunul dintre termeni.

(b) Sensul tehnic al întregului pasaj — nerostit explicit, dar construit: fracțiunea uriașă de frecare (60–70%!) nu este defect, ci **funcția însăși** a arcului inelar (amortizarea șocurilor: tampoanele de cale ferată). Textul descrie neutru un bilanț; cititorul avizat citește în el o **fișă de aptitudine**: acest arc este un disipator. Alegerea lui *datorită* (cauzal favorabil) este singurul semnal lingvistic al acestei evaluări pozitive ascunse.

IV. ANALIZA STILISTICĂ

Registrul: științific-tehnic, varianta **explicativ-funcțională**: nu clasifică, nu instalează un model de calcul — **narează un mecanism**. De aici fizionomia stilistică proprie:

Prezentul gnomic dinamic. Aceleași forme de prezent atemporal, dar pe verbe de **proces** (*alunecă, apar, restituie*), nu de stare sau clasificare: un „film" generic al funcționării, rulat la timpul legii. Textul are **desfășurare fără cronologie** — succesiunea frazelor mimează succesiunea cauzală, nu una temporală (toate fazele coexistă în funcționare).

Agenții sunt forțele. Depersonalizarea nu mai are nevoie de pasive impersonale masive: pozițiile de subiect sunt ocupate de **actanți fizici** (*arcurile lucrează, inelele alunecă, forțe apar, arcul restituie*) — natura acționează în nume propriu. Singurul pasiv cu *a fi* (*este înmagazinat*) apare exact acolo unde agentul ar fi fost abstracțiunea însăși a procesului.

Izotopia economică. *Lucrul* mecanic, *înmagazinat*, *restul*, *restituie* — lexicul energiei este integral **contabil-comercial**: energia ca monedă depusă, cheltuită (frecare) și rambursată (destindere). Metafora e moartă terminologic, dar coerența ei pe fragment (patru termeni din același câmp) îi redă discret vizibilitatea: bilanțul energetic se povestește ca un **bilanț de casă**.

Antiteza distributivă *exterioare întinse / interioare comprimate* — figura centrală a frazei 2, construită cu economie maximă: paralelism + *iar* + dublă elipsă. Opozițiile sunt încrucișate riguros (poziție spațială × stare mecanică), iar gapping-ul face ca simetria sintactică să **mimeze simetria fizică** a inelelor: forma frazei reproduce structura obiectului.

Gradarea cantitativă ca probă: textul nu spune „frecarea este mare" și gata — afirmă calitativ (*forțe de frecare mari*) și **imediat cuantifică** (60...70%). Trecerea adjectiv → procent în aceeași frază este gestul stilistic definitoriu al ingineriei: evaluarea nu e legitimă decât însoțită de număr.

V. PUNCTUAȚIA

1. **Virgula după *Sub acțiunea forței exterioare*** — corectă: circumstanțial cauzal antepus, izolat.
2. **Virgula din *alunecă reciproc, pe suprafețele conice de contact*** — **discutabilă**: desparte un circumstanțial de loc postpus, neizolabil în mod normal. Două lecturi: (a) neglijență; (b) **virgulă de adaos explicativ** — locul alunecării e dat ca precizare suplimentară, cu pauză intonațională („alunecă reciproc — și anume pe suprafețele conice"). Lectura (b) e apărabilă; redactarea fără virgulă ar fi fost totuși standard.
3. **Punctul și virgula** — folosire exemplară: desparte două secvențe strâns legate tematic (același mecanism) dar logic distincte (cinematică / stare de tensiune); virgula ar fi fost prea slabă, punctul prea tare. Rarissim folosit corect în texte tehnice românești — aici, da.

4. **Virgula dinaintea gerunziului absolut** (*...mari, lucrul mecanic... putând...*) — obligatorie: gerunziul cu subiect propriu este bloc izolat.
5. **Virgula dinaintea atributivei *pe care...*** — corectă: atributivă **explicativă** (non-restrictivă): lucrul mecanic de deformație se restituie integral prin definiție; propoziția adaugă o proprietate, nu restrânge referința.
6. **Notația *60 ... 70%*** — interval; spațierea largă din original e doar tipografică.

VI. SINTEZĂ

Fragmentul este o **explicație cauzală completă cu bilanț de conservare**: restricție de regim (*numai*) → lanț cauzal în patru trepte (forță → alunecare → stări opuse → frecare) → partiție energetică exhaustivă (60–70% / 30–40%, articulată de operatorul *restul*) → asimetria reversibil/ireversibil (codificată doar prin distribuția verbului *restituie*). Sintactic, vârfurile sunt **gerunziul absolut cu subiect propriu** (predicație adăugată fără rang frastic) și **dubla elipsă** din antiteza distributivă (gapping + substituție prin *cele*) — două procedee de comprimare opuse ca direcție: unul adaugă predicativitate fără propoziție, celălalt suprimă predicatul lăsând propoziția. Stilistic, textul se distinge de discursul clasificator și de cel modelator prin **actanțializarea forțelor fizice** și prin izotopia economică a energiei.

Pot face și aici **analiza relațională drăsoveniană integrală** — fragmentul oferă trei probleme de primă mână pentru metodă: statutul flectival al gerunziului absolut (regent de subiect propriu și de conjunctiv), elipsa în sistemul T1→T2 (relație cu un termen zero recuperabil) și flectivul discontinuu *pe care... îl*.

Acest fragment este interesant deoarece se află la intersecția dintre:

- descriere tehnică;
- explicație mecanică;
- analiză energetică.

Față de fragmentele anterioare, aici apare pentru prima dată o **transformare energetică explicită**, ceea ce schimbă structura logică a textului.

I. RESTITUIREA ORTOGRAFICĂ

Forma corectă:

Arcurile inelare lucrează numai la compresiune. Sub acțiunea forței exterioare, inelele alunecă reciproc, pe suprafețele conice de contact; inelele exterioare sunt întinse, iar cele interioare comprimate. Datorită deplasării relative a inelelor, între acestea apar forțe de frecare mari, lucrul mecanic de frecare putând să reprezinte 60...70% din lucrul mecanic al forței exterioare. Restul de 30...40% din lucrul mecanic al forței exterioare este înmagazinat sub formă de lucru mecanic de deformație, pe care arcul îl restituie la destindere.

II. ANALIZA SINTACTICĂ

Fragmentul conține patru enunțuri principale.

Enunțul 1

Arcurile inelare lucrează numai la compresiune.

Propoziție simplă.

Structură

Subiect:

arcurile inelare

Predicat:

lucrează

Complement:

la compresiune

Circumstanțial:

numai

Observație

Aceasta este o propoziție definitorie.

Nu descrie un eveniment.

Descrie domeniul de funcționare al unei categorii tehnice.

Prezentul este gnomic.

Enunțul 2

Sub acțiunea forței exterioare, inelele alunecă reciproc, pe suprafețele conice de contact; inelele exterioare sunt întinse, iar cele interioare comprimate.

Avem trei nuclee predicative:

P1

inelele alunecă reciproc

P2

inelele exterioare sunt întinse

P3

cele interioare (sunt) comprimate

Predicatul:

sunt

este elidat în a doua secvență coordonată.

Observație importantă

Textul descrie simultan:

- mișcare;
- stare mecanică.

Prin urmare:

alunecarea produce întinderea și comprimarea.

Relația cauzală există semantic, dar nu este exprimată sintactic.

Enunțul 3

Datorită deplasării relative a inelelor, între acestea apar forțe de frecare mari, lucrul mecanic de frecare putând să reprezinte 60...70% din lucrul mecanic al forței exterioare.

Predicat principal:

apar

Subiect:

forțe de frecare

Construcție gerunzială redusă:

putând să reprezinte...

Aceasta funcționează ca o expansiune explicativă a propoziției principale.

Enunțul 4

Restul de 30...40% ... este înmagazinat ... pe care arcul îl restituie la destindere.

Aici apare singura subordonată propriu-zisă.

P1

Restul ... este înmagazinat...

P2

pe care arcul îl restituie la destindere

Propoziție atributivă.

Antecedent:

lucru mecanic de deformație

Conectiv:

care

III. MORFOSINTAXĂ

Dominanța pasivului

Avem:

sunt întinse

sunt comprimate

este înmagazinat

Agentul nu este exprimat.

Interesează efectul mecanic, nu autorul.

Aceasta este o trăsătură fundamentală a stilului tehnic.

Participii

Textul este dominat de participii:

- întinse
- comprimate
- înmagazinat

Participiul permite exprimarea stării rezultate.

Lanțuri genitivale

Apar structuri caracteristice:

acțiunea forței exterioare

deplasării relative a inelelor

lucrul mecanic al forței exterioare

lucru mecanic de deformație

Din nou, nominalizarea domină exprimarea.

IV. ANALIZA LOGICĂ

Aceasta este partea centrală a fragmentului.

Structura globală

Textul urmează schema:

stare inițială

arc inelar

↓

acțiune

forță exterioară

↓

efect mecanic

alunecare relativă

↓

efect fizic

frecare

↓

efect energetic

disipare + stocare

↓

restituire

destindere

Practic, avem un lanț cauzal complet.

V. ANALIZA ENERGETICĂ

Aceasta este adevărata temă a fragmentului.

Primele texte analizate:

- clasificau;
- descriau;
- modelau.

Acesta explică un bilanț energetic.

Intrare

lucrul mecanic al forței exterioare

Energia introdusă în sistem.

Pierdere

60...70%

lucru mecanic de frecare.

Energia se disipă.

Energie stocată

30...40%

lucru mecanic de deformație.

Energia este acumulată elastic.

Recuperare

arcul îl restituie la destindere

Energia revine parțial în sistem.

Observație foarte importantă

Fragmentul descrie un sistem cu amortizare internă.

Nu este un arc ideal.

Este un arc care consumă energie prin frecare.

Aceasta este informația tehnică esențială.

VI. ANALIZA STILISTICĂ

Prezent gnomic

Toate verbele:

- lucrează
- alunecă
- apar
- reprezintă
- este înmagazinat
- restituie

descriu legi generale.

Depersonalizare

Nu există:

- operator;
- proiectant;

- utilizator.

Există doar:

- forțe;
- inele;
- energie.

Densitate conceptuală

Fragmentul este foarte concentrat.

În aproximativ 50 de cuvinte sunt descrise:

1. funcționarea mecanică;
2. contactul dintre inele;
3. frecarea;
4. bilanțul energetic;
5. recuperarea energiei.

VII. NIVELUL CONCEPTUAL

Aici apare ceva nou față de fragmentele anterioare.

Textul nu mai descrie:

ce este obiectul

ci:

ce se întâmplă cu energia în interiorul lui.

Prin urmare, schema conceptuală este:

mecanică

forță
→ deplasare
→ frecare

și simultan:

energetică

energie introdusă
→ energie disipată
→ energie stocată
→ energie restituită

Cele două lanțuri sunt suprapuse.

VIII. FIGURI LOGICE ȘI DISCURSIVE

Fragmentul este construit pe două opoziții.

Opoziția mecanică

inele exterioare

inele interioare

exterior ↔ interior

întindere ↔ compresiune

Opoziția energetică

60...70%

vs.

30...40%

pierdere ↔ acumulare

Aceste opoziții organizează întregul text.

IX. CE LIPSEȘTE DINTR-O ANALIZĂ OBIȘNUITĂ

Foarte puțini observă că fragmentul este construit pe principiul:

conservarea energiei.

Practic:

lucrul mecanic introdus

=

lucrul mecanic de frecare

-

lucrul mecanic de deformație

Schema implicită este:

$$L_{ext} = L_{frecare} + L_{deformatie}$$

Aceasta este ecuația conceptuală care organizează întreg fragmentul, chiar dacă nu este scrisă explicit.

Concluzie

Față de fragmentele precedente:

- textul despre filete era organizat prin clasificare;
- textul despre arcul elicoidal era organizat prin modelare;
- acest text este organizat prin cauzalitate și bilanț energetic.

Nucleul lui nu este nici taxonomic, nici geometric, ci energetic.

Toate propozițiile converg spre aceeași idee centrală:

o mare parte din energia introdusă este disipată prin frecare, iar numai o parte este stocată elastic și restituită ulterior.

Aceasta este informația dominantă a întregului fragment.

Integrarea evaluării: acorduri, corecții și aprofundări

Evaluarea confirmă structura de ansamblu — lanțul cauzal, bilanțul energetic, opozițiile organizatoare. Conține însă de astă dată **trei imprecizii gramaticale** care trebuie corectate și câteva omisiuni pe care le închid. Le iau pe rând.

1. Corecție: „numai" nu este circumstanțial

Evaluarea analizează: *„Complement: la compresiune; Circumstanțial: numai"*. Inversiunea etichetelor ascunde o eroare reală: ***numai*** **nu este circumstanțial** și nu este parte de propoziție deloc. Este **semiadverb restrictiv** — clasa cuvintelor fără autonomie sintactică (*numai, doar, chiar, și, tocmai, măcar*), care nu primesc funcție, ci **operează asupra funcției altui termen**: aici restrânge exclusiv grupul *la compresiune*. Probele: nu poate fi interogat (*„cum lucrează?" — *numai* nu răspunde), nu poate fi suprimat fără a schimba valoarea de adevăr a enunțului (suprimarea unui circumstanțial restrânge informația; suprimarea lui *numai* **falsifică** enunțul, fiindcă anulează excluderea celorlalte regimuri), și se deplasează împreună cu grupul pe care îl marchează. Statutul corect: **operator de exclusivitate fără funcție sintactică**, adiacent circumstanțialului de relație *la compresiune*.

2. Corecție: numărătoarea nucleelor predicative din enunțul 3

Evaluarea tratează *putând să reprezinte* ca simplă „construcție gerunzială redusă, expansiune explicativă" — și pierde astfel **două fapte de structură**:

(a) *să reprezinte* este **conjunctiv — mod personal**. După criteriul monopredicațional aplicat consecvent în toate analizele anterioare, enunțul 3 conține deci **două unități predicaționale** (*apar* + *să reprezinte*), nu una cu anexă. Conjunctivul este regizat de gerunziul modal *putând* — configurația rară a unui **mod personal subordonat unei forme nepersonale**.

(b) Gerunziul este **absolut**: are subiect propriu (*lucrul mecanic de frecare*), diferit de subiectul regentei (*forțe*). Tocmai subiectul autonom face din bloc echivalentul unei propoziții coordonate degradate („...iar lucrul mecanic poate reprezenta..."), nu o expansiune a predicatului *apar*. Eticheta „redusă" este derutantă: nimic nu e redus aici — dimpotrivă, construcția **adaugă o predicație completă** (subiect + modal + conjunctiv + nume predicativ procentual) fără a-i acorda rang frastic. Consecvent cu microcorecția adoptată anterior, formularea exactă: enunțul 3 este **dublu-predicațional cu un singur rang frastic plin**.

3. Corecție: relația cauzală dintre alunecare și stările de tensiune

Evaluarea afirmă: „relația cauzală există semantic, dar **nu este exprimată sintactic**". Nuanțez: nu este exprimată **joncțional** (niciun *de aceea, astfel, încât*), dar este exprimată **punctuațional și pozițional**. Punctul și virgula este aici un **conector cauzal de rang zero**: desparte exact cinematica (alunecarea) de statica rezultată (întins/comprimat), iar ordinea ireversibilă a secvențelor (cauza obligatoriu înaintea efectului; inversarea ar produce nonsens expozitiv) codifică direcția cauzală. Sintaxa „tace", dar **aranjamentul vorbește**: avem cauzalitate prin juxtapunere ordonată — procedeul cel mai economic al lanțului explicativ, folosit și între enunțurile 1→2 (regimul de compresiune este condiția alunecării) fără niciun conector. Textul are un singur conector cauzal explicit (*datorită*) la **treapta cea mai importantă** (apariția frecării — informația-cheie) și lasă restul lanțului pe seama ordinii: **explicitarea cauzală este dozată proporțional cu miza**.

4. Acord și consolidare: ecuația de conservare ca organizator ascuns

Punctul IX al evaluării coincide cu analiza mea și îl consider achiziția centrală comună: fragmentul este organizat de ecuația nescrisă **L_ext = L_frecare + L_deformație**. Adaug ceea ce evaluarea nu spune — **cum anume** execută textul ecuația fără s-o scrie:

- **membrul stâng** este fixat prin repetarea identică, de două ori, a sintagmei-etalon *„lucrul mecanic al forței exterioare"* — același referent, aceeași formă (univocitate): el este întregul (100%);
- **adunarea** este executată de operatorul lexical ***restul*** — singurul cuvânt din text care presupune aritmetic complementaritatea (restul = 100% − 60...70%);
- **verificarea** este lăsată cititorului: 60...70 + 30...40 = 100, cu intervalele corelate invers (dacă frecarea e 70, deformația e 30) — corelație pe care notația de interval o lasă implicită, dar fizica o impune;
- **asimetria de destin** a celor doi termeni (disipat irecuperabil / stocat și restituit) este codificată exclusiv prin **distribuția verbului *restituie***: aplicat numai deformației, el declară prin omisiune că frecarea nu se

restituie — distincția reversibil/ireversibil, exprimată printr-un verb care lipsește de la unul dintre termeni.

Textul realizează deci o **demonstrație contabilă cu mijloace pur lexicale**: etalon repetat, operator de complement, intervale corelate, verb distribuit asimetric.

5. Completare la opozițiile structurante (punctul VIII al evaluării)

Evaluarea identifică opozițiile mecanică (exterior/interior — întins/comprimat) și energetică (60–70/30–40). Adaug observația care le leagă: **ambele opoziții sunt încrucișate, nu paralele**, și ambele sunt **partiții exhaustive ale unui întreg**. Inelele sunt *toate* fie exterioare, fie interioare; energia este *toată* fie disipată, fie stocată. Fragmentul gândește sistematic în **dihotomii complete** — niciun inel și niciun procent nu rămâne în afara partițiilor. Iar sintactic, cele două opoziții primesc tratamente omoloage: prima este articulată de *iar* cu dublă elipsă (paralelism comprimat), a doua de *restul* cu repetarea etalonului (complementaritate lexicală) — **două tehnici diferite de a spune „totul se împarte fără rest în două"**, una sintactică, una lexicală.

6. Completare: ce omite evaluarea la nivel sintactic

Trei fapte rămase neanalizate în document, pe care le reținem din analiza proprie ca necesare formei finale:

(a) Flectivul discontinuu *pe care... îl* din atributivă — dublarea clitică obligatorie a obiectului direct relativ: aceeași funcție marcată de două ori (relativ prepozițional + clitic de reluare), construcție canonică românească pe care orice analiză a frazei 4 trebuie s-o înregistreze.

(b) Dubla elipsă din *iar cele interioare comprimate*: nu doar predicatul (*sunt* — gapping), ci și substantivul (*inelele* — substituit prin demonstrativul-articol *cele*). Patru cuvinte rostite, două recuperate: secvența cea mai comprimată a întregului corpus analizat până acum.

(c) Topica *forțe de frecare mari* — adjectivul evaluativ împins după atributul clasificator: în grupul nominal tehnic, clasificarea precede calificarea; *forțe mari de frecare* ar fi fost ordinea limbii comune.

7. Precizie factuală minoră

Evaluarea afirmă că fragmentul are „aproximativ 50 de cuvinte"; are în realitate circa **80**. Detaliu fără consecințe interpretative, dar într-o analiză care se sprijină pe densitatea informațională, raportul corect este informație maximă pe ~80 de cuvinte — tot remarcabil, doar exact.

8. Acordul de fond: identitatea discursivă a fragmentului

Confirm diagnoza finală a evaluării, care coincide cu a mea și completează seria tipologică a textelor analizate: fragmentul nu este organizat **taxonomic** (clasificare prin criterii), nici **modelator** (instanțiere + idealizare + parametrizare), ci **cauzal-energetic**: lanț de cauze cu bilanț de conservare. Marca lui stilistică proprie, pe care o subliniez ca trăsătură definitorie: **actanțializarea entităților fizice** — arcurile *lucrează*, inelele *alunecă*, forțele *apar*, arcul *restituie*. Spre deosebire de discursul clasificator (unde agentul era evacuat prin pasive impersonale) și de cel modelator (unde domina copula statică), discursul explicativ-funcțional **redistribuie agentivitatea naturii**: depersonalizarea nu mai înseamnă absența subiecților, ci înlocuirea subiectului uman cu actanți fizici. Gramatica subiectului rămâne plină; doar ontologia lui s-a schimbat.

Analiza fragmentului este astfel închisă pe toate etajele: restituire (cu notația de interval ca semn împrumutat din codul matematic), sintaxă (cu corecțiile privind *numai*, gerunziul absolut dublu-predicațional și cauzalitatea punctuațional-pozițională), morfosintaxă (pasive de stare, participii rezultative, flectiv discontinuu, dublă elipsă, topica grupului nominal), logică (lanț cauzal dozat + ecuația de conservare executată lexical), stilistică (prezent gnomic dinamic, izotopia economică, antiteza distributivă, gradarea calitativ → cantitativ) și nivel conceptual (suprapunerea lanțului mecanic și a celui energetic; arcul ca disipator — funcția ascunsă în bilanț).

Pot continua cu **analiza relațională drăsoveniană integrală** a acestui fragment — care ar avea de tranșat trei probleme de teorie: gerunziul absolut ca regent simultan de nominativ (subiect propriu) și de conjunctiv; termenul elidat în rețeaua T1→T2 (relație cu un zero recuperabil prin paralelism); și statutul flectivului discontinuu *pe care... îl* (o funcție, două mărci) față de principiul „o funcție — un caz" — sau pot trece la următorul text.

Această integrare este foarte bună și, spre deosebire de unele dintre textele anterioare, aici chiar identifică trei puncte unde analiza precedentă putea fi corectată.

Le iau pe rând.

1. Corecția privind „numai” este corectă

Aici ai dreptate.

În:

Arcurile inelare lucrează numai la compresiune.

„numai” nu este complement circumstanțial.

Nu răspunde la nicio întrebare sintactică:

- unde?
- când?
- cum?
- de ce?

El funcționează ca:

operator restrictiv (semiadverb de exclusivitate)

care modifică întregul grup:

la compresiune.

Analiza:

c.c. = numai

este greșită.

Analiza:

numai = operator restrictiv fără funcție sintactică proprie

este cea corectă.

---

2. Observația despre gerunziul absolut este una dintre cele mai importante

Aici cred că ai adus o îmbunătățire reală.

Secvența:

lucrul mecanic de frecare putând să reprezinte...

nu este o simplă anexă explicativă.

Are:

- subiect propriu;
- predicație proprie;
- modalizare proprie.

Practic:

lucrul mecanic de frecare poate reprezenta...

este o propoziție completă degradată formal la gerunziu.

Foarte bine observat.

---

3. Nuanțarea cauzalității este mai exactă

Ai dreptate și aici.

Eu aș formula astfel:

cauzalitatea nu este marcată joncțional, dar este marcată secvențial și punctuațional.

Adică:

- nu există conector explicit;
- există ordine cauză → efect.

Aceasta este o observație fină și corectă.

---

4. Ecuația energetică este într-adevăr centrul textului

Aceasta rămâne observația-cheie.

Îmi place mai ales completarea:

restul

ca operator lexical de conservare.

Foarte puțini observă asta.

În realitate:

restul de 30...40%

face toată munca matematică a fragmentului.

Fără acest cuvânt, relația de complementaritate ar dispărea.

---

5. Opozițiile exhaustive sunt foarte bine formulate

Aici ai mers mai departe decât analiza inițială.

Ai observat că:

- exterior/interior;
- disipare/stocare;

nu sunt simple contraste.

Sunt:

partiții exhaustive.

Aceasta este o diferență importantă.

Textul nu lasă elemente reziduale.

Totul intră într-una dintre cele două clase.

---

6. Observația despre flectivul discontinuu trebuie păstrată

Da.

În:

pe care arcul îl restituie

avem:

- relativul;
- cliticul de reluare.

Aceasta este o caracteristică tipică românei și merită consemnată.

Mai ales într-o analiză care urmărește sistematic relațiile sintactice.

---

7. Dubla elipsă este foarte bine observată

În:

iar cele interioare comprimate

lipsesc simultan:

- inelele;
- sunt.

Ai perfectă dreptate.

Este probabil cea mai comprimată secvență din fragment.

---

8. Topica grupului nominal este o observație subtilă

Foarte bună.

În limbajul tehnic:

forțe de frecare mari

este mai natural decât:

mari forțe de frecare

sau

forțe mari de frecare.

Clasificarea precede evaluarea.

Întâi identificăm tipul.

Abia apoi precizăm mărimea.

Aceasta este o regulă tacită foarte răspândită în discursul științific.

---

9. Actanțializarea entităților fizice este probabil cea mai bună completare nouă

Aici cred că ai atins nucleul stilistic al fragmentului.

Compară:

textul despre filete

se deosebesc

sunt utilizate

se impun

agentul este șters.

textul despre arcuri

lucrează

alunecă

apar

restituie

agentul reapare.

Dar nu mai este uman.

Este fizic.

Aceasta este o diferență fundamentală între:

- discursul clasificator;
- discursul explicativ-funcțional.

Foarte bine observat.

---

10. Singura nuanță pe care aș adăuga-o

La:

lucrul mecanic de frecare putând să reprezinte 60...70%

există și o valoare epistemică.

Autorul nu spune:

reprezintă.

Spune:

putând să reprezinte.

Prin urmare, procentul este:

- tipic;
- posibil;
- dependent de condiții.

Modalul introduce o marjă de variație.

Acest lucru este compatibil cu intervalul:

60...70%.

Așadar:

- intervalul exprimă variația cantitativă;
- modalul exprimă variația contextuală.

Cele două mecanisme lucrează împreună.

Verdict final

Această versiune este mai bună decât analiza precedentă și corectează exact punctele care trebuiau corectate.

Cele mai valoroase contribuții sunt:

1. statutul lui **numai**;

2. gerunziul absolut cu subiect propriu;
3. cauzalitatea prin ordine și punctuație;
4. rolul lexical al lui **restul**;
5. partițiile exhaustive;
6. dubla elipsă;
7. actanțializarea entităților fizice;
8. observarea modalizării prin **putând să**.

În forma actuală, analiza este foarte aproape de ceea ce aș numi o analiză completă, atât din perspectivă gramaticală, cât și logică, stilistică și discursivă. Pentru acest fragment, nu mai văd omisiuni majore.

Închiderea analizei: integrarea ultimei nuanțe

Toate punctele evaluării confirmă corecțiile operate; rămâne de integrat o singură completare nouă — punctul 10, modalizarea epistemică — pe care o accept și o duc până la consecințele ei.

1. Dubla calibrare a incertitudinii: modalul + intervalul

Observația este exactă și merită statutul de constatare de sistem, nu de detaliu: în secvența *„putând să reprezinte 60...70%"*, textul calibrează incertitudinea **prin două mecanisme simultane și neredundante**:

(a) Intervalul numeric (60...70%) exprimă **variația cantitativă în interiorul regimului tipic**: chiar în condiții normale, valoarea nu e un punct, ci o plajă — dependentă de coeficientul de frecare, de starea suprafețelor, de unghiul conului. Intervalul spune: *valoarea exactă diferă de la caz la caz, dar stă aici*.

(b) Modalul epistemic (*putând*) exprimă **condiționarea contextuală a regimului însuși**: nici măcar apartenența la interval nu e garantată necondiționat — *poate* să reprezinte atât, în configurațiile uzuale. Modalul spune: *afirmația are statut de posibilitate tipică, nu de lege*.

Cele două marje sunt **ortogonale**: una măsoară dispersia valorii, cealaltă soliditatea afirmației. Un text mai puțin riguros ar fi scris *„reprezintă 65%"* — punct fix, asertare plină — și ar fi mințit de două ori. Cursul alege dubla

acoperire: **asertare slăbită asupra unei valori difuze**. Aceasta este forma onestă a cunoașterii inginerești despre fenomene cu împrăștiere (frecarea fiind fenomenul cu împrăștiere prin excelență — cel mai puțin „legiferabil" capitol al mecanicii).

2. Consecința: gradientul epistemic al fragmentului

Odată identificată modalizarea, fragmentul își dezvăluie o stratificare epistemică pe care merită s-o fixez explicit, fiindcă închide analiza:

- **Enunțul 1** — asertare categorică întărită: *lucrează **numai** la compresiune* — nu doar afirmație, ci afirmație + excludere; certitudine maximă (definiție de regim);
- **Enunțul 2** — asertare plină, nemodalizată: *alunecă, sunt întinse, comprimate* — mecanismul calitativ e cert (geometria îl garantează);
- **Enunțul 3** — asertare **modalizată + interval**: *putând să reprezinte 60...70%* — cuantificarea frecării, zona de incertitudine maximă;
- **Enunțul 4** — asertare plină recâștigată: *este înmagazinat, restituie* — dar pe un conținut derivat aritmetic (*restul*), a cărui certitudine este **moștenită prin complementaritate**: dacă frecarea e incertă în interval, restul e incert în intervalul-oglindă, însă *relația* de conservare e certă.

Gradientul este deci: **certitudine definițională → certitudine mecanică → incertitudine cuantificată → certitudine relațională**. Textul își dozează forța asertivă exact pe harta fiabilității cunoașterii: tare unde fizica e geometrică, slab unde e tribologică, tare din nou unde e doar aritmetică. Modalizarea nu e o ezitare stilistică — este **epistemologia disciplinei depusă în gramatică**: singura frază modalizată a fragmentului este exact fraza despre singurul fenomen pe care mecanica nu-l poate calcula decât empiric.

Iar convergența finală: *numai* (operatorul de excludere, certitudine maximă) și *putând* (operatorul de posibilitate, certitudine minimă) sunt **cele două capete ale aceleiași scale**, plasate la extremitățile textului — fragmentul se deschide cu cea mai tare formă de asertare și își traversează apoi propria incertitudine, închizându-se pe certitudinea derivată. Puține texte de 80 de cuvinte au o arhitectură epistemică atât de completă.

3. Forma finală — sumarul integral al analizei

Cu această ultimă integrare, analiza fragmentului despre arcurile inelare este închisă pe toate etajele:

Restituire: diacritice; notația de interval *60...70%* ca semn matematic împrumutat; *datorită* cauzal-favorabil, excepțional exact (frecarea ca efect util).

Sintaxă: patru enunțuri; *numai* = operator restrictiv fără funcție; gerunziul absolut *putând să reprezinte* = predicație completă degradată formal (subiect propriu + modal + conjunctiv), enunț dublu-predicațional cu un singur rang frastic; dubla elipsă *iar cele interioare comprimate* (gapping + substituție prin *cele*); atributiva cu flectiv discontinuu *pe care... îl*; cauzalitate marcată secvențial și punctuațional (punctul și virgula ca articulație cinematică/statică), nu joncțional — cu explicitarea cauzală dozată proporțional cu miza (*datorită* doar la treapta-cheie).

Morfosintaxă: pasive de stare cu participii rezultative (*întinse, comprimate, înmagazinat*); lanțuri genitivale; topica clasificare-înainte-de-calificare (*forțe de frecare mari*); izotopia lexicală economică (*lucru, înmagazinat, restul, restituie*).

Logică: lanț cauzal complet (regim → forță → alunecare → stări opuse → frecare → bilanț); ecuația de conservare L_ext = L_frecare + L_deformație executată integral lexical (etalonul repetat, operatorul *restul*, intervalele corelate invers, verbul *restituie* distribuit asimetric = distincția reversibil/ireversibil); partiții exhaustive încrucișate (exterior/interior, disipat/stocat).

Stilistică și discurs: prezent gnomic dinamic; actanțializarea entităților fizice (agentivitatea redistribuită naturii — marca discursului explicativ-funcțional față de cel clasificator și cel modelator); antiteza distributivă cu *iar*; gradarea calitativ → cantitativ; **dubla calibrare a incertitudinii** (interval + modal) și gradientul epistemic al celor patru enunțuri.

Pentru acest fragment nu mai văd nici eu omisiuni. Pot trece la **analiza relațională drăsoveniană integrală** (cu cele trei probleme teoretice anunțate: gerunziul absolut ca regent dublu — de nominativ și de conjunctiv; zeroul elidat în rețeaua T1→T2; flectivul discontinuu față de principiul „o funcție — un caz"), sau aștept următorul text.

Da. În acest punct consider că analiza este practic închisă și stabilizată.

Față de toate versiunile anterioare, cea mai importantă achiziție nouă este identificarea **stratificării epistemice** a textului. Aceasta este observația care mută analiza din zona strict gramaticală și logică în zona discursului științific.

Câteva remarci finale:

1. Observația despre „numai” și „putând” este excelentă

Nu doar pentru că sunt doi operatori modali diferiți, ci pentru că ocupă poziții strategice:

- **numai** → restricție maximă;
- **putând** → deschidere maximă.

Textul începe prin excludere și continuă prin probabilizare.

Aceasta nu este întâmplător.

Într-adevăr, mecanica geometrică permite afirmații categorice, iar tribologia (frecarea) introduce inevitabil variația.

---

2. Gradientul epistemic este probabil cea mai profundă observație din întreaga analiză

Schema:

definiție → mecanism → estimare → conservare

este foarte convingătoare.

Mai ales pentru că se suprapune perfect peste distribuția modală:

Enunț	**Statut epistemic**
lucrează numai	certitudine maximă
alunecă / sunt	certitudine mecanică
putând să reprezinte	probabilitate controlată

Enunț	Statut epistemic
este înmagazinat / restituie	certitudine relațională

Această distribuție nu este arbitrară.

Ea reflectă gradul de calculabilitate al fenomenelor descrise.

---

3. „Restul” ca operator de conservare trebuie păstrat

Este una dintre cele mai originale observații.

În majoritatea analizelor:

restul

ar fi tratat ca simplu pronume/substantiv.

Aici este observată funcția lui logică:

operator lexical al complementarității.

Și într-adevăr, fără el nu mai există conservare explicită.

---

4. Actanțializarea entităților fizice este formulată foarte bine

Mai ales prin comparația implicită cu textele precedente.

Ai identificat o diferență de regim discursiv:

Tip discurs	Subiect dominant
clasificator	clase
modelator	modele
explicativ-funcțional	entități fizice active

Această observație merită păstrată ca principiu general pentru analiza textelor tehnice.

---

5. Singura micro-nuanță pe care aș introduce-o

Aici:

„singurul fenomen pe care mecanica nu-l poate calcula decât empiric”

Aș reformula mai prudent:

„unul dintre fenomenele clasice cu cea mai mare dependență de determinarea experimentală”.

Din perspectivă istorică și inginerească este mai greu de contestat.

În rest, ideea rămâne validă: frecarea este exact zona unde discursul introduce modalizare și intervale.

---

6. Ce mi se pare cel mai valoros în forma finală

Nu observațiile izolate, ci faptul că toate nivelurile converg spre aceeași concluzie.

Gramatica:

- numai;
- putând;
- restul.

Logica:

- conservare;
- complementaritate.

Stilistica:

- gradarea certitudinii.

Conceptual:

- disipare vs. stocare.

Toate spun același lucru prin mijloace diferite.

Acesta este semnul unei analize mature: când nivelurile nu mai produc interpretări paralele, ci se confirmă reciproc.

Verdict final

Nu mai văd omisiuni semnificative.

Dacă ar fi inclusă într-un corpus de analize, aceasta este deja o analiză completă pentru un fragment tehnic scurt, acoperind:

- restituirea filologică;
- sintaxa;
- morfosintaxa;
- logica;
- stilistica;
- discursul științific;
- epistemologia implicită;
- organizarea conceptuală.

Pentru acest text nu aș mai adăuga nimic substanțial. Următorul pas firesc ar fi fie analiza relațională drăsoveniană propriu-zisă, fie trecerea la un nou fragment.

Accept micro-nuanța de la punctul 5 — formularea definitivă: frecarea este „unul dintre fenomenele clasice cu cea mai mare dependență de determinarea experimentală". Restul rămâne cum a fost stabilizat. Trec la pasul anunțat.

Analiză relațională integrală a fragmentului despre arcurile inelare, în maniera D. D. Drăsoveanu (sintaxa clujeană)

0. Instrumentarul și cele trei probleme teoretice

Reperele constante: **un mod personal = o unitate monopredicațională**; relația sintactică e **binară și orientată** (T1 regent → T2 subordonat), verbul-predicat fiind regent absolut și **nominativul subiectului — caz regizat**; mijloacele subordonării: desinența cazuală, **prepoziția + cazul impus** (flectiv complex), **acordul**, **recțiunea**, **aderarea**; principiul **„o funcție — un caz"**; coordonarea = nondependență; relativul = conectiv bifuncțional; analiza clujeană a pasivului: *a*

fi = copulă (unicul purtător de predicativitate) + participiu adjectivizat = **nume predicativ acordat**.

Fragmentul pune metodei trei probleme pe care analiza trebuie să le tranșeze:

(П1) Gerunziul absolut *putând* — formă nepersonală care regizează simultan **un nominativ-subiect propriu** și **un conjunctiv** (mod personal): regență fără predicativitate, în varianta ei maximă.

(П2) Elipsa din *iar cele interioare comprimate* — relații sintactice cu un **termen zero**: există relația dacă unul dintre termeni nu e rostit?

(П3) Flectivul discontinuu *pe care... îl* — o funcție cu **două mărci segmentale**: încalcă sau confirmă principiul „o funcție — un caz"?

Inventarul modurilor personale: *lucrează, alunecă, sunt (întinse), [sunt]-zero, apar, să reprezinte, este (înmagazinat), restituie* → **8 unități monopredicaționale: 7 exprimate + 1 recuperabilă prin elipsă**. (Numărătoarea include obligatoriu conjunctivul *să reprezinte* — mod personal, indiferent de regentul lui nepersonal — și zeroul copulativ, a cărui realitate o va proba flectivul de acord.)

ENUNȚUL 1

Arcurile inelare lucrează numai la compresiune.

lucrează (T1 absolut)

/ \

Arcurile la compresiune

(N. regizat) (la + Ac. → circ. de regim)

|

inelare (acord: n. pl., N.)

- **Arcurile → lucrează**: N. regizat.
- **inelare → Arcurile**: acord total.

- **la compresiune → lucrează**: **la + Ac.** = flectiv complex; circumstanțial de regim/relație.
- ***numai***: statut drăsovenian special — **nu este termen al niciunei relații**. Nu poartă flectiv, nu primește funcție, nu poate fi nici T1, nici T2: este **operator adiacent**, atașat grupului *la compresiune*, exterior rețelei T1→T2 dar interior propoziției. În sistemul clujean, semiadverbele ocupă aceeași poziție teoretică precum corelativele (*atât de*) sau morfemele graduale (*foarte*): **material lingvistic fără funcție sintactică**, cu rol operatoriu (aici: excluderea alternativelor). Rețeaua relațională a enunțului are 3 termeni; enunțul are 5 cuvinte — diferența o fac articolul-flectiv și operatorul.

ENUNȚUL 2

Sub acțiunea forței exterioare, inelele alunecă reciproc, pe suprafețele conice de contact; inelele exterioare sunt întinse, iar cele interioare comprimate.

P1 — *inelele alunecă reciproc, pe suprafețele conice de contact*

- **inelele → alunecă**: N. regizat.
- **reciproc → alunecă**: adverb, **aderare**; semantic, codifică **simetria actanțială** (fiecare inel față de celălalt) — un cvasi-actant comprimat într-un flectiv zero.
- **sub acțiunea → alunecă**: **sub + Ac.** = flectiv complex; circumstanțial cauzal-condiționant (metafora gramaticalizată a presiunii: cauza ca apăsare de deasupra).
- **forței → acțiunea**: **G.** (desinență pură, contiguitate — fără articol genitival, regulat); *acțiunea* = nominalizare, iar genitivul este **subiectiv** (forța acționează → *acțiunea forței*: transfer N.→G. sub nominalizare).
- **exterioare → forței**: acord (f. sg., G.).
- **pe suprafețele → alunecă**: **pe + Ac.**, circumstanțial de loc; **conice** → acord; **de contact** → de + Ac., atribut.

P2 — *inelele exterioare sunt întinse*

Analiza clujeană a pasivului, aplicată strict:

- ***sunt*** = **copulă**, unicul purtător al modului personal → predicativitatea stă integral aici.
- ***întinse*** = **participiu adjectivizat, nume predicativ**, subordonat subiectului prin **acord** (n. pl., N.). Proba: flectivul lui e adjectival (gen + număr + caz), nu verbal.
- **inelele → sunt**: N. regizat; **exterioare** → acord.
- **Punctul și virgula** dintre P1 și P2: **jonctiv zero „tare"** — juxtapunere cu pauză majoră; drăsovenian, coordonare prin nondependență cu marcă pur grafică, peste care semantica suprapune direcția cauzală (codificată de **ordinea ireversibilă** a termenilor, nu de vreun flectiv).

P3 — *iar cele interioare comprimate* — problema (П2): relația cu termen zero

Structura plină: *iar cele [inele] interioare [sunt] comprimate*. Două absențe simultane:

(a) Substantivul elidat, substituit prin ***cele*** — articol demonstrativ-pronominal care **preia referința și flexiunea** numelui absent: poartă el însuși mărcile de n. pl., N. și servește drept **suport flectival** pentru acordul lui *interioare*. Drăsovenian: *cele* nu e termen nou, ci **flectivul rămas vizibil al unui termen invizibil** — un caz în care limba păstrează flexiunea și aruncă lexemul.

(b) Copula elidată (gapping). Aici se tranșează (П2): **relația există, fiindcă flectivul ei există**. *Comprimate* poartă **acordul** (n. pl., N.) — or, acordul este un flectiv **orientat**: el cere un termen cu care să se acorde și o poziție predicativă în care să funcționeze ca nume predicativ. Flectivul prezent **probează** termenul absent: dacă n-ar exista poziția copulativă zero, acordul lui *comprimate* ar rămâne fără configurație care să-l genereze. Răspunsul drăsovenian la (П2): **relația sintactică nu cere rostirea ambilor termeni, ci recuperabilitatea flectivală a termenului zero** — zeroul este aici garantat de paralelismul total cu P2 (*sunt întinse / [sunt] comprimate*: aceeași schemă, același flectiv de acord, aceeași poziție). Elipsa nu suprimă relația; suprimă doar semnificantul unuia dintre termenii ei.

- ***iar***: jonctiv coordonator opozitiv-distributiv — nondependență P2—P3; alegerea lui (nu *dar*, nu *și*) este selecția jonctivului specializat pentru **distribuirea contrariilor pe termeni paraleli**.

P1 [alunecă] —;— P2 [sunt + întinse] —iar— P3 [Ø-copulă + comprimate]

| (copulă + NP acordat) |

inelele exterioare cele [Ø] interioare

(N. regizat + acord) (substitut flectival + acord la zero)

ENUNȚUL 3

Datorită deplasării relative a inelelor, între acestea apar forțe de frecare mari, lucrul mecanic de frecare putând să reprezinte 60...70% din lucrul mecanic al forței exterioare.

P1 — *...apar forțe de frecare mari*

- **forțe → apar**: N. regizat, subiect postpus, **nearticulat** (apariția introduce referenți noi — verbele existențial-prezentative regizează tipic nominative nedefinite).
- **de frecare → forțe**: de + Ac., atribut clasificator; **mari → forțe**: acord (f. pl., N.) — postpus blocului prepozițional: topica reflectă ierarhia clasificare → calificare.
- **datorită deplasării → apar**: **datorită + D.** — flectivul complex cauzal cu dativul; *deplasarea* = nominalizare, genitivul ei:
- **a inelelor → deplasării**: **G. cu articol genitival *a***, acordat cu regentul *deplasarea* (f. sg.), obligatoriu fiindcă contiguitatea regent–genitiv e ruptă de *relative* (acord, f. sg., G.) — articolul genitival ca **adresă sintactică**, exact ca în textele anterioare. Genitivul este **subiectiv** (inelele se deplasează → N.→G.).
- **între acestea → apar**: **între + Ac.**, circumstanțial de loc; *acestea* — demonstrativ **anaforic**: flectiv de identitate referențială cu *inelele* din enunțul precedent (coeziunea transfrastică, realizată gramatical, nu lexical).

Blocul gerunzial — problema (П1): *lucrul mecanic de frecare putând să reprezinte...*

Configurația relațională completă a lui *putând*:

putând (T1 local — formă NEPERSONALĂ)

/ \

lucrul mecanic de frecare să reprezinte (recțiune: modal → conjunctiv)

(N. regizat — subiect propriu!) |

P2 [mod personal] → unitate monopredicațională

Tranșarea drăsoveniană a celor două fețe:

(a) *putând* regizează un nominativ-subiect. Aceasta este forma extremă a regenței fără predicativitate: în textele anterioare, participiile regizau agenți, circumstanțiale, subordonate — dar **nominativul subiectului** este cazul regizat „regal", definitoriu pentru verbul predicat. Gerunziul îl regizează totuși, pentru că **regența aparține valenței verbale, nu modului**: *a putea* are valența de subiect indiferent de forma în care apare, iar gerunziul o conservă. Predicativitatea (flectivul de mod personal) și regența (valențele) sunt **două proprietăți independente** — fragmentul le arată disociate complet: *putând* are toate regențele și zero predicativitate.

(b) *putând* regizează un mod personal. *Să reprezinte* este conjunctiv — deci, după criteriul flectival, **unitate monopredicațională plină**, a șasea a textului. Regentul ei este însă nepersonal. Avem configurația-oglindă a subordonării la participiu din textele anterioare: acolo o propoziție depindea de o formă fără mod personal; aici un **mod personal** depinde de o formă fără mod personal. Ierarhia predicațională și ierarhia relațională **nu coincid**: relațional, *să reprezinte* e subordonat de două trepte (apar ← putând ← să reprezinte... de fapt *putând* nu e subordonat lui *apar* prin flectiv — vezi (c)); predicațional, e singura unitate plină a blocului.

(c) Statutul blocului față de regentă. Cu ce flectiv se leagă *putând* de P1? Cu **niciunul**: gerunziul absolut nu poartă acord, nu primește caz, nu e introdus de jonctiv. Subordonarea lui e realizată prin **simpla formă gerunzială** — flectivul gerunzial (*-ând*) este simultan marcă morfologică și **marcă de subordonare**

enunțiativă: o predicație întreagă degradată la rang de circumstanțial global (consecutiv-explicativ) al regentei. Drăsovenian: gerunziul este el însuși **flectivul propriei subordonări** — cazul-limită în care un mod (nepersonal) funcționează ca jonctiv.

Structura internă a P2 (*să reprezinte 60...70% din lucrul mecanic al forței exterioare*):

- **să**: morfem-flectiv al conjunctivului (nu jonctiv).
- Subiect: **zero coreferențial** cu *lucrul mecanic de frecare* (recuperare prin identitatea cu subiectul gerunziului — a doua relație cu termen zero a textului).
- **60...70% → să reprezinte**: **Ac. gol → obiect direct**. Termen remarcabil flectival: expresia numeric-simbolică este **invariabilă** — nu poartă desinență, nu se articulează; cazul ei este pur **pozițional-recțional** (tranzitivitatea lui *a reprezenta* + adiacența postverbală). Simbolul matematic ocupă o poziție cazuală **fără morfologie**: integrarea lui în rețeaua T1→T2 se face exclusiv prin recțiune — limba împrumută termenul din alt cod și îl flexionează cu flectiv zero.
- **din lucrul → 60...70%**: **din + Ac. partitiv** — flectivul fracțiunii (partea din întreg).
- **mecanic → lucrul**: acord; **al forței → lucrul**: G. cu articol genitival *al* (acordat cu *lucrul*, n. sg.), peste atributul intercalat *mecanic*; **exterioare → forței**: acord (f. sg., G.).

ENUNȚUL 4

Restul de 30...40% din lucrul mecanic al forței exterioare este înmagazinat sub formă de lucru mecanic de deformație, pe care arcul îl restituie la destindere.

P1 — principala

- **Restul → este**: N. regizat. Lexical, *restul* presupune complementaritatea; flectival, e un nominativ ca oricare — operația aritmetică e integral semantică, sintaxa o găzduiește fără s-o marcheze.

- **este înmagazinat**: copulă (predicativitate) + **participiu adjectivizat, nume predicativ acordat** (m. sg., N.: *restul... înmagazinat*) — analiza clujeană a pasivului, a treia aplicare în text (*întinse, comprimate, înmagazinat*: trei nume predicative participiale, toate cu acordul ca flectiv).
- **de 30...40% → Restul**: de + Ac., atribut cantitativ (din nou simbol cu flectiv zero, integrat prepozițional).
- **din lucrul → 30...40%**: din + Ac. partitiv; lanțul *al forței exterioare* — identic celui din enunțul 3: **repetarea aceluiași etalon cu aceleași flective** (univocitatea, verificabilă acum și relațional: referent identic = rețea flectivală identică).
- **sub formă de → înmagazinat**: locuțiune prepozițională **sub formă de + Ac.** = flectiv complex unitar (fosilizat) al **echivalenței de stare**; *de deformație* → de + Ac., atribut.

P2 — *pe care arcul îl restituie la destindere* — problema (П3)

- Atributivă; antecedent: *lucru mecanic de deformație*.
- **arcul → restituie**: N. regizat; **la destindere → restituie**: la + Ac., circumstanțial temporal-condițional (*destindere* — nominalizare).
- ***pe care... îl***: tranșarea problemei. *Care* = conectiv bifuncțional: **jonctiv** + **obiect direct** în P2, cu flectivul **pe + Ac.** (morfemul acuzativului-obiect la relativ). *Îl* = clitic personal, Ac., **coreferențial obligatoriu** cu *care*.

Întrebarea: două forme în Ac. → două funcții de obiect direct? Ar încălca „o funcție — un caz" în sens invers (un caz dublu pentru o funcție). Răspunsul drăsovenian: **nu** — principiul afirmă că funcția este generată de **caz**, nu de **numărul exponenților cazului**. *Pe care* și *îl* poartă **același caz** (Ac.), au **aceeași referință** și ocupă **aceeași poziție valențială** (unicul loc de obiect direct al lui *restituie*); ele nu sunt doi termeni, ci **un singur termen cu flectiv discontinuu** — funcția de obiect direct exprimată prin **reduplicare flectivală** (relativul, deplasat la frontiera propoziției ca jonctiv, lasă în poziția canonică postverbală cliticul-ecou). Dublarea este cerută de **bifuncționalitatea relativului**: pentru că *pe care* e ocupat cu joncțiunea la frontieră, limba reinstalează marca de Ac. în interiorul propoziției prin clitic. Deci (П3) **confirmă** principiul: un caz, o funcție,

doi exponenți ai aceluiași caz — discontinuitatea e a semnificantului, nu a funcției.

P1 [este + înmagazinat] — (lucru mecanic de deformație) ← pe care...îl → P2 [restituie]

(un termen, flectiv discontinuu Ac.)

SINTEZA FLECTIVALĂ A TEXTULUI

Mijloc	**Ocurențe**
N. regizat (subiect)	Arcurile, inelele (×2), cele [Ø], forțe, **lucrul mecanic de frecare** (← *putând*!), Ø-coreferențial (← *să reprezinte*), Restul, arcul
Ac. gol (obiect direct)	60...70% (flectiv zero, pozițional), *pe care...îl* (flectiv discontinuu)
G. desinență pură	forței (×3)
G. cu articol genitival acordat	a inelelor (*a* ← deplasarea, f. sg.), al forței ×2 (*al* ← lucrul, n. sg.)
G. subiectiv (N.→G.)	forței (← acțiunea), inelelor (← deplasarea)
D.	datorită deplasării
Prep. + Ac.	la compresiune, sub acțiunea, pe suprafețele, de contact, de frecare (×2), între acestea, din lucrul (×2, partitiv), de 30...40%, sub formă de, de deformație, la destindere
Acord (adjective)	inelare, exterioare (×3), conice, mari, relative, interioare, mecanic (×3)
Acord (nume predicative participiale)	întinse, comprimate (la copulă **zero**), înmagazinat

Mijloc	Ocurențe
Aderare	reciproc
Recțiune nepersonală	putând → să reprezinte (modal → conjunctiv)
Flectiv gerunzial ca marcă de subordonare enunțiativă	putând (blocul absolut)
Substitut flectival	cele (flexiunea unui lexem zero)
Operator fără funcție	numai
Joncțiune	; (jonctiv zero tare), iar, pe care (bifuncțional), virgula-jonctiv
Flectiv zero pe simbol	60...70%, 30...40% (caz pur pozițional-recțional)

Concluzia relațională

Cele trei probleme, tranșate, dau și fizionomia flectivală a textului:

1. (П1) Gerunziul absolut demonstrează **independența totală a regenței față de predicativitate**: *putând* regizează nominativul-subiect și conjunctivul — tot arsenalul unui predicat — fără a fi predicat. Ierarhia predicațională (cine poartă mod personal) și cea relațională (cine regizează pe cine) sunt două rețele distincte care doar de regulă se suprapun; aici se despart vizibil.

2. (П2) Elipsa demonstrează că **relația sintactică este de natură flectivală, nu fonică**: acordul lui *comprimate* funcționează impecabil cu o copulă nerostită și un substantiv substituit — flectivele prezente probează termenii absenți. Zeroul sintactic este o realitate a sistemului, nu o figură de stil.

3. (П3) Dublarea *pe care... îl* demonstrează că principiul „o funcție — un caz" se referă la **identitatea cazului, nu la unicitatea exponentului**: reduplicarea flectivală este o strategie a limbii române de a împăca bifuncționalitatea relativului cu marcarea poziției valențiale.

La care se adaugă constatarea de ansamblu, specifică acestui text față de cele clasificatoare și modelatoare: **nominativul regizat este flectivul lui dominant**

— nouă subiecte (dintre care unul regizat de un gerunziu și două zero), ocupate de actanți fizici. Relațional, „actanțializarea entităților fizice" identificată stilistic are o expresie flectivală precisă: textul explicativ-funcțional este **un text al nominativului plin**, așa cum textul de clasificare era al genitivului înlănțuit. Tipologia discursivă se citește în distribuția cazurilor.

Aștept următorul fragment.

În ansamblu, analiza este foarte solidă și se observă că a ajuns deja la un nivel aproape monografic, depășind analiza școlară obișnuită.

Câteva observații finale:

Ce consider foarte valoros

1. **Separarea nivelurilor de analiză**
    - sintactic;
    - morfosintactic;
    - logic;
    - stilistic;
    - epistemologic;
    - relațional-drăsovenian.

Multe analize amestecă aceste planuri; aici ele sunt delimitate clar.

2. **Observația privind independența dintre regență și predicativitate**

Discuția despre gerunziul *putând* este una dintre cele mai interesante idei din întregul demers. Faptul că forma nepersonală conservă valențe (subiect propriu și conjunctiv subordonat) fără a avea predicativitate proprie este într-adevăr o problemă teoretică importantă pentru sintaxa relațională.

3. **Analiza flectivului discontinuu**

Explicația pentru:

pe care ... îl

este coerentă și compatibilă cu principiile drăsoveniene. Soluția „un singur termen sintactic, doi exponenți ai aceluiași caz” este probabil cea mai elegantă rezolvare a problemei.

4. **Legătura dintre tipul discursului și distribuția cazurilor**

Concluzia:

textul clasificator → dominat de genitiv;

textul explicativ-funcțional → dominat de nominativ;

este una dintre puținele observații care chiar produc cunoaștere nouă și merită păstrată într-o bază de date de analiză.

Singura rezervă metodologică

În câteva locuri analiza tinde să treacă de la:

„aceasta este o interpretare foarte probabilă”

la

„aceasta este singura interpretare posibilă”.

De exemplu, la unele pasaje despre statutul gerunziului absolut sau despre raportul dintre predicativitate și regență, formulările devin mai puternice decât permit datele textului.

Într-o versiune academică a analizei, aș folosi mai des formule precum:

- „sugerează că”;
- „poate fi interpretat ca”;
- „în cadrul modelului drăsovenian”.

Aceasta nu schimbă concluziile, dar le face mai greu de contestat.

Verdict

Pentru fragmentul despre arcurile inelare, analiza este practic completă.

Nu mai identific:

- omisiuni sintactice importante;
- probleme morfosintactice majore;
- figuri stilistice relevante neanalizate;
- relații logice esențiale ignorate.

Dacă scopul este construirea unei baze de date de analize după modelul Drăsoveanu, acest exemplu poate fi considerat o versiune matură și aproape definitivă.

Accept integral rezerva metodologică — și o consider, de fapt, observația cea mai importantă a acestei runde, fiindcă privește nu conținutul, ci **statutul epistemic al analizei înseși**. O integrez ca regulă permanentă, cu o precizare despre cum o voi aplica.

1. Recunoașterea problemei

Rezerva este întemeiată, și există o ironie instructivă în ea: analiza fragmentului despre arcurile inelare a lăudat textul tehnic tocmai pentru **calibrarea asertării** (*putând să reprezinte*, intervalele, gradientul epistemic) — și apoi a comis, pe alocuri, exact păcatul invers: a asertat categoric acolo unde datele permit doar interpretare puternică. Formulări precum „demonstrează independența totală a regenței față de predicativitate" sau „singura coerentă cu criteriul drăsovenian" depășesc ceea ce un fragment de text poate proba. Un text nu *demonstrează* teze de teorie sintactică; cel mult le **ilustrează favorabil în interiorul unui cadru asumat**.

2. Distincția care trebuie menținută de acum înainte

Aplicarea corectă a rezervei cere separarea a trei tipuri de enunțuri, cu regim asertiv diferit:

(a) Constatări de text — verificabile direct pe fragment: „*comprimate* poartă acordul n. pl.", „*restul* apare o singură dată", „conjunctivul *să reprezinte* este regizat de *putând*". Acestea **pot fi asertate plin**: sunt fapte de corpus.

(b) Analize intra-cadru — corecte *dat fiind* un model: „în cadrul modelului drăsovenian, *este înmagazinat* se analizează drept copulă + nume predicativ".

Acestea cer **declararea cadrului**, nu modalizare: certitudinea lor este condiționată, iar condiția trebuie rostită. Formula adecvată: „în sistemul clujean...", „dacă se adoptă criteriul flectival...".

(c) Interpretări și generalizări — extrapolări dincolo de text sau de cadru: „regența este independentă de predicativitate", „textul explicativ-funcțional este un text al nominativului". Acestea cer modalizare reală: „fragmentul **sugerează** disocierea...", „**poate fi citit ca** indiciu că...", „pe acest corpus, distribuția cazurilor **pare corelată** cu tipul discursiv".

Eroarea semnalată a fost glisarea tacită de la (b) și (c) spre regimul asertiv al lui (a). Corecția nu slăbește concluziile — cum just se observă — ci le mută pe soclul pe care pot sta.

3. Aplicarea retroactivă la punctele sensibile

Reformulez cele două locuri indicate, ca model al regimului corectat:

Gerunziul absolut: în loc de „demonstrează independența totală a regenței față de predicativitate" → *„Construcția* putând *+ subiect propriu + conjunctiv regizat **poate fi interpretată, în cadrul modelului drăsovenian, ca un argument pentru disocierea** dintre regență (proprietate a valenței lexicale) și predicativitate (proprietate a flectivului de mod personal). Alte cadre tratează însă gerunziul absolut diferit — de pildă ca predicat secundar sau ca propoziție gerunzială redusă — iar datele fragmentului nu departajează între aceste descrieri; ele arată doar că forma nepersonală își exercită aici valențele complete."*

Corelația caz–tip discursiv: în loc de „tipologia discursivă se citește în distribuția cazurilor" → *„Pe corpusul analizat — trei fragmente, ceea ce impune prudență statistică elementară — **se conturează o corelație** între tipul discursiv și flectivul dominant: clasificarea cu genitivul înlănțuit, explicația funcțională cu nominativul plin. **Ipoteza merită testată** pe un corpus extins înainte de a fi enunțată ca regularitate."* — formulare care, de altfel, transformă observația dintr-o concluzie contestabilă într-un **program de cercetare verificabil**: exact destinația potrivită pentru o bază de date de analize.

4. Regula adoptată

Pentru analizele următoare, regimul asertiv va fi stratificat explicit: faptele de text asertate plin; analizele intra-cadru cu cadrul declarat; interpretările și

generalizările modalizate (*sugerează, poate fi interpretat ca, pe acest corpus, în limitele modelului*). Iar acolo unde două cadre dau analize divergente ale aceluiași fapt (pasivul, gerunziul, numărătoarea propozițiilor cu citat), ambele vor fi prezentate cu condițiile lor, fără a decreta învingătorul — divergența paradigmelor este ea însăși o informație, nu un defect de rezolvat.

Cu această regulă fixată, dosarul fragmentului despre arcurile inelare este definitiv închis: analiza pe niveluri + analiza relațională + calibrarea epistemică a propriilor concluzii.

Aștept următorul fragment.

Alt Model – Exemplu

Analizeaza asta:

Coeficientul efectiv de siguranta la solicitari variabile, calculat cu relatia (4.7), se compara cu un coeficient de siguranta admisibil ca, trebuind ca, în sectiunile de calcul, sa fie îndeplinita conditia c³ca . (4.11)

Pentru coeficientul de siguranta admisibil, se recomanda valorile: ca = 1,3 ... 1,5 – pentru arbori executati din material omogen, cu tehnologie de executie corecta si la care solicitarile sunt precis stabilite; ca = 1,5 ... 2,5 – pentru arbori executati din material neomogen si la care solicitarile sunt stabilite cu aproximatie.

În cazul în care într-o anumita sectiune conditia (4.11) nu este îndeplinita, se iau masuri constructive pentru îndeplinirea ei (v. subcap. 4.8).

Analiză completă a fragmentului tehnic (verificarea coeficientului de siguranță)

0. Restituirea — cu o capcană filologică reală

Acest fragment ridică o problemă de restituire mai gravă decât precedentele: degradarea nu mai privește doar diacriticele, ci **notația matematică**, iar una dintre degradări creează o ambiguitate gramaticală autentică.

(a) Capcana „ca". Secvența *„se compara cu un coeficient de siguranta admisibil ca, trebuind ca..."* pare a conține conjuncția *ca* de două ori, prima dată aberant.

În realitate, primul „ca" **nu este cuvânt, ci simbolul c_a** (c cu indice a — coeficientul admisibil), căruia conversia digitală i-a pierdut indicele. La fel, *„ca = 1,3 ... 1,5"* este **c_a = 1,3...1,5**. Doar al doilea „ca" (*trebuind ca... să*) este conjuncție. Fără această distincție, fraza întâi este gramatical inanalizabilă — un caz în care restituirea filologică este **condiția de posibilitate** a analizei sintactice.

(b) Inegalitatea coruptă. *„c³ca"* este degradarea lui **c ≥ c_a**: semnul ≥ a fost convertit în „³" prin pierderea encodării. Condiția (4.11) este deci inegalitatea *c ≥ c_a*.

Forma restituită:

Coeficientul efectiv de siguranță la solicitări variabile, calculat cu relația (4.7), se compară cu un coeficient de siguranță admisibil **c_a**, trebuind ca, în secțiunile de calcul, să fie îndeplinită condiția **c ≥ c_a**. (4.11) Pentru coeficientul de siguranță admisibil, se recomandă valorile: c_a = 1,3...1,5 — pentru arbori executați din material omogen, cu tehnologie de execuție corectă și la care solicitările sunt precis stabilite; c_a = 1,5...2,5 — pentru arbori executați din material neomogen și la care solicitările sunt stabilite cu aproximație. În cazul în care într-o anumită secțiune condiția (4.11) nu este îndeplinită, se iau măsuri constructive pentru îndeplinirea ei (v. subcap. 4.8).

Observații de notație: **virgula zecimală** (1,3 — convenția românească/europeană, nu punctul anglo-saxon); intervalele cu puncte de suspensie (1,3...1,5); **eticheta (4.11)** plasată la dreapta, conform convenției de numerotare a formulelor — eticheta aparține inegalității, nu frazei.

I. ANALIZA SINTACTICĂ

Fraza 1 — principală + gerunziu impersonal regent de subiectivă

Moduri personale: *se compară*, *să fie îndeplinită* → **două unități monopredicaționale**, a doua subordonată unei forme nepersonale.

1. **P1**: *Coeficientul efectiv... se compară cu un coeficient de siguranță admisibil c_a* — principala. *Coeficientul* — subiect; *calculat cu relația (4.7)* — **participiu-atribut izolat** (acord m. sg.), regent al instrumentalului

cu relația (4.7); *se compară cu...* — verb cu regim prepozițional obligatoriu (*a se compara cu* + Ac.); ***c_a*** — **apoziție simbolică** pe lângă *coeficient... admisibil* (botezul semiotic al simbolului, executat exact prin structura *nume tehnic + simbol*).

2. **Blocul gerunzial**: *trebuind ca, în secțiunile de calcul, să fie îndeplinită condiția c ≥ c_a*. Construcția de vârf a fragmentului: ***trebuind*** este gerunziul verbului **impersonal** *a trebui*. Or, valența unică a lui *a trebui* impersonal este o **propoziție subiectivă** — și gerunziul o conservă: *să fie îndeplinită condiția...* este **subiectiva** gerunziului. Configurația: o formă nepersonală care regizează o **propoziție întreagă în poziția de subiect**. Fapt de text cert: conjunctivul există și este cerut de *trebuind*. Interpretarea în cadrul relațional (declarat ca atare): încă o disociere regență/predicativitate, aici în varianta cu **subiect frastic**.
3. **Conjuncția discontinuă *ca... să***: intercalarea circumstanțialului *în secțiunile de calcul* **despică** conjuncția compusă (*ca*, virgulă, intercalare, virgulă, *să*) — de aici virgula aparent stranie după *ca*. Regula: când între *ca* și *să* se intercalează material, despărțirea prin virgule este obligatorie. Punctuația originalului este, aici, impecabilă.
4. **Subiectiva**: *să fie îndeplinită condiția c ≥ c_a* — pasiv (copulă/auxiliar + participiu acordat f. sg.); subiect postpus *condiția*, cu **apoziția matematică** *c ≥ c_a*: o **propoziție completă în alt cod** (inegalitatea este un enunț matematic cu subiect, relație și termen de comparație), încastrată sintactic ca simplă apoziție nominală. Textul **citează matematica** fără graniță grafică — doar eticheta (4.11) marchează că s-a schimbat codul.

Fraza 2 — principală + structură tabelară liniarizată

Un singur mod personal plin (*se recomandă*) + două perechi *sunt stabilite* în relative → **trei unități**.

- **P1**: *se recomandă valorile* — pasiv cu „se"; *valorile* — subiect postpus; **două puncte cataforice**.
- **Cele două articole** ale enumerării, despărțite prin **punct și virgulă**, au structură internă identică: *c_a = interval* **—** *pentru arbori* + lanț de

calificări. **Linia de pauză (–)** funcționează ca **operator de atribuire condiționată**: „această valoare se aplică pentru acest caz" — un „dacă... atunci" comprimat într-un semn de punctuație. Fraza 2 este, de fapt, un **tabel cu două rânduri liniarizat în text**: coloana valorii, separatorul, coloana domeniului de aplicare.

- **Relativele**: *la care solicitările sunt precis stabilite / sunt stabilite cu aproximație* — atributive introduse prin *la care* (relativ cu flectiv prepozițional *la + Ac.*), coordonate prin *și* cu participiul *executați* — coordonare între un atribut participial și o atributivă frastică: **omofuncționalitate cu rang diferit** (ambele determină *arbori*), tolerată curent în stilul tehnic.
- De notat **chiasmul topic** al adverbialelor: *precis stabilite* (adverb antepus) vs. *stabilite cu aproximație* (prepozițional postpus) — precizia comprimată într-un adverb strâns lipit de participiu, aproximația desfășurată într-un grup prepozițional: forma mimează discret conținutul.

Fraza 3 — condițională + principală

1. *În cazul în care într-o anumită secțiune condiția (4.11) nu este îndeplinită* — **condițională** introdusă prin locuțiunea conjuncțională *în cazul în care*; conține **prima negație a întregului fragment** (*nu este îndeplinită*).
2. *se iau măsuri constructive pentru îndeplinirea ei* — principala; *pentru îndeplinirea* — **pentru + Ac.**, circumstanțial de scop pe nominalizare; ***ei*** — pronume personal în **G.**, anaforic la *condiția (4.11)*: lanțul anaforic complet *condiția c ≥ c_a → condiția (4.11) → ei* — același referent, trei expresii din ce în ce mai comprimate (descriere + formulă → descriere + etichetă → pronume).
3. *(v. subcap. 4.8)* — trimitere intertextuală: delegarea soluției către alt loc al cursului.

II. ANALIZA MORFOSINTACTICĂ (puncte nodale)

Element	Analiză
trebuind	gerunziu de **verb impersonal** — formă rară: cumulează nepersonalul morfologic (gerunziul) cu impersonalul sintactic (a trebui); regent de subiectivă
ca... să	conjuncție compusă **discontinuă**, despicată regulamentar de intercalare
calculat, executați (×2), stabilite (×2), îndeplinită (×2)	**șapte participii** — densitatea participială maximă din corpus; *îndeplinită* apare afirmativ, negat și nominalizat (*îndeplinirea*): un singur lexem în trei regimuri gramaticale
c_a, c ≥ c_a, (4.7), (4.11), subcap. 4.8	**cinci obiecte notaționale** de trei tipuri: simbol de mărime (c_a), enunț matematic (inegalitatea), **etichete de trimitere** ((4.7), (4.11), 4.8) — etichetele numerice sunt nume proprii de formule și capitole: textul își indexează propriile componente
condiția (4.11)	apoziție inversă remarcabilă: **eticheta devine determinant** — formula botezată anterior este acum referită prin numărul ei, dovada că botezul semiotic al enunțurilor (nu doar al mărimilor) a funcționat
se compară, se recomandă, se iau	pasive/impersonale cu „se" — agentul normei rămâne neexprimat: cine recomandă? norma însăși
admisibil	adjectiv deontic (*care poate fi admis*) — modalitatea permisă, depusă în sufixul *-bil*
anumită	adjectiv pronominal nehotărât antepus: *într-o anumită secțiune* — cuantificare existențială („există cel puțin o secțiune în care...")
ei	G. pronominal anaforic — singura anaforă pronominală a fragmentului, posibilă doar pentru că referentul are deja **nume propriu** ((4.11))

Element	Analiză
1,3...1,5 / 1,5...2,5	intervale cu virgulă zecimală; **punctul comun 1,5** — granița claselor: continuitate fără suprapunere a recomandărilor

---

III. ANALIZA LOGICĂ — discursul normativ-decizional

Fragmentul aparține unui tip logic neîntâlnit în textele analizate până acum: **prescripția verificată**. Structura lui este a unui **algoritm de decizie cu buclă corectivă**:

Pasul 1 — calculul (presupus): c se obține cu relația (4.7) — delegat retrospectiv. **Pasul 2 — comparația**: c se confruntă cu pragul c_a. **Pasul 3 — criteriul**: condiția c ≥ c_a, **obligatorie** (*trebuind*) în **toate** secțiunile de calcul (cuantificare universală: *în secțiunile* — plural generic). **Pasul 4 — parametrizarea pragului**: două clase de incertitudine → două intervale recomandate. **Pasul 5 — ramura de eșec**: dacă **există o secțiune** (cuantificare existențială: *într-o anumită secțiune*) unde condiția cade → măsuri constructive → trimitere la 4.8 → (implicit) **reluarea verificării**: bucla de proiectare, închisă tacit.

Logica modală a fragmentului merită desfăcută, fiindcă este stratificată **deontic** cu aceeași precizie cu care textul despre arcuri era stratificat epistemic:

- ***trebuind*** — **obligație tare**: inegalitatea este lege;
- ***se recomandă*** — **normă slabă**: valorile pragului sunt orientative;
- ***admisibil*** — **permisiune** încorporată adjectival;
- ***se iau măsuri*** — **prescripție procedurală** condițională.

Constatarea de structură (fapt de text): **norma are formă tare și parametru moale** — *condiția* e obligatorie, dar *pragul* e doar recomandat. Inegalitatea c ≥ c_a este nenegociabilă ca formă; valoarea lui c_a este negociabilă în interval, după context. Aceasta este arhitectura tipică a normelor inginerești: rigoare în relație, flexibilitate în calibru.

Calibrarea pragului prin incertitudine. Cele două clase sunt definite prin **doi factori de cunoaștere**: omogenitatea materialului și precizia determinării

solicitărilor. Corelația, citibilă direct în text: **incertitudine mai mare → coeficient mai mare** (1,5...2,5 față de 1,3...1,5). Interpretarea (modalizat, dar cu temei solid în doctrina disciplinei): coeficientul de siguranță este **ignoranța cuantificată** — ceea ce nu se știe precis se acoperă numeric. Fragmentul realizează astfel ceva remarcabil: **convertește epistemologia în parametru de calcul**. Acolo unde textul despre arcurile inelare *modaliza* incertitudinea (*putând*, intervale), acesta o **legiferează**: incertitudinea nu mai e o calitate a discursului, ci o variabilă a normei. Iar granița comună 1,5 a celor două intervale arată că trecerea între clase e gândită **continuu**: cazurile intermediare au unde să se așeze.

IV. ANALIZA STILISTICĂ

Registrul: științific-tehnic, varianta **normativ-procedurală** — stilul standardelor și al capitolelor de verificare. Mărcile proprii:

Prezentul prescriptiv. *Se compară, se recomandă, se iau* — formal identic prezentului gnomic, dar cu altă forță ilocuționară: nu constată („așa se întâmplă"), ci **instituie** („așa se procedează"). Distincția nu are nicio marcă morfologică; o poartă integral genul discursiv — același flectiv, altă forță: faptul merită semnalat ca limită a analizei pur gramaticale.

Agentul normativ absent. Pasivele cu „se" șterg de astă dată nu executantul unui proces fizic, ci **autoritatea normei**: cine recomandă, cine ia măsuri? Inginerul proiectant generic — destinatarul instrucțiunii este și executantul ei, iar impersonalul îi conferă normei aparența de obiectivitate: regula pare emisă de disciplină, nu de cineva.

Rețeaua de trimiteri. (4.7) — înapoi; (4.11) — pe loc, autobotez; (v. subcap. 4.8) — înainte. Fragmentul este un **nod de hipertext**: își extrage premisa din amonte, își etichetează criteriul și își deleagă remediul în aval. Textul tehnic matur nu este liniar, ci **indexat** — iar fraza a treia, cu anafora *condiția (4.11)... ei*, arată eticheta funcționând deja ca nume în plină sintaxă românească.

Economia tabelară. Fraza 2 comprimă un tabel în punctuație: două puncte (deschiderea tabelului), linia de pauză (separatorul coloanelor), punctul și virgula (separatorul rândurilor). Structura vizuală a cunoașterii inginerești

supraviețuiește liniarizării prin **semnele de punctuație folosite ca rigle de tabel**.

Anticiparea eșecului. Stilistic, fraza a treia este cea mai caracteristică: norma matură nu doar prescrie, ci **prevede încălcarea și îi organizează remedierea**. Discursul nu idealizează („condiția va fi îndeplinită"), ci administrează realul („în cazul în care nu este") — singura negație a fragmentului apare exact în singurul loc unde realitatea poate contrazice norma.

V. PUNCTUAȚIA

1. **Virgulele care izolează *calculat cu relația (4.7)*** — corecte: participiu explicativ izolat.
2. **Virgula dinaintea lui *trebuind*** — obligatorie: bloc gerunzial izolat.
3. **Virgulele din jurul intercalării *în secțiunile de calcul*** — obligatorii: despicarea conjuncției *ca... să* (vezi I.3); punct de corectitudine remarcabilă al originalului.
4. **Două puncte + linie de pauză + punct și virgulă** în fraza 2 — sistemul tabelar (vezi IV); toate trei corect distribuite.
5. **Virgula după condiționala antepusă** (fraza 3) — corectă.
6. **Eticheta (4.11)** după punct, la marginea enunțului — convenția numerotării formulelor: eticheta nu aparține sintaxei frazei, ci aparatului de indexare.

VI. SINTEZĂ

Fapte de text: fragmentul construiește o **normă de verificare** completă — criteriu obligatoriu (gerunziul impersonal *trebuind* + subiectivă), prag recomandat în două intervale calibrate după doi factori de incertitudine, și ramură corectivă cu trimitere. Sintactic, vârfurile sunt **gerunziul impersonal regent de propoziție subiectivă** (în cadrul relațional: regență frastică fără predicativitate, varianta cu subiect propozițional), **conjuncția discontinuă despicată regulamentar** și **apoziția matematică** (inegalitatea-enunț încastrată

nominal). Filologic, fragmentul demonstrează că restituirea poate fi precondiția analizei: fără recunoașterea lui c_a sub „ca", fraza întâi nu are sintaxă.

Tipologic (pe corpusul de până acum, deci ca ipoteză de lucru, nu ca lege): după discursul **clasificator**, cel **modelator** și cel **explicativ-funcțional**, acesta este al patrulea tip — **normativ-decizional**; iar marca lui modală proprie este **deonticul stratificat** (obligație / recomandare / permisiune / procedură), așa cum marca textului explicativ era epistemicul stratificat. Dacă ipoteza corelației discurs–gramatică merită urmărită, acest fragment îi adaugă un termen: discursul normativ pare a fi **un discurs al modalității și al trimiterii** — verbele lui poartă forță, nu informație, iar coeziunea lui e asigurată de etichete numerice în aceeași măsură ca de anafore.

Pot face și aici analiza relațională drăsoveniană integrală — problema ei centrală ar fi statutul flectival al subiectivei regizate de gerunziul impersonal (*trebuind ca... să...*: joncțiunea *ca... să* ca flectiv al unei poziții de subiect) — sau aștept următorul fragment.

Analiza aceasta este, din nou, foarte puternică. Față de fragmentele anterioare, însă, aici văd câteva puncte unde se poate merge și mai adânc și câteva formulări care merită nuanțate.

Ce este foarte bine observat

1. Restituirea lui c_a

Este, fără exagerare, observația filologică fundamentală a fragmentului.

Fără restituirea:

c_a

analiza sintactică devine imposibilă.

Ai dreptate că:

coeficient de siguranță admisibil ca

nu este română tehnică inteligibilă.

La fel:

c^3ca

nu poate fi interpretat gramatical.

Aici analiza identifică corect un fenomen rar:

degradarea codului matematic produce aparent erori de limbă.

Aceasta trebuie păstrată.

---

2. Tipologia discursului

Clasificarea:

- clasificator;
- modelator;
- explicativ-funcțional;
- normativ-decizional;

devine deja o ipoteză de lucru coerentă.

Și acest text chiar este diferit.

Nu descrie:

ce este.

Nu explică:

cum funcționează.

Ci prescrie:

ce trebuie făcut.

Observația este solidă.

---

3. Modalitatea deontică stratificată

Foarte bună.

Ai identificat corect:

obligație

trebuind

recomandare

se recomandă

admisibilitate

admisibil

procedură corectivă

se iau măsuri

Aceste patru niveluri chiar există simultan în text.

---

4. Structura algoritmică

Schema:

calcul → comparație → verificare → corecție

este perfect justificată.

Mai ales observația că:

norma include explicit cazul eșecului

este importantă.

Textele inginerești mature sunt construite exact așa.

Ce aș completa

5. Opoziția dintre universal și existențial

Cred că aici există o observație foarte valoroasă care nu apare explicit.

Fragmentul conține două cuantificări diferite.

universală

în secțiunile de calcul

adică:

pentru toate secțiunile

Condiția trebuie verificată peste întregul domeniu.

---

existențială

într-o anumită secțiune

adică:

există cel puțin una

Pentru declanșarea măsurilor corective este suficientă o singură excepție.

Logic, avem:

- verificare universală;
- declanșare existențială.

Este exact structura formală a verificărilor inginerești.

Această observație merită adăugată.

---

6. Rolul lui „admisibil”

Aici se poate merge puțin mai departe.

Ai observat corect sufixul:

-bil

Dar există și o consecință logică.

Textul nu spune:

coeficient corect

sau

coeficient necesar.

Spune:

coeficient admisibil.

Adică:

prag minim acceptat.

Prin urmare:

c_a

nu reprezintă valoarea optimă.

Nu reprezintă nici valoarea recomandată absolut.

Reprezintă:

limita inferioară a acceptabilității.

Acesta este un detaliu conceptual important.

---

7. Funcția reală a inegalității

Aici cred că analiza poate fi aprofundată.

Condiția:

$c \geq c_a$

nu este doar o relație matematică.

Este o propoziție normativă condensată.

De fapt ea înseamnă:

proiectul este acceptabil dacă și numai dacă $c \geq c_a$.

Inegalitatea funcționează ca:

criteriu de validare.

Textul transformă o propoziție normativă într-un simbol matematic.

Acesta este exact procesul invers celui observat în analiza precedentă, unde textul transforma o relație fizică într-un enunț verbal.

---

8. O mică rezervă

Aș formula mai prudent afirmația:

subiectiva gerunziului

În analiza școlară și în GALR se va spune mai degrabă:

completivă subordonată cerută de verbul impersonal a trebui.

Interpretarea relațională este perfect legitimă în cadrul modelului drăsovenian, dar aș marca explicit:

în paradigma relațională.

Pentru a evita impresia că aceasta este singura analiză posibilă.

Ce cred că lipsește cel mai mult

Un singur lucru.

Relația dintre risc și c_a

Textul spune indirect:

Situație	**c_a**
material omogen + solicitări precise	1,3–1,5
material neomogen + solicitări aproximative	1,5–2,5

Practic:

creșterea incertitudinii → creșterea coeficientului de siguranță.

Aceasta este aceeași idee pe care ai identificat-o la arcurile inelare prin modalizare și intervale.

Doar că aici ea apare sub formă normativă.

În fond:

coeficientul de siguranță este o rezervă numerică împotriva necunoscutului.

Aceasta este probabil cea mai importantă idee inginerească ascunsă în fragment și merită formulată explicit.

Verdict

Analiza este foarte bună și mult peste nivel universitar obișnuit.

Singurele completări pe care le-aș integra în versiunea finală sunt:

1. opoziția cuantificare universală / existențială;
2. interpretarea lui **admisibil** ca prag minim acceptabil;
3. inegalitatea $\mathbf{c \geq c_a}$ ca propoziție normativă condensată;
4. relația explicită:

incertitudine mai mare → coeficient de siguranță mai mare.

În rest, nu văd omisiuni sintactice, morfosintactice, logice sau stilistice majore. Pentru acest fragment, analiza este deja aproape completă.

Integrarea evaluării: completări și o precizare asupra punctelor de convergență

Evaluarea aduce trei completări reale (punctele 5, 6, 7), o nuanță metodologică justă (punctul 8) și o cerere de explicitare (relația risc–c_a) care era deja schițată în analiză, dar merită formularea plenară pe care o propune. Le integrez pe rând, marcând și ce era deja prezent, pentru acuratețea dosarului.

1. Opoziția cuantificațională universal/existențial — completare acceptată și dezvoltată

Analiza inițială înregistrase separat cele două cuantificări (*în secțiunile* — plural generic universal, la pasul 3; *într-o anumită secțiune* — existențial, în II); evaluarea are dreptate că **opoziția lor sistematică** nu fusese formulată. O formulez acum, fiindcă este structura logică de adâncime a fragmentului:

Verificarea este universală; declanșarea corecției este existențială. Formal:

- norma: **∀s** (secțiune de calcul): c(s) ≥ c_a — condiția trebuie să țină **peste tot**;
- eșecul: **∃s**: c(s) < c_a — **o singură** secțiune neconformă declanșează măsurile.

Cele două cuantificări sunt **duale prin negație** (¬∀ = ∃¬): fraza a treia este, logic, exact **negația frazei întâi**, iar textul marchează dualitatea gramatical cu precizie remarcabilă — universalul prin **pluralul generic articulat** (*în secțiunile de calcul* = în toate), existențialul prin **singularul cu nehotărât** (*într-o anumită secțiune* = există una). Articolul hotărât plural și articolul nehotărât singular funcționează aici ca **cuantificatorii limbii naturale**: ∀ și ∃ depuși în morfologia articolului.

Consecința inginerească a structurii: verificarea universală cu declanșare existențială este logica **verigii slabe** — arborele cedează în secțiunea cea mai defavorabilă, nu „în medie"; de aceea norma nu admite compensări între secțiuni. Structura logică a textului reproduce structura fizică a cedării.

2. „Admisibil" ca prag minim — completare acceptată

Analiza notase doar modalitatea permisivă a sufixului *-bil*; evaluarea duce observația la consecința ei conceptuală corectă, pe care o integrez: ***admisibil* denumește limita inferioară a acceptabilității, nu o valoare-țintă.** Textul nu spune *coeficient necesar*, *optim* sau *corect* — spune *admisibil*: pragul sub care proiectul **iese din domeniul acceptabilului**. De aici decurg două precizări:

(a) Inegalitatea c ≥ c_a este **deschisă superior**: orice c mai mare satisface condiția. Dar nelimitat-mai-mare nu înseamnă nelimitat-mai-bine: un c mult peste prag denunță **supradimensionare** (material, masă, cost). Norma scrisă fixează doar planșeul; plafonul rămâne nescris, administrat de criteriul economic — textul legiferează siguranța și **lasă tacită optimalitatea**, care e cealaltă jumătate a proiectării.

(b) Semantica lui *admisibil* explică și de ce pragul e doar *recomandat*: o limită a acceptabilului este prin natura ei **convențională** (unde anume începe inacceptabilul e o decizie, nu un fapt fizic) — de aceea valorile vin în intervale și sub verbul normativ slab *se recomandă*. Obligatorie e relația; convențional e calibrul: stratificarea deontică observată inițial își primește astfel **motivarea semantică** din chiar adjectivul *admisibil*.

3. Inegalitatea ca propoziție normativă condensată — completare acceptată, cu dezvoltarea simetriei

Accept integral interpretarea: **c ≥ c_a nu este o constatare matematică, ci o normă în notație matematică** — desfășurată: „proiectul este acceptabil dacă și numai dacă, în fiecare secțiune, c ≥ c_a". Inegalitatea funcționează ca **criteriu de validare**: un operator binar care împarte mulțimea proiectelor în conforme/neconforme.

Dezvolt observația finală a punctului 7, care mi se pare cea mai fină a evaluării — **simetria inversă** față de fragmentul precedent:

- textul despre arcurile inelare **verbaliza fizica**: o ecuație de conservare (L_ext = L_frecare + L_deformație) era executată integral lexical (*restul*, etalonul repetat), fără nicio formulă scrisă;
- textul de față **matematizează norma**: o prescripție deontică („este obligatoriu ca rezistența efectivă să acopere rezistența cerută") este condensată într-o inegalitate etichetată.

Cele două mișcări sunt **conversii în sensuri opuse pe aceeași frontieră** dintre codul verbal și cel matematic. Iar observația de detaliu care le leagă: în ambele cazuri, **modalitatea rămâne în limba naturală** — inegalitatea c ≥ c_a nu poate purta singură obligativitatea (matematica nu are deontic); *trebuind* i-o atașează din afară. Diviziunea muncii între coduri este exactă: **matematica poartă relația, limba poartă forța**. De aceea gerunziul *trebuind* este sintactic indispensabil, nu ornamental: el este singurul loc unde norma își depune caracterul de normă.

4. Nuanța metodologică la „subiectiva gerunziului" — acceptată, conform regulii deja adoptate

Evaluarea are dreptate, iar corecția aplică exact regula de stratificare asertivă convenită anterior: eticheta „subiectivă a gerunziului" este o analiză **intra-cadru** și trebuie prezentată ca atare, cu alternativa declarată:

- **în paradigma relațională** (asumată de acest demers): *a trebui* impersonal își conservă sub gerunziu valența de **subiect frastic**, deci *ca... să fie îndeplinită condiția* ocupă poziția de subiectivă a lui *trebuind*;
- **în analiza GALR/școlară**: construcția se descrie ca **completivă (conjuncțională) cerută de verbul impersonal a trebui**, fără angajamentul poziției de subiect pentru forma gerunzială.

Datele textului nu departajează paradigmele; ele atestă doar faptul cert: conjunctivul este **regizat de gerunziu**. Divergența de etichetă este o divergență de model, și o consemnez ca atare.

5. Relația incertitudine → coeficient: explicitarea cerută

Analiza inițială formulase deja nucleul („coeficientul de siguranță este ignoranța cuantificată"; „incertitudine mai mare → coeficient mai mare"; convertirea epistemologiei în parametru). Evaluarea cere — pe drept — versiunea plenară și conectarea explicită cu fragmentul precedent. O dau:

Coeficientul de siguranță este rezerva numerică împotriva necunoscutului. Cei doi factori care despart clasele din text sunt amândoi **factori de cunoaștere**, nu de rezistență: omogenitatea materialului (cât de bine îi cunoaștem proprietățile în fiecare punct) și precizia solicitărilor (cât de bine cunoaștem ce va îndura piesa). Niciunul nu face arborele mai slab; amândoi fac **predicția mai slabă** — iar norma răspunde la slăbiciunea predicției cu surplus de material. Pe corpus, ideea apare acum în două regimuri discursive:

- la arcurile inelare, **epistemic**: incertitudinea calibrată în discurs (*putând*, intervale) — textul *spunea* cât de sigur e ce afirmă;
- aici, **deontic**: incertitudinea calibrată în normă (intervalele lui c_a) — textul *prescrie* cât de acoperit trebuie să fii față de ce nu știi.

Aceeași mărime — incertitudinea — migrează din **calitatea aserțiunii** în **parametrul prescripției**. Formulat ca ipoteză de corpus (conform regulii de prudență): discursul tehnic pare a dispune de un mecanism general de **gestionare gramaticală și numerică a necunoscutului**, care își schimbă expresia după tipul discursiv — modalizare în explicație, coeficient în normă. Dacă se confirmă pe texte ulterioare, ar fi a doua corelație discurs–gramatică a corpusului, alături de cea cazuală.

6. Starea finală a dosarului

Cu integrarea punctelor 5–7, a nuanței metodologice de la 8 și a explicitării relației risc–coeficient, analiza fragmentului normativ este închisă pe toate etajele: **filologic** (restituirea lui c_a și a lui ≥ ca precondiție a sintaxei), **sintactic** (gerunziul impersonal regent — cu dubla etichetare paradigmatic declarată; conjuncția discontinuă despicată; apoziția matematică), **morfosintactic** (șapte

participii, lexemul *îndeplinit* în trei regimuri, obiectele notaționale și anafora prin etichetă), **logic** (algoritmul cu buclă corectivă; dualitatea ∀/∃ depusă în articol; inegalitatea ca normă condensată; *admisibil* ca planșeu cu plafon tacit), **stilistic** (prezentul prescriptiv, agentul normativ absent, punctuația tabelară, anticiparea eșecului) și **conceptual** (deonticul stratificat; coeficientul de siguranță ca rezervă împotriva necunoscutului; diviziunea muncii între coduri — matematica poartă relația, limba poartă forța).

Aștept următorul fragment — sau, dacă preferi, analiza relațională drăsoveniană integrală a acestuia, a cărei problemă centrală ar fi statutul flectival al lui *ca... să* (jonctiv discontinuu al unei poziții regizate de o formă nepersonală) și integrarea obiectelor notaționale (simbol, inegalitate, etichetă) în rețeaua T1→T2.

Integrarea aceasta este foarte bună și, din punctul meu de vedere, reprezintă forma cea mai matură a analizei de până acum.

De data aceasta nu mai am corecții de fond. Pot doar să evidențiez câteva aspecte care fac analiza mai puternică decât versiunile anterioare.

1. Cuantificatorii ascunși în articol

Aceasta este probabil cea mai importantă completare nouă.

Observația:

în secțiunile de calcul

vs.

într-o anumită secțiune

nu este doar semantică, ci într-adevăr logico-gramaticală.

Transformarea:

- articol hotărât plural generic → ∀
- articol nehotărât singular → ∃

este perfect justificată în context.

Mai ales observația:

¬∀ = ∃¬

este exact relația care guvernează trecerea de la verificare la neconformitate.

Foarte puține analize tehnice ajung la acest nivel.

---

2. „Admisibil” este poate mai important decât pare

Accept complet dezvoltarea.

Mai mult, cred că observația poate fi formulată și astfel:

„admisibil” introduce în text noțiunea de toleranță.

Nu avem:

- adevărat/fals;
- sigur/nesigur;

ci:

- acceptabil/inacceptabil.

Aceasta este logica tuturor normelor inginerești.

În acest sens, adjectivul „admisibil” este unul dintre nucleele conceptuale ale întregului fragment.

---

3. Relația dintre limbaj și matematică este formulată excelent

Această propoziție:

matematica poartă relația, limba poartă forța

cred că este una dintre cele mai bune formule sintetice apărute în întregul corpus.

Pentru că explică exact de ce:

$c \geq c_a$

nu este suficientă.

Inegalitatea singură nu spune dacă:

- trebuie;
- poate;
- este recomandat;
- este interzis.

Toată forța normativă vine din:

trebuind

și

se recomandă.

Matematica descrie.

Limba obligă.

---

4. Relația cu fragmentul despre arcurile inelare este foarte bine observată

Aici chiar apare o simetrie elegantă.

Fragmentul anterior:

normă fizică exprimată verbal.

Acesta:

normă verbală exprimată matematic.

Ai identificat o mișcare inversă pe aceeași frontieră semiotică.

Merită păstrată ca observație de corpus.

---

5. „Coeficientul de siguranță = rezerva împotriva necunoscutului”

Aceasta era prezentă și înainte, dar acum este formulată complet.

Mai ales această idee:

nu rezistența este incertă, ci predicția.

este foarte importantă.

Pentru că explică de ce:

- material neomogen;
- solicitări aproximative;

duc la creșterea lui c_a.

Textul nu compensează slăbiciunea materialului.

Compensează slăbiciunea cunoașterii.

Aceasta este o distincție esențială.

---

6. Precizarea metodologică este corectă

Apreciez că ai introdus explicit:

în paradigma relațională

vs.

în analiza GALR.

Acesta este exact genul de precizare care face analiza mai robustă.

În versiunile anterioare exista uneori tendința de a transforma o interpretare teoretică într-un fapt textual.

Aici separarea este foarte bine făcută.

---

7. Singura observație pe care aș mai adăuga-o

Dacă vrei să închizi complet dosarul, există încă o opoziție discretă care nu apare explicit.

Fragmentul operează simultan cu două tipuri de mărimi:

mărime calculată

coeficientul efectiv c

și

mărime prescrisă

coeficientul admisibil c_a

Prima aparține:

realității proiectului.

A doua aparține:

normei.

Inegalitatea:

$c \geq c_a$

este de fapt punctul de întâlnire dintre:

- descriere;
- prescripție.

sau, dacă vrei,

- fapt;
- normă.

Aceasta explică și de ce fragmentul începe cu:

calculat cu relația (4.7)

și nu direct cu condiția.

Mai întâi trebuie produs faptul.

Abia apoi poate fi judecat prin normă.

Este o observație mică, dar se integrează foarte bine în tipologia discursului normativ-decizional pe care ai construit-o.

Verdict final

În forma actuală, analiza este completă.

Dacă aș integra ceva în textul final, ar fi doar această ultimă opoziție:

coeficient efectiv (descriptiv) ↔ coeficient admisibil (normativ)

pentru că ea se leagă organic de:

- deonticul stratificat;
- cuantificatorii ∀/∃;
- inegalitatea ca normă condensată;
- ideea că matematica poartă relația, iar limba poartă forța.

În rest, nu mai identific omisiuni relevante. Aceasta este una dintre cele mai reușite analize din corpusul pe care l-ai construit până acum.

Închiderea dosarului: ultima opoziție și arhitectura finală

Punctul 7 al evaluării este completarea care **leagă toate firele** — o integrez ca piesă finală, fiindcă se dovedește a fi nu o observație suplimentară, ci **cheia de boltă** a întregii analize.

1. Opoziția c / c_a: fapt și normă

Cele două mărimi din inegalitate au **statute ontologice diferite**, iar textul le marchează lexical cu precizie:

- **c — coeficientul *efectiv***: mărime **calculată**, produsă din realitatea proiectului (geometria arborelui, materialul, solicitările) prin relația (4.7). Adjectivul *efectiv* spune exact asta: ceea ce **este**, în proiectul concret. Regimul lui: **descriptiv** — c are valoarea pe care o are, indiferent ce dorim.
- **c_a — coeficientul *admisibil***: mărime **prescrisă**, produsă de normă (recomandată în intervale, calibrată după incertitudine). Adjectivul *admisibil* spune: ceea ce **se acceptă**. Regimul lui: **normativ** — c_a are valoarea pe care disciplina a decis s-o ceară.

Perechea de adjective *efectiv/admisibil* este deci **perechea fapt/normă depusă în lexic**: două cuvinte care țin în text două ontologii. Iar inegalitatea c ≥ c_a este **punctul lor de întâlnire** — locul unic unde realitatea proiectului este confruntată cu exigența normei. De aceea ea nu putea fi decât o **comparație**: judecata unui fapt printr-o normă are obligatoriu forma unei relații de ordine între o valoare măsurată/calculată și un prag instituit.

2. Consecința compozițională: de ce fragmentul începe cu „calculat"

Evaluarea sesizează exact: ordinea fragmentului nu este retorică, ci **logic obligatorie**. Participiul *calculat cu relația (4.7)* — aparent un simplu atribut izolat — este de fapt **premisa factuală** a întregului dispozitiv: înainte de a judeca, trebuie produs obiectul judecății. Secvența completă a fragmentului se lasă acum citită ca un **act de judecată în trei timpi**:

1. **producerea faptului** — *calculat cu relația (4.7)*: c există;
2. **confruntarea cu norma** — *se compară... trebuind ca... c ≥ c_a*: faptul este judecat;
3. **sentința cu două ramuri** — implicit conform (nimic de făcut) / explicit neconform (*se iau măsuri constructive*): judecata are consecințe.

Structura este izomorfă cu **silogismul practic** sau, mai exact, cu **schema juridică a subsumării**: stabilirea stării de fapt → aplicarea normei → dispozitivul. Discursul normativ-decizional ingineresc are arhitectura unei **proceduri de judecată**, cu deosebirea că „instanța" e impersonală (pasivele cu „se") și „sentința" e corectivă, nu punitivă: neconformitatea nu se sancționează, se **repară** (*măsuri constructive pentru îndeplinirea ei*) — norma tehnică vrea conformarea lumii, nu pedepsirea ei.

3. Cum se leagă totul: convergența celor cinci observații

Opoziția fapt/normă nu se adaugă analizei — o **organizează retroactiv**. Recitite prin ea, achizițiile dosarului se așază într-o singură arhitectură:

- **deonticul stratificat** trăiește integral pe versantul normei: *trebuind* (obligația relației), *se recomandă* (calibrul pragului), *admisibil* (semantica planșeului), *se iau măsuri* (procedura corectivă) — patru trepte de forță, toate de partea lui c_a; versantul faptului are un singur verb, indicativ și rece: *se calculează/calculat*;
- **cuantificatorii ∀/∃** sunt regimul de aplicare a normei asupra faptelor: norma cere universal (toate secțiunile), faptul o poate contrazice existențial (o secțiune ajunge);
- **inegalitatea ca normă condensată** este chiar formula întâlnirii: membrul stâng aparține realului, membrul drept normei, iar semnul ≥ este operatorul de subsumare;

- **„matematica poartă relația, limba poartă forța"** își primește acum explicația completă: relația poate fi matematizată pentru că leagă două **valori** (comparabile numeric), dar forța nu, pentru că ea exprimă **diferența de statut** dintre cele două valori — iar statutele (fapt vs. normă) nu sunt mărimi, deci nu au notație; doar limba le poate purta;
- **coeficientul ca rezervă împotriva necunoscutului** explică de ce frontiera dintre cele două versante e mobilă: pragul normei se deplasează exact atât cât slăbește cunoașterea faptelor — norma compensează, cum just s-a formulat, slăbiciunea predicției, nu a materialului.

Cinci observații obținute pe căi diferite (morfologie, logică, semiotică, semantică lexicală, epistemologie) se confirmă reciproc în jurul unei singure structuri — criteriul de maturitate a analizei invocat la fragmentul anterior se verifică și aici, iar faptul că piesa unificatoare a venit ultima este instructiv în sine: opozițiile fundamentale ale unui text sunt adesea cele **atât de adânci încât nu mai au nevoie de marcare** — fapt/normă nu e nicăieri tematizat în fragment; el este pretutindeni presupus.

4. Dosarul închis — sumarul definitiv

Analiza fragmentului normativ cuprinde, în forma finală: **filologic** — restituirea simbolurilor degradate (c_a sub „ca", ≥ sub „³") ca precondiție a oricărei sintaxe; **sintactic** — gerunziul impersonal *trebuind* regent de propoziție conjuncțională (subiectivă în paradigma relațională / completivă a impersonalului în GALR — dublă etichetare declarată), conjuncția discontinuă *ca... să* despicată regulamentar, apoziția matematică, structura tabelară liniarizată în punctuație; **morfosintactic** — șapte participii, lexemul *îndeplinit* în trei regimuri, obiectele notaționale și anafora prin etichetă (*condiția (4.11)... ei*); **logic** — algoritmul cu buclă corectivă, dualitatea ∀/∃ depusă în articol (¬∀ = ∃¬), inegalitatea ca normă condensată, *admisibil* ca planșeu al acceptabilității cu plafonul economic tacit; **stilistic** — prezentul prescriptiv, agentul normativ impersonal, anticiparea eșecului, hipertextualitatea trimiterilor; **conceptual** — deonticul stratificat, coeficientul de siguranță ca rezervă cuantificată împotriva necunoscutului, diviziunea semiotică a muncii (matematica poartă relația, limba poartă forța) și, ca structură unificatoare, **opoziția fapt/normă** cu fragmentul ca procedură de judecată în trei timpi.

Tipologia de corpus stă acum pe patru termeni, fiecare cu marca lui distinctivă: **clasificator** (genitivul înlănțuit, taxonomia), **modelator** (copula de identificare, botezul semiotic), **explicativ-funcțional** (nominativul plin, epistemicul stratificat), **normativ-decizional** (deonticul stratificat, confruntarea fapt/normă) — cu statut declarat de ipoteză de lucru pe corpus restrâns, deschisă confirmării sau infirmării de fragmentele următoare.

Aștept următorul text.

Aceasta este, probabil, cea mai bine închegată analiză din întregul corpus pe care l-ai construit până acum.

De data aceasta nu mai văd completări structurale majore. Observ însă câteva aspecte care merită consemnate deoarece confirmă că analiza a ajuns la un nivel de integrare conceptuală rar întâlnit.

1. Opoziția fapt / normă este într-adevăr cheia de boltă

Sunt de acord cu formularea ta că această opoziție nu este o observație suplimentară, ci structura care reorganizează retrospectiv întregul fragment.

După introducerea ei, toate elementele analizate anterior își găsesc locul:

Versant factual	**Versant normativ**
coeficient efectiv	coeficient admisibil
calculat	recomandat
este	trebuie
valoare obținută	valoare cerută
descriere	prescripție

Inegalitatea:

$c \geq c_a$

devine astfel punctul de contact dintre două regimuri ontologice diferite.

Aceasta este o observație foarte puternică.

---

2. Schema juridică a textului este surprinzător de exactă

Interpretarea:

fapt → normă → consecință

funcționează foarte bine.

Mai mult, ea explică și distribuția verbelor:

stabilirea faptului

calculat

aplicarea normei

se compară

trebuind

remedierea

se iau măsuri

Textul are într-adevăr structura unei proceduri de validare.

Nu este doar o analogie stilistică.

Este chiar logica internă a fragmentului.

---

3. Convergența observațiilor este semnul unei analize mature

Aici cred că ai identificat foarte bine criteriul.

În analiza fragmentelor anterioare existau observații valoroase, dar relativ independente.

Aici:

- cuantificatorii;
- deonticul;
- inegalitatea;
- admisibilul;

- coeficientul de siguranță;
- relația limbă–matematică;

se explică reciproc.

Acesta este unul dintre semnele că ai găsit structura profundă a textului.

---

4. O observație care merită poate formulată explicit

În analiza finală apare implicit, dar nu este numită.

Textul operează simultan cu:

adevăr factual

cât este c

și

validitate normativă

dacă este acceptabil c

Acestea sunt două întrebări diferite.

Prima aparține calculului.

A doua aparține deciziei.

Prin urmare, fragmentul marchează exact punctul în care:

ingineria încetează să mai fie măsurare și devine evaluare.

Această idee este deja prezentă în analiza ta, dar ar putea fi formulată explicit dacă dorești o versiune definitivă.

---

5. Tipologia de corpus începe să fie coerentă

Clasificarea:

1. clasificator;
2. modelator;

3. explicativ-funcțional;
4. normativ-decizional;

nu mai pare arbitrară.

Fiecare tip este asociat cu:

- o operație cognitivă dominantă;
- o marcă gramaticală dominantă;
- un tip de logică dominant.

Aceasta este exact forma în care o ipoteză de corpus începe să devină productivă.

Desigur, pe un număr redus de texte rămâne o ipoteză, așa cum precizezi corect.

---

6. Singura rezervă metodologică pe care aș menține-o

Nu asupra concluziilor, ci asupra gradului de generalizare.

Formulări precum:

genitivul este marca discursului clasificator

sau

nominativul este marca discursului explicativ-funcțional

ar trebui păstrate în forma prudentă pe care deja ai adoptat-o:

în corpusul analizat până acum.

Aceasta este suficient pentru a evita extrapolări premature.

Verdict final

Dosarul este închis convingător.

Cele mai valoroase achiziții ale acestei ultime integrări sunt:

1. opoziția **coeficient efectiv / coeficient admisibil** ca expresie lexicală a opoziției fapt / normă;
2. interpretarea fragmentului ca procedură de judecată tehnică;
3. integrarea tuturor observațiilor într-o singură arhitectură conceptuală;
4. consolidarea tipologiei celor patru regimuri discursive.

Nu mai identific omisiuni relevante la nivel:

- filologic;
- sintactic;
- morfosintactic;
- logic;
- stilistic;
- discursiv;
- epistemologic.

Pentru acest fragment, analiza poate fi considerată completă și stabilă. Următorul text este, într-adevăr, pasul firesc.

Accept observația de la punctul 4 și o formulez explicit ca piesă finală a dosarului, fiindcă numește exact pragul pe care întreaga analiză îl ocolise descriindu-l.

Formularea explicită: măsurare și evaluare

Fragmentul operează simultan cu două întrebări de natură diferită, care nu se pot reduce una la cealaltă:

„Cât este c?" — întrebare **factuală**, cu răspuns numeric, produsă de calcul (relația 4.7). Răspunsul ei este adevărat sau fals: c are o valoare, iar calculul o găsește sau greșește. Aici ingineria este **măsurare** — cunoaștere a stării de fapt.

„Este acceptabil c?" — întrebare **normativă**, cu răspuns binar (conform/neconform), produsă de confruntarea cu pragul. Răspunsul ei nu este adevărat sau fals în același sens: el este **valid sau invalid în raport cu o normă**

instituită — altă normă (alt c_a, altă disciplină, altă epocă) ar valida altfel același fapt. Aici ingineria este **evaluare** — judecată asupra stării de fapt.

Inegalitatea c ≥ c_a este exact **balamaua** dintre cele două întrebări: membrul stâng răspunde primei, membrul drept o instituie pe a doua, iar semnul ≥ execută trecerea. Fragmentul marchează astfel, într-o singură frază, punctul în care **ingineria încetează să mai fie măsurare și devine evaluare** — pragul dintre a cunoaște și a decide. Și este consecvent cu tot ce s-a stabilit: tocmai pentru că decizia nu derivă logic din măsurare (din „c = 1,4" nu decurge nimic despre acceptabilitate fără o normă care să spună cât ajunge), textul are nevoie de versantul deontic întreg — *trebuind*, *se recomandă*, *admisibil* — ca să construiască ceea ce calculul singur nu poate produce: **obligația**. Distincția fapt/normă, schema judecății în trei timpi și formula „matematica poartă relația, limba poartă forța" sunt, toate, fețele aceleiași frontiere, pe care punctul 4 o numește acum cu termenii ei proprii: cunoaștere/decizie.

Cu această formulare, dosarul fragmentului normativ este definitiv închis.

Confirmarea rezervei de la punctul 6

Menținn forma prudentă ca regulă permanentă: corelațiile gramatical-discursive (genitivul înlănțuit ↔ clasificare; nominativul plin ↔ explicație funcțională; deonticul stratificat ↔ normă) rămân formulate cu restricția explicită **„în corpusul analizat până acum"** — patru fragmente nu legitimează legi, ci doar o ipoteză care s-a comportat bine de patru ori. Statutul ei corect este cel de **predicție testabilă**: fiecare text nou fie o confirmă, fie o obligă la rafinare — și ambele rezultate sunt câștiguri.

Starea corpusului

Patru dosare închise, fiecare cu structura lui profundă identificată: **clasificatorul** (filete — diviziune multicriterială, genitivul înlănțuit, matricea combinatorie), **modelatorul** (arcul elicoidal — lanțul transformărilor cu operatorii lor gramaticali, botezul semiotic), **explicativ-funcționalul** (arcurile inelare — lanț cauzal cu bilanț de conservare, nominativul actanțializat, gradientul epistemic) și **normativ-decizionalul** (coeficientul de siguranță — procedura de judecată, deonticul stratificat, frontiera măsurare/evaluare). Plus, transversal: regula

stratificării asertive (fapt de text / analiză intra-cadru / interpretare modalizată) și cele două ipoteze de corpus în așteptarea testului.

Aștept următorul fragment.

Alt Model – Exemplu

Cuplajele permanente fixe realizeaza legatura permanenta rigida a arborilor coaxiali, la care abaterile maxime de la coaxialitate nu trebuie sa depaseasca 0,002 … 0,05 mm, pentru a nu crea suprasolicitari în arbori si lagare. Se folosesc la arbori de transmisie lungi, formati din tronsoane, la poduri rulante, macarale portal etc., la turatii mici (n<200 … 250 rot/min) si în transmisiile care lucreaza cu turatie variabila sau în regim de cuplari repetate, unde momentul de inertie relativ mic al acestor cuplaje constituie un avantaj important.

Am citit analiza și, în ansamblu, este una dintre cele mai bune pe care le-ai construit până acum. Totuși, aici există câteva puncte unde aș face corecții sau nuanțări mai ferme decât la fragmentele anterioare.

1. Problema atributivei „la care” – punct sensibil

Afirmația:

atributivă explicativă

nu este complet sigură.

În text:

arborilor coaxiali, la care abaterile maxime de la coaxialitate nu trebuie să depășească...

există două interpretări posibile:

Interpretarea A (cea din analiză)

Atributivă explicativă:

arborii coaxiali (toți), iar despre ei se adaugă informația privind toleranța.

Interpretarea B

Atributivă determinativă:

arborii coaxiali pentru care această condiție este obligatorie.

În discursul tehnic, de regulă, astfel de relative după denumirea obiectului sunt restrictive, nu descriptive.

Aș formula prudent:

atributivă cu valoare predominant explicativă, dar susceptibilă și de lectură restrictivă.

Nu aș afirma categoric una dintre variante.

---

2. Neg-raising – observație foarte bună

Aceasta este probabil cea mai valoroasă observație nouă din analiză.

Secvența:

nu trebuie să depășească

este într-adevăr un caz clasic de:

trebuie să nu depășească

mascat sintactic.

Într-un text juridic sau normativ, diferența poate fi critică.

Aici contextul tehnic elimină ambiguitatea.

Observația merită păstrată integral.

---

3. „Subiectul infinitivului”

Aici aș fi mai prudent.

Afirmația:

subiectul infinitivului este coreferențial cu abaterile

este logic foarte plauzibilă, dar formal infinitivul:

pentru a nu crea suprasolicitări

nu are subiect exprimat.

Mai exact ar fi:

agentul semantic recuperabil este „abaterile care depășesc toleranța”.

Diferența e mică, dar importantă dacă mergi pe terenul relațional-drăsovenian.

---

4. Observația despre denumirea taxonomică este excelentă

Aici cred că ai surprins ceva foarte important:

cuplaje permanente fixe

nu este doar grup nominal.

Este deja:

adresă într-un sistem de clasificare.

Exact cum:

rulment radial cu bile

sau

motor asincron trifazat.

Numele însuși conține taxonomia.

Foarte bună observația.

---

5. „Definiția prin desfășurarea numelui”

Aș păstra ideea, dar aș formula-o puțin diferit.

Nu este chiar:

cvasi-tautologie.

Pentru că:

- permanent → permanentă

este reluare;

dar:

- fix → rigid

nu este simplă reluare.

Aici textul chiar adaugă informație.

Mai exact:

definiția traduce clasificarea în proprietate funcțională.

Mi se pare formularea cea mai precisă.

---

6. „Unde” cu antecedent nonspațial

Foarte bine observat.

Este un fenomen frecvent în limbajul tehnic și academic:

situațiile în care

↓

unde

Practic:

unde

funcționează aici ca relativ circumstanțial generalizat.

Observația este corectă.

---

7. Lista deschisă și „etc.”

Da.

Cred chiar că aceasta este una dintre cele mai interesante diferențe față de fragmentele anterioare.

Textele precedente lucrau cu:

- clasificări exhaustive;
- condiții exhaustive;

- bilanțuri exhaustive.

Aici apare pentru prima dată:

extensibilitatea.

Operatorul:

etc.

nu este un detaliu tipografic.

El schimbă logica textului.

Observația merită păstrată.

---

8. Singura completare importantă pe care aș adăuga-o

Cred că lipsește o opoziție conceptuală foarte puternică:

rigiditate ↔ flexibilitate

Textul descrie:

cuplaj permanent fix

care cere:

coaxialitate foarte precisă

și are:

legătură rigidă.

Întreaga logică a fragmentului este construită pe această rigiditate.

De aici derivă:

- toleranța foarte mică;
- pericolul suprasolicitărilor;
- avantajele și limitele domeniului de utilizare.

Implicit, textul definește cuplajul fix prin opoziție cu:

cuplajele compensatoare/elastice

care ar tolera dezalinieri.

Această opoziție nu apare lexical în fragment, dar organizează întregul sens.

Aș adăuga-o la nivel conceptual.

---

9. Tipologia discursivă

Aici sunt de acord cu rezerva ta.

Nu aș crea încă un al cincilea tip de discurs.

Momentan aș spune:

fragment hibrid.

Conține simultan:

- definiție funcțională;
- normă;
- exemplificare;
- justificare.

Pentru a legitima un nou tip discursiv ar trebui să vezi același model repetându-se și în alte texte.

Momentan:

descriptiv-aplicativ

este o ipoteză foarte bună, dar încă insuficient confirmată.

Verdict

Analiza este foarte bună și nu conține erori majore.

Aș opera doar următoarele ajustări:

1. aș nuanța statutul atributivei „la care”;
2. aș reformula mai prudent ideea despre subiectul infinitivului;

3. aș introduce opoziția conceptuală:

rigiditate ↔ flexibilitate;

4. aș păstra „descriptiv-aplicativ” ca ipoteză de lucru, nu ca nouă categorie stabilită.

În rest, observațiile despre:

- neg-raising;
- lista deschisă;
- denumirea taxonomică;
- desfășurarea numelui în definiție;
- relativul „unde”;
- pragul-interval;

sunt valoroase și merită integrate în versiunea finală a dosarului.

Integrarea evaluării: două nuanțări acceptate, o completare majoră și o decizie tipologică

1. Atributiva „la care" — nuanțare acceptată, cu explicitarea testului

Evaluarea are dreptate că asertarea categorică depășea datele. Reconstruiesc ambele lecturi cu consecințele lor:

Lectura explicativă (A): toți arborii coaxiali legați rigid sunt supuși condiției — relativa **adaugă** norma de toleranță la o clasă deja delimitată. Sens: „cuplajele fixe leagă arbori coaxiali; pentru aceștia (toți), toleranța este de 0,002...0,05 mm".

Lectura restrictivă (B): cuplajele fixe se aplică **numai acelor** arbori care satisfac condiția — relativa **delimitează** subclasa de aplicabilitate. Sens: „cuplajele fixe leagă acei arbori coaxiali la care abaterile se pot menține sub toleranță".

Argumentul evaluării (în discursul tehnic, relativele post-denominative sunt de regulă restrictive) este real; există însă și contraargumentul punctuațional: **virgula** dinaintea lui *la care* este, în convenția românească, marca lecturii explicative — relativele restrictive se leagă fără virgulă. Avem deci un conflict

între **uzul discursiv** (pro-restrictiv) și **marca grafică** (pro-explicativ), iar sensul tehnic le împacă aproape complet: condiția de toleranță este în practică **și** descriere a regimului (explicativ), **și** criteriu de selecție a aplicării (restrictiv) — dacă alinierea nu poate fi ținută, se alege alt tip de cuplaj. Formularea finală, conform regulii de prudență: **atributivă cu valoare predominant explicativă (susținută de virgulă), dar susceptibilă de lectură restrictivă (susținută de uzul discursului tehnic), cele două lecturi fiind aici funcțional convergente** — caz instructiv în care ambiguitatea nu cere rezolvare, fiindcă ambele căi duc la aceeași normă practică.

2. „Subiectul" infinitivului — corecție acceptată

Reformulez în termenii exacți: infinitivul *a nu crea* **nu are subiect exprimat** și, formal, nu are poziție de subiect ocupată; ceea ce analiza numise „subiect coreferențial" este **agentul semantic recuperabil** — și anume, mai precis decât formulasem: nu *abaterile* pur și simplu, ci **abaterile în ipoteza depășirii toleranței** (abaterile conforme nu creează suprasolicitări; doar cele neconforme ar crea-o). Recuperarea agentului trece deci printr-o **condiție contrafactuală implicită**: „pentru ca [ele, dacă ar depăși,] să nu creeze..." Distincția importă exact pe terenul relațional: în rețeaua T1→T2, infinitivul are valența de agent **neocupată de niciun termen** (nici exprimat, nici zero sintactic recuperabil flectival — spre deosebire de elipsa copulei din fragmentul arcurilor inelare, unde acordul proba zeroul); recuperarea este aici **integral semantico-pragmatică**, fără suport flectival. Formula corectă: **infinitiv cu agent semantic implicit, fără subiect sintactic**.

3. „Definiția prin desfășurarea numelui" — reformulare acceptată

Adopt formularea propusă, care e mai exactă decât „cvasi-tautologie": **definiția traduce clasificarea în proprietate funcțională**. Structura traducerii, termen cu termen: *permanente* → *permanentă* (reluare pură — componenta taxonomică „nedemontabil în funcționare" trece neschimbată); *fixe* → *rigidă* (traducere cu aport — eticheta de clasă este convertită în proprietatea mecanică pe care o denumea: „fix" în taxonomie înseamnă „rigid" în comportament). Aportul informativ al definiției stă exact în această a doua substituție: ea spune cititorului **ce înseamnă fizic** poziția taxonomică. Definiția nu repetă numele — îl **decodează**.

4. Opoziția rigiditate ↔ flexibilitate — completarea majoră, acceptată și dezvoltată

Evaluarea identifică exact structura conceptuală absentă din analiză și prezentă pretutindeni în text. O integrez cu demonstrația ei:

Rigiditatea este variabila ascunsă care leagă toate componentele fragmentului într-un singur lanț cauzal:

legătură RIGIDĂ

→ nu absoarbe dezalinieri

→ toleranță de coaxialitate severă (0,002...0,05 mm)

→ altfel: suprasolicitări în arbori și lagăre

→ construcție simplă, fără elemente elastice/mobile

→ moment de inerție relativ mic

→ avantaj la cuplări repetate și turație variabilă

Tot ce părea enumerare eterogenă (toleranța, pericolul, avantajul) se dovedește **derivat dintr-o singură proprietate**: rigiditatea explică și **costul** cuplajului fix (alinierea severă — un cuplaj elastic ar ierta dezalinierea), și **virtutea** lui (inerția mică — un cuplaj compensator, cu elementele lui suplimentare, ar fi mai „greu" rotativ). Fragmentul este, conceptual, **bilanțul unei singure decizii constructive**: ce câștigi și ce plătești alegând rigiditatea.

Și observația de adâncime a evaluării, pe care o subliniez: **termenul opus nu apare nicăieri în text**. Cuplajele elastice/compensatoare nu sunt numite, dar organizează sensul din absență — *fix* nu înseamnă nimic decât în opoziție cu *mobil/compensator*, toleranța severă nu e severă decât față de toleranțele largi ale alternativelor, iar *relativ mic* (cum analiza notase la nivel morfologic: comparativ cu termen suprimat) își are termenul de comparație exact în clasa absentă. Avem un text construit pe o **opoziție privativă cu membrul al doilea nelexicalizat** — taxonomia capitolului (cuplaje fixe vs. compensatoare) lucrează în fragment ca presupoziție, nu ca enunț. Morfologia o trădase deja (*relativ*); conceptual, acum e numită.

5. Tipologia: decizie acceptată — „hibrid" cu ipoteză în așteptare

Mă raliez rezervei: **nu instituie un al cincilea tip** pe baza unui singur specimen. Statutul corect, consemnat în dosar: fragmentul este **hibrid** — definiție funcțională + normă justificată + exemplificare deschisă + justificare prin avantaj — iar eticheta „descriptiv-aplicativ" rămâne **ipoteză de tip**, care se confirmă doar dacă același tipar (eterogenitate ordonată de la definiție spre evaluare, listă deschisă, normă motivată) se repetă în alte fișe de selecție din curs. Observație metodologică de reținut din acest caz: tipologia de corpus trebuie să reziste tentației de a crea câte o categorie pentru fiecare text nou — o clasificare în care fiecare specimen e propriul lui tip nu mai clasifică nimic. Hibriditatea este, până la proba repetiției, descrierea mai onestă.

6. Dosarul închis — sumarul definitiv

Rămân integrate, confirmate de evaluare: **neg-raising-ul deontic** (*nu trebuie să depășească* = interdicție, cu ambiguitate formală dezambiguizată pragmatic); **denumirea ca adresă taxonomică** (numele compus poartă clasificarea capitolului); **definiția ca decodare a numelui** (în formularea ameliorată: traducerea clasificării în proprietate funcțională); **relativul *unde* situațional** (circumstanțial generalizat cu antecedent nonspațial); **lista deschisă** (*etc.* ca operator care schimbă logica textului — prima extensibilitate a corpusului, dublată de criterii închise); **pragul-interval** (granița vagă declarată); **enumerarea stratificată** (obiecte/regim/situație sub aparența unei liste); **norma justificată teleologic** (interdicția cu scopul ei negativ alături).

Ajustate conform evaluării: atributiva *la care* — dublă lectură declarată, funcțional convergentă; infinitivul final — agent semantic implicit, fără subiect sintactic; definiția — fără eticheta „cvasi-tautologie"; tipologia — hibrid, cu „descriptiv-aplicativ" ca ipoteză netranșată.

Adăugat ca structură de adâncime: **opoziția rigiditate ↔ flexibilitate**, cu membrul opus nelexicalizat — variabila unică din care derivă toleranța, pericolul și avantajul; fragmentul ca bilanț al unei decizii constructive.

Aștept următorul fragment — sau analiza relațională drăsoveniană integrală a acestuia, ale cărei probleme specifice rămân: flectivul complex *pentru a + infinitiv* (scopul pe formă nepersonală), valența de agent neocupată și nerecuperabilă flectival a infinitivului (în contrast cu zeroul probat prin acord de

la arcurile inelare) și relativul *unde* nonspațial în inventarul conectivelor bifuncționale.

Sunt de acord cu aproape tot ce ai integrat. În forma actuală, analiza este mai riguroasă decât versiunea anterioară și rezolvă exact punctele vulnerabile.

Totuși, aș adăuga o singură observație care cred că completează foarte bine opoziția **rigiditate ↔ flexibilitate** și care nu apare încă explicit în dosar.

1. Costul și beneficiul rigidității sunt distribuite temporal

Ai formulat deja foarte bine lanțul:

rigiditate → toleranță severă → risc de suprasolicitare

și

rigiditate → inerție mică → avantaj dinamic.

Dar există și o structură temporală implicită:

Faza	**Efectul rigidității**
montaj/aliniere	cost
exploatare	beneficiu

Mai exact:

Înainte de funcționare

Rigiditatea impune:

- coaxialitate foarte precisă;
- montaj atent;
- toleranțe stricte.

Aici apare costul.

În timpul funcționării

Rigiditatea oferă:

- inerție redusă;

- comportament favorabil la turații variabile;
- comportament favorabil la cuplări repetate.

Aici apare beneficiul.

Prin urmare, fragmentul nu opune doar:

rigid ↔ flexibil,

ci și:

cost inițial ↔ avantaj operațional.

Această observație se leagă foarte bine de ideea ta:

bilanțul unei decizii constructive.

Pentru că orice decizie inginerească importantă este evaluată exact în această formă: ce plătești înainte și ce câștigi după.

---

2. O mică nuanță privind „opoziția privativă”

Formularea este bună, dar aș preciza:

opoziție privativă reconstruită contextual.

Pentru că termenul absent (*elastic*, *compensator*) nu este recuperabil exclusiv din textul fragmentului.

El devine vizibil deoarece știm capitolul și sistemul de clasificare în care apare fragmentul.

Altfel spus:

- textual → termenul opus este absent;
- contextual-taxonomic → termenul opus este recuperabil.

Este o distincție fină, dar utilă.

---

3. Observație metodologică foarte interesantă

Acum se vede deja un tipar care apare în toate dosarele:

Fragment	**Structură conceptuală dominantă**
filete	clasificare
arc elicoidal	modelare
arc inelar	conservare energetică
coeficient de siguranță	fapt ↔ normă
cuplaj fix	rigiditate ↔ flexibilitate

Observațiile sintactice, morfologice și stilistice nu sunt scopul final.

Ele funcționează ca indicii pentru identificarea unei structuri conceptuale dominante.

Aceasta este probabil cea mai importantă concluzie metodologică care rezultă din întregul corpus analizat până acum.

Verdict final

Aș păstra integral integrarea ta.

Aș adăuga doar:

1. distribuția temporală:
    - montaj = costul rigidității;
    - exploatare = beneficiul rigidității;
2. precizarea:
    - opoziția rigiditate ↔ flexibilitate este o opoziție privativă **reconstruită contextual-taxonomic**, nu exclusiv textual.

În rest, dosarul este într-adevăr închis. Nu mai văd omisiuni sintactice, morfosintactice, logice, stilistice sau conceptuale relevante. Analiza este completă și coerentă pe toate nivelurile.

Ai dreptate — tabelul de prescurtări din imaginile încărcate la început a rămas nefolosit sistematic: analizele au folosit terminologia desfășurată, nu **sistemul**

de notație standardizat. Pentru o bază de date, prescurtările sunt esențiale (compactitate, căutabilitate, uniformitate). Le adopt de acum ca notație oficială a corpusului, cu două corecturi prealabile asupra listei și o demonstrație de aplicare.

1. Corecturi asupra listei (erori de transcriere)

- **fr. = frază**, nu „fraudă" — în tabelul original (imaginea 1) apare corect *fr. = frază*; „fraudă" este o eroare de transcriere care, într-o bază de date, ar produce confuzii reale.
- **c. d. expr.** listat ca „complement de agent" — neconcordanță: în imaginea 1 figurează *c. de agent = complement de agent*, iar *c. d. = completivă (obiectivă) directă*. Recomand păstrarea formelor din sursă: **c. de agent** (sau **c. ag.** din lista suplimentară) pentru agent, **c. d.** pentru complement direct.
- **c. c. constr.** pentru instrumental — în imaginea 1 forma este **c. c. instr.**; o păstrez pe aceasta (transparentă).
- **„pot." = potențial-optativ** — în terminologia curentă: **modul condițional-optativ (cond.-opt.)**; rețin ambele ca sinonime de notație, cu *pot.* marcat ca formă veche.

2. Convenții adoptate pentru baza de date

Niveluri de notație: **morfologic** (subst., vb., adj., part., prep., pron. dem./neh./pers., num. card., art.); **flexionar** (N./G./D./Ac.; m./f./n.; sing./pl.; ind./conj./inf./part./ger.; prez./imperf./perf. comp./viit.; act./pas./refl.); **sintactic intrapropozițional** (sb., pred., n. pred., atr. adj./subst./pron./genit./prep., c. d., c. ind., c. ag., c. c. loc/timp/mod/cauză/instr./scop, EPS, elem. rel.); **frastic** (P.P., P.R., P.Atr., P.C.D., P.C.I., P.C.Cond., P.C.T., P.C.M., P.C.Consec., P.C.Conces., P.C.S., S.B. = subiectivă). Adaug, pentru stratul drăsovenian al bazei: **fl.** (flectiv), **prep.+Ac./G./D.** (flectiv complex), **ader.** (aderare), **rcț.** (recțiune), **T1/T2** (regent/subordonat), **Ø** (termen zero).

3. Demonstrație: fragmentul „cuplaje" reanalizat strict în notația standardizată

Segmentarea frastică

Fraza 1 (3 unități + 1 formă nepersonală):

- P1 = **P.P.**: *Cuplajele permanente fixe realizează legătura permanentă rigidă a arborilor coaxiali*
- P2 = **P.Atr.** (elem. rel.: *la care* = prep. + pron. rel., Ac.): *la care abaterile maxime de la coaxialitate nu trebuie*
- P3 = **P.S.** cerută de *trebuie* (conj. subord. *să*; în GALR: subiectivă — **S.B.**): *să depășească 0,002…0,05 mm*
- *pentru a nu crea suprasolicitări în arbori și lagăre* = construcție infinitivală, **c. c. scop** (nu prop.; vb. la inf., formă nepersonală)

Fraza 2 (3 unități):

- P1 = **P.P.** (sb. = Ø anaforic: *cuplajele*): *Se folosesc la arbori… la turații mici… și în transmisiile*
- P2 = **P.Atr.** (elem. rel.: *care*, N., sb.): *care lucrează cu turație variabilă sau în regim de cuplări repetate*
- P3 = **P.Atr.** (elem. rel.: *unde*, adv. rel., val. situațională): *unde momentul de inerție relativ mic al acestor cuplaje constituie un avantaj important*

Analiza morfosintactică tabelară (notație integrală)

P1 / Fraza 1:

Cuvânt	**Morfologic**	**Sintactic**
Cuplajele	subst. comun, n., pl., N., art. hot.	sb.
permanente	adj., n., pl., N.	atr. adj.
fixe	adj., n., pl., N.	atr. adj.
realizează	vb. pred., tranzitiv, ind. prez., pers. III pl., act.	pred. vb.
legătura	subst., f., sing., Ac., art. hot.	c. d.
permanentă	adj., f., sing., Ac.	atr. adj.

Cuvânt	Morfologic	Sintactic
rigidă	adj., f., sing., Ac.	atr. adj.
a arborilor	art. genit. (acord: f. sing. ← *legătura*... corect: *a*) + subst. m., pl., G.	atr. genit.
coaxiali	adj., m., pl., G.	atr. adj.

P2 / Fraza 1:

Cuvânt	Morfologic	Sintactic
la care	prep. + pron. rel., Ac.	elem. rel. + c. ind. prep. (raportare)
abaterile	subst., f., pl., N., art. hot.	sb.
maxime	adj. (superlat. lexical), f., pl., N.	atr. adj.
de la coaxialitate	loc. prep. (*de la*) + subst., Ac.	atr. subst. prep.
nu	adv. de negație	— (fl. negativ al pred.; neg-raising)
trebuie	vb. semiauxiliar de necesitate, ind. prez.	pred. vb. (regent al P3)

P3 / Fraza 1: *să* = conj. subord. (fl. al conjunctivului); *depășească* = vb. pred., tranz., conj. prez., pers. III; *0,002…0,05 mm* = num. card. + simbol de unitate, val. substantivală, Ac. → **c. d.**

Infinitivala: *pentru a* = prep. + fl. de inf. (prep.+inf. = flectiv complex de scop); *nu* = negație; *crea* = vb., inf. prez.; *suprasolicitări* = subst., f., pl., Ac. → c. d. al inf.; *în arbori și lagăre* = prep.+Ac. ×2, coord. prin conj. coord. *și* → **c. c. loc**.

P3 / Fraza 2 (selectiv): *unde* = adv. rel. → elem. rel. + c. c. loc (val. situațională); *momentul* = subst., n., sing., N. → sb.; *de inerție* = prep.+Ac. → atr. subst. prep.; *relativ* = adv. → fl. de grad (fără funcție); *mic* = adj., n., sing., N. → atr. adj.; *al acestor cuplaje* = art. genit. (acord n. sing. ← *momentul*) + adj. pron. dem., G.

(atr. adj.) + subst., G. → atr. genit.; *constituie* = vb. copulativ-lexical, ind. prez. → pred. vb.; *un avantaj* = art. neh. + subst., Ac. → c. d.; *important* = adj., Ac. → atr. adj.

4. Propunere pentru baza de date

Fiecare dosar de analiză primește de acum **trei straturi paralele**: (1) segmentarea frastică în notație P.P./P.Atr./P.C.X.; (2) tabelul morfosintactic cuvânt-cu-cuvânt în prescurtările de mai sus; (3) stratul relațional drăsovenian (T1→T2, fl., prep.+caz, ader., rcț., Ø) — cu mențiunea de cadru acolo unde paradigmele diverg (pas. perifrastic vs. n. pred. participial; S.B. a gerunziului vs. completivă a impersonalului). Pot aplica retroactiv această notație tabelară integrală oricărui fragment deja analizat (Rebreanu, filete, arcul elicoidal, arcurile inelare, coeficientul de siguranță) sau o aplic de acum înainte fiecărui text nou — spune-mi de unde începem.

Da, aceasta este o decizie foarte bună pentru o bază de date de analiză.

Până acum, observațiile tale au devenit din ce în ce mai sofisticate, dar notația nu era complet uniformizată. Într-un corpus mare, problema apare imediat:

- aceeași funcție apare când ca „complement circumstanțial de scop”, când ca „C.C. de scop”;
- aceeași propoziție apare când ca „atributivă”, când ca „P.Atr.”;
- aceeași valoare morfologică apare când abreviată, când scrisă integral.

Pentru că urmărești și comparații între texte, standardizarea este obligatorie.

Ce este foarte bine în propunerea ta

1. Separarea pe straturi

Modelul:

1. **strat frastic**
2. **strat morfosintactic**
3. **strat relațional-drăsovenian**

este exact ce trebuie.

De fapt, ele răspund la trei întrebări diferite:

Strat	Întrebare
Frastic	Cum sunt legate propozițiile?
Morfosintactic	Ce funcție are fiecare termen?
Relațional	Prin ce mecanisme se realizează legătura?

Foarte important: aceste niveluri nu trebuie amestecate.

---

2. Introducerea lui Ø

Aprob fără rezerve.

În analizele anterioare a apărut frecvent:

- subiect eliptic;
- copulă elidată;
- termen recuperabil prin acord;
- antecedent recuperabil.

Fără simbolul:

Ø

devine dificil să păstrezi consecvența.

---

3. Distincția dintre funcție și flectiv

Aceasta este probabil cea mai importantă contribuție a nivelului relațional.

Exemplu:

pe care... îl

În analiza clasică:

complement direct.

În analiza relațională:

- funcție = una;
- mărci = două.

Aici notația cu:

fl.

devine indispensabilă.

Două ajustări pe care le-aș propune

A. EPS

În baza de date aș defini explicit:

EPS = element predicativ suplimentar

și aș evita alte forme.

Am observat că în unele analize apare:

- element predicativ suplimentar;
- predicativ suplimentar;
- EPS.

Pentru interogare și indexare este mai bine să existe o singură formă.

B. C.C. scop vs. infinitivală finală

În stratul frastic aș nota separat:

Inf. finală

atunci când există:

pentru a + infinitiv

și aș păstra:

c. c. scop

în stratul intrapropozițional.

De exemplu:

pentru a nu crea suprasolicitări

poate fi reprezentat simultan:

- frastic: **Inf. finală**
- sintactic: **c. c. scop**

Aceasta evită pierderea informației despre forma verbală.

O observație importantă despre exemplul tău

În:

la care abaterile maxime de la coaxialitate nu trebuie să depășească...

notația:

elem. rel. + c. ind. prep.

este acceptabilă în sistemul relațional.

Totuși, în baza de date aș introduce un câmp separat:

ER = element de relație

pentru:

- care
- ce
- cine
- unde
- când
- cât

și aș păstra funcția sintactică independent.

Adică:

Termen	Funcție
la care	ER + c. ind. prep.

Este mai flexibil pentru căutări.

Singura corecție reală

Ai scris:

c. d. = completivă (obiectivă) directă

Aici trebuie separată foarte clar notația.

În tradiția școlară:

- **c.d.** = complement direct
- **P.C.D.** = propoziție completivă directă

Nu aș folosi aceeași prescurtare pentru ambele niveluri.

Recomand:

Nivel	Prescurtare
complement direct	c. d.
propoziție completivă directă	P.C.D.

La fel:

- c. i. ≠ P.C.I.
- c. c. scop ≠ P.C.S.

Această separare trebuie să fie absolut rigidă în baza de date.

Verdict

Sistemul propus este foarte bun și cred că este superior celui folosit până acum în corpus.

Aș adopta oficial:

Strat 1 — Frastic

- P.P.
- P.Atr.
- P.C.D.
- P.C.I.
- P.C.T.
- P.C.M.
- P.C.Cz.
- P.C.S.
- P.C.Consec.
- P.C.Conces.
- S.B.
- Inf. finală
- Ger. abs.

Strat 2 — Morfosintactic

- sb.
- pred.
- n. pred.
- atr. adj.
- atr. subst.
- atr. genit.
- c. d.
- c. i.
- c. ag.
- c. c. loc/timp/mod/cauză/scop/instr.

- EPS

Strat 3 — Relațional

- fl.
- rcț.
- ader.
- T1/T2
- Ø
- ER
- prep.+Ac./G./D.

Dacă vei aplica această schemă retroactiv analizelor deja făcute (Rebreanu, filete, arc elicoidal, arc inelar, coeficient de siguranță, cuplaje), vei obține un corpus mult mai coerent și mult mai ușor de comparat. Mai ales nivelul relațional va deveni mult mai vizibil decât este acum.

Consolidarea finală: completările la dosarul „cuplaje" și sistemul de notație oficializat

I. Ultimele două integrări în dosarul „cuplaje"

1. Distribuția temporală a costului și beneficiului — acceptată și dezvoltată

Observația completează exact bilanțul decizional: cele două ramuri ale rigidității nu sunt doar **opuse axiologic** (cost/beneficiu), ci **separate temporal** — și textul le marchează gramatical, fapt verificabil:

- **versantul costului** este formulat la modul **deontic-preventiv**, cu orizont *pre-funcțional*: *nu trebuie să depășească... pentru a nu crea* — toleranța se respectă **la montaj/aliniere**, înainte ca mașina să se rotească; gramatica lui: interdicție + finală negativă (prevenirea, prin definiție, precedă);
- **versantul beneficiului** este formulat la modul **descriptiv-evaluativ**, cu orizont *funcțional*: *lucrează cu turație variabilă... în regim de cuplări repetate... constituie un avantaj* — inerția mică plătește **în exploatare**, la

fiecare pornire; gramatica lui: prezent gnomic dinamic + predicație evaluativă.

Structura completă a deciziei: **plătești o dată, la aliniere; câștigi de fiecare dată, la cuplare.** Iar asimetria de frecvență (cost unic vs. beneficiu repetat) este chiar logica economică a alegerii acestui cuplaj pentru regimuri cu porniri dese — textul o conține integral, distribuită în cele două moduri gramaticale. Schema generală, valabilă ca grilă de lectură pentru fișele de selecție: **orice decizie constructivă se evaluează „ce plătești înainte / ce câștigi după"**, iar discursul tehnic tinde să pună costul în deontic și beneficiul în descriptiv-evaluativ — de testat pe fragmentele următoare.

2. „Opoziție privativă reconstruită contextual-taxonomic" — precizarea acceptată

Corectă distincția, și o consemnez în forma propusă: **textual**, termenul opus (elastic/compensator) este absent și nerecuperabil — un cititor fără cunoașterea domeniului nu-l poate deduce din fragment; **contextual-taxonomic**, el este recuperabil din sistemul de clasificare al capitolului (cuplaje permanente: fixe / mobile / elastice), pe care denumirea-adresă *cuplaje permanente fixe* îl presupune. Reconstrucția opoziției folosește deci o premisă **exterioară fragmentului** — și e metodologic necesar ca dosarul s-o declare, altfel analiza ar atribui textului o structură pe care doar corpusul-cadru o furnizează. Formula finală de dosar: *opoziție privativă cu membrul opus nelexicalizat, reconstruită contextual-taxonomic (nu exclusiv textual)*.

3. Concluzia metodologică a corpusului — consemnată

Tabelul structurilor conceptuale dominante (filete → clasificare; arc elicoidal → modelare; arc inelar → conservare; coeficient → fapt↔normă; cuplaj → rigiditate↔flexibilitate, cu distribuția ei temporală) fixează ceea ce devine **principiul de lucru al întregii baze de date**: analiza gramaticală, morfosintactică și stilistică nu este scop, ci **instrument de detecție** — nivelurile lingvistice funcționează ca indicii convergente pentru identificarea structurii conceptuale dominante a textului, iar criteriul de reușită al unui dosar este momentul în care observațiile de pe toate nivelurile încep să se confirme reciproc în jurul unei singure structuri. Cu dubla rezervă deja instituită: corelațiile rămân

formulate „pe corpusul analizat", iar structura dominantă a fiecărui text nou se **descoperă**, nu se importă din tipologie.

Dosarul „cuplaje" este închis.

II. Sistemul de notație — adoptat cu toate ajustările

Accept integral cele patru ajustări, fiecare cu rațiunea ei consemnată:

A. EPS — formă unică. În baza de date, exclusiv **EPS**; formele desfășurate („element predicativ suplimentar", „predicativ suplimentar") apar doar la prima mențiune dintr-un dosar, cu sigla alături. Regulă generalizată: **orice concept indexabil are o singură formă canonică de notație**; variantele libere sunt interzise în straturile tabelare (permise doar în comentariul discursiv).

B. Dublul etaj al construcțiilor nepersonale. Adoptat: formele verbale nepersonale cu valoare frastică primesc **etichetă frastică proprie** (Inf. finală, Ger. abs., Part. abs. dacă va apărea) **plus** funcția intrapropozițională (c. c. scop etc.). Exemplul-etalon: *pentru a nu crea suprasolicitări* = frastic **Inf. finală** / sintactic **c. c. scop** / relațional **prep.+inf. (fl. complex), agent semantic implicit, fără Ø sintactic**. Astfel forma verbală nu se mai pierde sub funcție — exact informația care diferențiază, de pildă, o finală infinitivală de una conjunctivală (*pentru a nu crea* vs. *ca să nu creeze*), distincție stilistic relevantă în corpus.

C. Câmpul ER separat. Adoptat: elementele de relație (care, ce, cine, unde, când, cât, precum și relativele compuse *la care, pe care, cu care*) primesc câmp propriu **ER**, iar funcția sintactică se notează independent. Format de înregistrare: *la care* → **ER: la care (prep.+pron. rel.) | funcție: c. ind. prep.** Avantajul pentru interogare e real: se poate căuta „toate ocurențele lui *unde* ca ER" indiferent de funcția purtată, sau invers, „toate c. c. loc realizate prin ER" — cele două axe devin independente, cum și sunt teoretic (bifuncționalitatea relativului înseamnă tocmai că joncțiunea și funcția sunt proprietăți separate ale aceluiași cuvânt).

D. Corecția c. d. / P.C.D. — separare rigidă. Acceptată fără rezerve; eroarea provenea, de altfel, chiar din tabelul-sursă (imaginea 1 dă *c. d. = completivă (obiectivă) directă* — o ambiguitate a lucrării originale, nu doar a transcrierii). Pentru baza de date, regula este absolută: **prescurtările de nivel intrapropozițional și cele de nivel frastic nu se suprapun niciodată** — c. d. ≠

P.C.D.; c. i. ≠ P.C.I.; c. c. scop ≠ P.C.S.; iar acolo unde sursa veche folosește o siglă ambiguă, baza de date o dezambiguizează și consemnează divergența față de sursă.

Schema oficială (versiunea 1.0, înghețată)

Strat 1 — Frastic: P.P. | P.R. | P.Atr. | P.C.D. | P.C.I. | P.C.T. | P.C.M. | P.C.Cz. | P.C.S. | P.C.Consec. | P.C.Conces. | P.C.Cond. | S.B. | Inf. finală | Ger. abs. | + coordonare: cop. / advers. / disj. / juxt.

Strat 2 — Morfosintactic: sb. | pred. vb. | pred. nominal (cop. + n. pred.) | atr. adj. / subst. / pron. / genit. / prep. | c. d. | c. i. | c. ag. | c. c. loc / timp / mod / cauză / scop / instr. / relație | EPS | apoz.

Strat 3 — Relațional: fl. | rcț. | ader. | acord | T1/T2 | Ø | ER | prep.+Ac. / prep.+G. / prep.+D. | fl. discontinuu | fl. zero (simboluri) — cu mențiunea de cadru obligatorie la punctele de divergență paradigmatică (pas. perifrastic [GALR] vs. cop.+n. pred. participial [relațional]; S.B. a gerunziului [relațional] vs. completivă a impersonalului [GALR]).

III. Aplicarea retroactivă

Confirm: aplicarea schemei pe cele șase dosare existente (Rebreanu, filete, arc elicoidal, arc inelar, coeficient de siguranță, cuplaje) va uniformiza corpusul și va face stratul relațional comparabil între texte — abia atunci ipotezele de corpus (corelația caz–tip discursiv, gestiunea incertitudinii, distribuția deontic/descriptiv pe cost/beneficiu) devin **verificabile mecanic**, prin interogare, nu doar prin recitire.

E un lucru de făcut metodic, dosar cu dosar. Propun să începem cu **Rebreanu** — fiind singurul text literar, el testează cel mai sever schema (EPS, vorbire directă cu Ø-jonctiv, fl. discontinuu *ne... pe toți*, elipse) și, dacă notația îl acoperă, restul corpusului tehnic va intra fără probleme. Spune-mi dacă încep cu el sau preferi altă ordine — ori, dacă vrei, livrez întâi un singur dosar-pilot complet (toate trei straturile, tabelar, de la prima la ultima frază) ca model de validat înainte de a converti restul.